

LŐRINCZY GYÖRGY

A BOLDOGSÁG CSÁSZÁRJA

REGÉNY

I.

Alig egy kilométernyire a kikötőtől, hallgatag déli csöndben szunyókált a kis portugál korcsma, a Barnabe posadája. Ilyenkor ember sincs benne, csak alkonyatkor élénkül meg, mikor a hajókról ideözönlnek a kalandorok, a csempészek, a matrózok, meg egyéb világtaposók közül azok, akik olykor titkos utakra kényszerülnek. Mig messziről Baltimore zsufolt háztömegeit poros és füstös, szinte piszkos párázat feküdte meg, addig a posada álmos csöndben tikkadt. De ezt a tunya csöndet egyszerre kétségbeesett sikoltás verte föl az udvaron.

- Barnabe! Barnabe!

Gyönyörű szőke leányka volt, aki a korcsmáros nevét sikoltozta. Dus haja összeborzolódott széles szalmakalapja alatt, de kétségbeesett, finom arcának rózsás fehérsége kiragyogott még a napsütés enyhe bámulatából is, aminek árnyéka szinte behamvazta. A leány két marcona legénnyel birkózott. Egyik mulattnak, a másik meszticnek látszott. Gonoszképű két zsvány. A leánykát karjainál fogva a kapu felé vonszolták. S a leány rémülten, sikoltozva védekezett.

- Barnabe! Segítség! Barnabe!

Azonban Barnabe, a posada gazdája, nem mutatkozott és nem mutatkozott más sem, senki sem. A zsványok vérszemet kaptak. Izmos, nagy szál legények voltak. Széles, sárga pofájuk vigyorgásra fitorult, amiben a haramia vad indulata vonaglott. Szemükből a hiéna véres tüze villogott s a szép áldozat már roskadozott a rémülettől. Könyörgő kiáltozása csuklásba fult összeszorult torkán s a hangja mindegyre halkult.

- Barnabe!...

Mintha csak kihalt vagy megsüketült volna a környék, sőt az egész nagy Baltimore, mindenestül. A leányka már ájuldozott és álétan vergődött a zsványok körmei között. Kis kézitáskáját görcsösen szorongatta, mintha azt akarná megmenteni a rablóktól. Már a kapuig vonszolták, mikor ott idegen férfi toppant eléjük. A jövevény, öltözete szerint, valamely tengeri típus lehetett, legalább egyenruha-szerű gunyája, kemény járása és leégett arca erre vallott. Nem szólt és nem sietett. Egyáltalán olyan nyugodtan és közömbösen ment szembe a dulakodókkal, mintha a dologhoz semmi köze sem volna, mintha ügyet sem vetne rájuk és eszeágába se volna, hogy a zsványkalandba avatkozzék. De mikor közelükbe ért, szemtül-szembe a zsványokkal, három különös és villámgyors mozdulatot tett. Jobb lábával a mulatt lábafejére taposott. Félkezével megkapta a mesztic karját és kifelé hajlította. A másik kezével meg revolvert szögezett a rablók felé.

Ha londoni detektív látta volna ezt a hármass mozdulatot, elragadtatva ölelte volna meg az idegent. A dzsiu-dzsicu-féle birkózómód szabatos, pontos három mozdulata volt. Hidegen kiszámítva és megcsinálva, ahogy a született rendőr végzi dolgát, akár egy farka zsvánnyal is, szemhunyorítás és habozás nélkül. Művészi mozdulatok, amiknek egyszerű megfejtése van: a váratlanság, a meglepetés. Olyan ponton támadni meg az ellenfelet, ahol legkevésbé várja, tehát megzavarodik, elfelejt védekezni s a bénító hatás alatt nem is tud. A biztonságos fölény nyugalma látszott a férfin, aki tudja, hogy számítása csálhatatlan, hogy a tévedés lehetetlen. Csakugyan. A szemlélő, ha lett volna a közelben, elképpedt volna a hatáson. Mind a két zsvány abban a pillanatban térdre rogyott és elbocsátotta a leányt. A gyönyörű gyerek sápadozott a kiállott rémülettől, de nagyot lélezett és lassacskán magához tért. Érezte, hogy segítség érkezett. Összekulcsolta kezecskéit és megkönnyebbülten felsóhajtott:

- Istenem!

Az idegen ránézett.

- Ne féljen, kisasszony, - szólt száraz hangon. - Bántották?

Hangja hideg volt, majdnem hivatalos. Mintha csak jegyzőkönyvet diktálna, a bürokrácia hullőtermészete szerint, aminek mindig a jegyzőkönyv az első, sőt rendszerint az egyetlen gondolata. A leányka meglepődve vetette rá ijedt szemeit. Élénk, szelid csillogású buzavirág-kék szemében a csodálkozás bémész zavara kérdően tükröződött.

- Captain!...

Az idegen arca meg se moccan. Kicsérzett arca alkalmatlannak látszott bármely lelki fölindulás kifejezésére. Még a hangja is olyan keményen recsegett, mint az árbocrud, mikor a szél nekifekszik.

- Fanny!

Bámultak egymásra, mintha nem értenék ezt a különös szituációt, amiben találkoznak. Mintha egyik se álmodta volna ezt a találkozást. A két ravasz zsvány azonban tüstént tisztában volt a helyzettel. Látták, hogy nem ügyelnek rájuk és felocsudtak a támadás váratlan meglepetéséből. Fölugrottak. Kitépték magukat az idegen kezéből és futásnak eredtek. A captaint annyira lekötötte a leánykáért való érdeklődés, hogy a zsványokra nem is nézett. Szemével együtt szinte a lelke is a bájos gyermekhez tapadt.

- Hogyan is köszönjem meg! - rebegte a leány. - És éppen ön, captain! És ép abban a percben! És - itt!

Az idegen csak bámult rá mereven.

- Igazán különös, hogy ép itt kell találkoznunk! És éppen így! Milyen furcsa játéka a véletlennek, Fanny! Dehát mit is csinált itt? Mit is keres itt?

A leány már magához tért. Előbb még alig tudott szóhoz jutni, most meg már idegesen, hadarva beszélt. Az izgalomhoz nem szokott ember mindig közlékennyé lesz, amint a válságból kiszabadul.

- Tudja, captain, konzervet szállítottunk. Argentínában annyi a konzerv! És mégse győzi az ember. Barnabenak minden nap egy gulya kellene. Bizonyosan tovább adja.

- Persze. Barnabe élelmes ember. Dehát, hogy éppen ön, kis Fanny. És - egyedül...

- Dehogy. Én csak az áráért jöttem, amit Barnabe ki is fizetett. Apám a hajón maradt. Neki más dolga van, mert este már indulunk vissza.

- Milyen kár, missis Fanny!

- Mikor a gaucs olyan rabszolga, captain!

A gaucs, az az argentinai szántóvető. Pásztor. Majoros. Farmer. Otthon karikás ostort pattogat, akárcsak a magyar Alföld csikósa, de azért ő is csak a tenger kalandora. Állatai nyers bőrét maga cserzi ki és a husát konzervvé maga dolgozza föl és hordja széjjel a tenger piacaira. A captain mindezt alkalmasint nagyon jól tudta, mert helybehagyóan bólogatott.

- Mindnyájan rabok vagyunk, missis Fanny. Az egyik a hivatásának a rabja, a másik... egyének a rabja.

Hangjában ezuttal alig észrevehetően a melegség némi rezgése vibrált. S a leány mosolygott.

- Meg kell ígérnie, captain, hogy ha arra, mifelénk jár... Akkor nem kerüli el a Murdoch-tanyát. Igazán nagyon örvidenénk, ha otthon köszönhetnők meg, amit tett!

Az idegen arca megint mogorvává lett. Zsörtölődött.

- Mit tettem? Semmit se tettem. De biztosítom róla, missis Fanny, hogy ha odavetődöm... Sőt egyenesen oda is megyek, nahát! És meglehet, hogy valami mondanivalóm is lesz...

A leány kezét nyújtott.

- Az igazán nagyon kedves lesz, captain! Az idén pompás szőlőtermésünk is van. Kitűnő borunk lesz, captain! És ön, akkor az egyszer legalább, olyan szívesen koccintgatott a tukumani gaucsokkal! Emlékszik?

- Hogyne... Fanny! Nagyon kedves nap volt! És az a dal!

A leányka elpirult. Zavarában kissé oldalvást fordította szép fejcskáját.

- Nem felejtette el?

- Elfelejtene! Mit gondol!

- Hát akkor azt se felejtse el, amit most ígért. Az olyan ember, mint ön, bizonyára szavának áll. Nem? Na, hát a viszontlátásra, captain! Még egyszer köszönöm! Isten óvja!

Mintha attól félne, hogy itt marad, sietett ki a posada udvaráról. A kapuból még egyszer mosolyogva köszöntést intett kis kezével a captain felé, aki hosszasan nézett utána, amint könnyed és természetes gráciával lépegetett az uton, a kikötő felé. Imitt-amott járókelők mutatkoztak s a leányka eltűnt közöttük. A captain akkor egy asztal mellé telepedett és nagyot kiáltott a posada felé:

- Barnabe!

Lassu, lomhamozgásu nagy szál ember botorkált ki a csapszékből. Kabát sincs rajta; az inge könyökig felgyűrve. Álmosan dörzsöli szemét és úgy nyújtózkodik, mintha most bujt volna ki az ágyból. A vendégre sunyit.

- Parancsol?

A captain ráfordul.

- Na, a maga korcsmája valóságos zshiványtanya, Barnabe. Maga mindig alszik. És a haramiák azt csinálják, amit akarnak.

Barnabe ásit, mintha a korholást nem is hallaná vagy föl se venné. Nyilván éppugy megszokta azt, mint a haramiákat, akiket a captain fölhánytorgatott. A Barnabe posadájában egyik se ritkaság.

- Osztrigát? - kérdezi.

A captain az óráját nézi.

- Igen. És grogot. Nordery mindjárt itt lesz.

Barnabe befordult a csapszékebe, de váratlan gyorsasággal hamarosan visszacammogott. Osztrigát, csészét, grogot hoz és szóltanul a vendég elébe teszi. Matrózok szállingóznak. Kereskedők, csempészek, fölismerhetetlen világvandorok, a kikötő gyülevész függelékei. Közülök föltűnően kiválik egy robusztus alak. Széles válla van; rengő hófehér szakáll a kétfelé fésülve, csaknem teljesen eltakarja mellét. Tengerészruhát visel. Melege lehet, mert a sapkáját leteszi és megtörülgeti a homlokát. Haja dus, tömött, éppolyan fehér, mint a szakáll. A háta kissé meggörnyedt, mintha mindig, régóta nagy terhek nyomnák: a raktárak teli zsákjai. Egyetlen szót se szól, csak odatelepszik a captain asztalához. Nem is köszöntik egymást. Hogy az ember hirtelenében azt sem tudja, vajjon idegenek-e egymásnak, vagy csak az imént

váltak el. Az ősz ember elefántcsont dohányszelencét vesz elő és lassan tömi kis angol fapipáját, miközben halkán, vontatottan, szinte úgy a foga közül megszólal:

- Kettőkor indulunk, Bulfore.

A captain rábólint.

- Kettőkor. Éjfél után.

- Igen. Rendben van minden?

- Minden rendben van, mr. Nordery.

A captain is rágyújt. Barnabe grogot és osztrigát hoz Norderynek is. Ugy látszik, mindhárman régi ismerősök. A két vendég csöndesen szívja a pipáját, szűrcsöli az osztrigát és föl-fölhajtja a grogot. És hallgat, mint aki a pár szóval, amit váltott, minden dolgát jórendbe szedte. Egykedvűség ül az arcukon, majdnem a közöny. A köröskörül nyüzsgő sajátosan tarka élet, melyet nyilván megszoktak, nem is érdekli őket. A tenger fiának lelkét csak maga a tenger mozgatja meg, de ahhoz vihar kell, szilajon tomboló fürgeteg. Félóráig hallgattak egyfolytában. Az öreg nagy füstfelleget fujt el és hátraszegte fejét.

- A Virginia zátonyra került. Hallotta?

- Nem hallottam, mr. Nordery. Hol?

- Valahol az Azorok körül. Ezer tonna nyers bőr, Bulfore!

A captain bólintott, mintha azt mondta volna:

- Az is valami!

- És az imént két csavargó zsványt elfogtak a rendőrök. A kikötőben. Éppen arra jöttem.

- Csempészek?

- Dehogy. Rablók. Egy argentinai lányt akartak kirabolni, akinél pénzt szimatoltak. Vagy tán egyebet is akartak rabolni. A leány megmenekült. Aztán később ott találkoztak megint. A leány felismerte őket. Arra elfogták a két semmirekellőt. Egy mesztic, meg egy mulatt.

- Ön ott volt, mr. Nordery?

- Igen, ott voltam. Nagy skandalum volt. Csodálom, hogy ön erről semmit se tud. A leány azt mondta, hogy épp itt történt.

Bulfore hörpintett a grogból. Nagyot nyelt.

- Tudok - szólt csöndesen. - Igen, itt történt.

- Tud? És mégse szól.

- Nem olyan nagy csoda. Itt Barnabenál. Ez a lajhár...

Nordery nevetett.

- És - ennyi az egész?

- Ennyi. A zsványok elfutottak. Aztán ő... aztán a lány is elment, mr. Nordery.

A captain elbámult, szanaszét, egykedvűen, közömbösen, mintha az izgalmas zsványkalandhoz semmi köze se volna. Fujták a füstöt, néha egymásra pislogtak és a jövő-menő embereket nézték. A posada udvari nagy kerthelyisége lassanként benépesedett. A földgömb minden tájékáról összeverődnek az élet ezerféle ösztökétől üzött makacs vadászok, akik a szerencsét hajszolják. A kikötő a világ nagy nyilvános találkozóhelye. A titok és az ujszerűség varázsa

összevissza rángatja és dobálja a szegény gyámoltalan marionetteket, akik látják a világmozgató erők hatásait és ezért azt képzelik, hogy ők magok is részesei és tényezői azoknak az erőknek. Nem is sejtik, hogy ők csak labdák, akikkel azok az erők csak játszanak.

- Különös, - szólalt meg hosszú hallgatás után az öreg Nordery, - hogy önt semmi se érdekli, Bulfore.

A captain csodálkozva nézett rá. Olyan hideg, viztekintésű szeme volt, mint a halnak. Mintha még nyitva is le volna zárva, vagy mintha az érzések sohase zavarnák meg.

- Ellenkezően, mr. Nordery. Engem minden érdekel.

Az öreg legyintett a kezével.

- Tíz éve járja velem a tengert, de mégcsak soha meg se kérdezte, miért?

- Ugy hiszem, mr. Nordery, hogy ha szükségesnek tartotta volna, akkor megmondta volna. De miután nem beszélt róla, joggal hihettem, hogy mindez nem tartozik rám. Ön talán más véleményen van, mr. Nordery?

Az öreg mosolyogva forgatta meg ujjai között dohányszelencéjét.

- No, nem éppen. Csak úgy, némi részben. Ön igazán kitűnő ember, Bulfore. Azzal a ritka égi adománnyal megáldva, hogy tud hallgatni. Biztosítom róla, hogy ez a legnagyobb és a legnehezebb tudomány.

- Őszintén megvallom, mr. Nordery, hogy én nagyon könnyen jutottam ehhez a nehéz tudományhoz.

- Hogy-hogy?

- Nekem mindenem a tenger volt. A tenger tanított hallgatni is. Ő is hallgat, az óriás. De néha nem bírja magába fojtani s akkor megszólal. Szava: fürgeteg, gondolata: villám, sóhaja: vihar. Az igazi nagyság, akinek igazán van gondolata, sohasem fecseg. A tengernek van, mr. Nordery. Harsog és tombol, vagy hallgat.

- Vagy tanít, mint önt, Bulfore. Jól megtanította! Na, nézze, milyen szép az este. Még ilyet sohase láttam Baltimoreban! Ugy érzem magamat, mintha otthon ülnék, a vityillómban. Amit ön még sohase látott. Meg se nézett. Ugy-e?

- Nem, mr. Nordery, nem láttam.

Az öreg elmélázott.

- Hát az nekem sokszor rosszul is esett. Néha fájts is.

Bulfore zavarban volt.

- Ha sejtettem volna, mr. Nordery! De nekem igazán eszembe sem jutott, hogy önnek ez rosszul esik. Ha sejtettem volna!

Csóválta a fejét, mintha nagyon bántaná a mulasztás, amiért szemrehányást kell hallania. Nordery úgy tett, mintha nem venné észre. Csöndesen szivta pipáját és a tájakra bámult.

- Mindig vártam, hogy egyszer csak erőt vesz rajta legalább a kíváncsiság, ha már egyéb nem, Bulfore. Azt hiszem, sokkal hűvebb és kitartóbb bajtársa vagy utitársa voltam, semhogy annyira közömbös lehessen irántam.

Bulfore kissé hevesen tiltakozott.

- De hiszen nem is! Hogyan is gondolhatta?

- Én azt gondoltam, hogy egyszer mégis csak odajön hozzám és barátságosan, bizalmasan a vállamra üt: na, öreg medve...

- De, mr. Nordery!...

- Na, igen. Aztán azt mondja: szeretném már egyszer látni az ön viskóját, ahol megpihenget. A kertjét, lovát, tehenét. Az autóját és a röpködőgépeit.

Bulfore álmélkodott.

- Röpködőgépek?...

- Persze. Nekünk mindenünk van. Olyasmi is, ami sehol a világon sincs. Dehát ön semmit se kívánt látni, sohasem. Önnek csak az Aquila kellett, az öreg sánta hajó.

Bulfore köhögött, mintha a grog a torkán akadt volna, vagy a dohányfüst ingerelné. De valójában az öreg Nordery szokatlan, szentimentális hangja meghatotta.

- Hát énám azt bizta, mr. Nordery. És a kötelesség a fő, azt hiszem.

- A kötelesség! A világon egyéb is van, nemcsak kötelesség, Bulfore. És a kötelesség is olyan, amilyennek látjuk. Annak is két arca van, mint mindennek. Sőt több is, ha épp akarom.

Bulfore fürkészve nézegetett rá.

- Igazán röstellem, mr. Nordery. Ámbár nem értem, hogy csak éppen most mondja mindezt. És tíz év alatt egyetlenegy szót se szólt.

Az öreg nem felelt. Dohányszelencéjét odatolta Bulfore elébe.

- Kóstolja meg, Bulfore. Azt hiszem, ilyesmit régen nem szivott.

- Cuba?

- Dehogy! Egyébiránt magam se tudom biztosan. De úgy adták, hogy domingói. Nem iszunk még egy grogot?

- Nem bánom.

Bulfore fölkel. Fülön fogta a csészéket és pár perc múlva visszatért a csapszékből, ahol azokat megtöltötték. A grog vigan párolgott. A pipák jól égtek. A két tengeri patkány otthonosan és megelégedetten ült helyén. Hogy a grog is, a dohány is megvolt s a hajó rendben, indulásra készen, a többi nyilván hamar elfeledték. A közömbösség és nyugodtság külső képe alatt azonban Bulfore tépelődött. Mióta az öreg Norderyvel együtt járja a tengert, sohase történt meg, hogy a mai elmélkedésekhez hasonlókat előhozott volna. És a Bulfore fejében konokul csak egy kérdés motoszkált:

- Vajjon mi lelte?

Az öreg Nordery csakugyan nyugtalan, sőt ideges volt. Izgett-mozgott a széken s a hüvelykujjával nyomkodta a sercegő dohányt a pipájában, amire pedig, Bulfore szerint, semmi szükség sincs. A hold már fönn evezett az égen s Nordery úgy nézett föl rá, mintha a vén muzsikusnak beszélne.

- Az emberek valóban szánalomraméltók. A mindenség eléjük tárja nagyszerű tanulságait, de ők nem tanulnak. Hangokat hallanak, de bedugják a fülüket, hogy ne kelljen hallaniok. Képeket láthatnának, de behunyják a szemüket. Azt hiszem, Bulfore, hogy az emberek nagyon ostobák.

- Én is azt hiszem, mr. Nordery. Mindig jár a szájuk. A multkor is Rio- de Janeiróban egy csavargó francia annyit beszélt! A piacon.

- Mit?

Bulfore bosszusan félrerántotta fejét.

- Hiszen éppen az, hogy mit! Semmit. Sok szó, kevés mag. Az emberek ilyenek.

Nordery megint csak elgondolkozott.

- Mégis csak az a legnagyobb baj, - szólt azután, - hogy valamennyi, mind a másik fölibe akar kerekedni. Sanyargatni, gyötörni akarja egymást és ezt a lelketlen játékot kormányzásnak, uralkodásnak mondják! Micsoda frázisok, Bulfore! Milyen hipokrizis! Milyen más volna a világ, ha az emberek egyetlen egy urat ismernének! Ha azt szolgálnák és annak élnének! De ahhoz a lélek olyan tökéletessége kell, amihez az ember talán sohase is jut el.

- És az?

- A szépség, Bulfore. A Szép! A művészek és költők csak jámbor és együgyű idióták... Azt hiszik, hogy ők a vállukon hordják végig a világon ezt a gyönyörű bálványt. És a milliók röhögnek. Rodinnak alighanem igaza volt: az a szép, amitől a tömeg ösztönszerűen - elfordul.

Bulfore gyanakodva nézett rá.

- Milyen különös dolgokat beszél ma, mr. Nordery!

- Milyet?

- No, hát az előbb az autóiról, a röplőgépeiről, mintha valami newyorki dollárkirály volna.

Nordery megbocsájtoán mosolygott.

- No, azt nem szeretném, ha csak...

- Mi van hát azon az ön szigetén? - vágott szavába kissé illetlenül Bulfore. - Ahol én tíz év óta lakom anélkül, hogy láttam volna azt! Ahová ön minduntalan elbujik a világ elől? És most a szépségről. Sohase hittem, sohase képzeltem volna, hogy ön, az üzletember, ilyen különös dolgokon törje a fejét.

Nordery rámeresztette a szemét.

- Különös? Miért különös? - kérdezte. - Lehet, hogy még különösebbeket is hall majd, Bulfore. Lehet, hogy lát is. Különös! Hát vajjon nem különös-e minden, ami a világon van? Mondja! Van valami, ami nem különös? Nézzen az égre, Bulfore. Ott lát egy izzó tűzgömböt, aminek a nézését az emberi szem el nem bírja. Mi az tulajdonképpen, a nap? Az a külön tűzvilág a Mindenség közepén, ami millió meg millió más világot beragyog, magához huz és befűt? A holdat és a tömérdek csillagot, ami a meleget és a fényt mind attól az egytől kapja. Mi az? Miből lett? Honnan jött és hová megyen? Ha egyszer csak eltűnnék a végtelenségben! Mi az a végtelenség is tulajdonképpen? Még elképzelni se tudjuk, se a végét, se a kezdetét. Vagy el tudja képzelni azt, hogy a mi naprendszerünkön túl semmi sincs? Mi az a semmi? Vagy itt, ez alatt a ragyogó magasság alatt a víz szörnyű tömege, ami minduntalan, egyszer szabályosan, máskor szabálytalanul megnő és elapad, hullámszik és elsimul, dühöng és mosolyog, ringat és tombol. Jön, megy, bejárja a világot és mindenütt más álarcot ölt. Csermely és patak, folyó és tenger, eső, harmat és jég. Idelelni is, odafönn is, minden, mindig mozgásban van, minden, mindig vándorol és szüntelenül változik és összességében mégis mindig ugyanaz marad, a maga félelmes, nagyszerű és érthetetlen fönségével. Két egyforma valami nincs. Két egyforma falevelet soha senki se látott. És mindezt ön, Bulfore, naponként

látja és nézi, ezer meg ezer fordulatában és változatában az erők és az anyagok játékának, amelyből színek és hangok válnak ki s életek támadnak és pusztulnak el. Miért nem találja mindezt különösnek? Miért hiszi, hogy mindez olyan közönséges, olyan egyszerű? Az az ezerötszázmillió ember, aki folyton látja, egyszerűnek találja, nem is igen tartja érdemesnek, hogy gondolkozzék róla. Azt mondja: este van, vagy reggel van. Megvirradt. Esik az eső. Süt a nap. És egyéb ilyen banális egyszerűséget. És azt hiszi, hogy ezzel a kérdést épügy elintézte, mint egyéb közönséges és megszokott dolgát. Vajjon hányak jut eszébe, hogy csupa titkot lát, amiről nem tud számot adni? Gondolkozott-e már rajta, Bulfore, hogy miképpen jön létre az álom? Hogy miképpen készíti el az agy az öntudatlan képzelgésnek ezeket a rejtelmes fata morgánait, amikben valóságok és valószínűségek, lehetséges, sőt megtörtént, vagy lehetetlen és fonák események és képek kergetik egymást s néha előre megjátsszák azt, ami később velünk bekövetkezik? Ugy-e, nem? Olyan magától értetődő valaminek tartják, amiről nem is beszélnek, hogy a homlokunk alatt zseniálisan megkonstruált gépezetet hordunk, ami szüntelenül fotografál, miközben a felszívott képeket a fantázia szövevényes szerkezetében elváltoztatja, kiszínezi, megnagyítja, eltorzítja, vagy megszépíti. És az árnyék! Gondolt-e valaha arra, milyen különös, hogy a nap a földre másolja a maga alakját? Hogy egy megfoghatatlan homályember kíséri, mely hol előtte jár, hol hátul kullog utána? Hogy ez a foltnásom mindig úgy mozog, ahogy én. Mindig ugyanazt csinálja, amit én. Mit gondolhatott az ősember, aki legislegelőször a saját árnyékát megpillantotta? Azt hiszem, megijedt tőle. Valaki velejár. Valaki követi. Kicsoda? Mi ez a homályember? Mit akar? Miért kíséri? Kergette: takarodj! Nem ment. Ütötte. Hiába. Talán előle, a saját árnyéka elől menekült az erdőbe és a barlangba is, hogy ne lássa azt. Félt tőle, mint ahogy ösztönszerűen fél az ember minden rejtelemtől. Boldogan felsóhajtott: elment! No, de van virág és fa is, nemcsak árnyék. Szellő és pillangó. Illat és szín. Látja, Bulfore, a Mindenségnek ez a nagyszerű berendezkedése, melyet csodálatosan összekapcsolódó szövevényével együtt az a láthatatlan hatalom, mely megalkotta, a kisujja körül forgat és szüntelen hajszol a végtelenben és a folytonos elváltozás, mellyel formáit kicseréli és átalakítja, tulajdonképpen együtt a Szépségek összesége, maga a tündöklő Szép. Örülünk, hogy van, hogy láthatjuk, fürkészhetjük, figyelhetjük és gondolkozhatunk róla. Mert ennek öntudatos átélése az igazi boldogság. Az egyetlen boldogság, ha hisszük és érezzük, hogy a Szép részesei vagyunk.

Bulforenak szinte kidülledt a szeme.

- Csodálatos - kiáltott fölhevülve. - A világ csakugyan szép!

Nordery kissé fáradtnak látszott.

- Persze, hogy szép. Olyan szép, hogy az emberek nem is érdemlik meg.

Bulfore tétovázott.

- Nem. Mert a Szép... Igen, mr. Nordery. Azt hiszem, hogy a Szép csak a kiváltságos lelkeknek való. Az önhöz hasonlóknak.

- Na, látja! - csapott rá az öreg. - Éppen ez az! Mert ha én, vagy ön... Ha vannak csakugyan kiváltságos lelkek, akkor valamennyien is azok lehetünk. Ha mindazokat, akik az ily magasabbrendű, hogy úgy mondjam: esztéta-életre képesek, össze lehetne válogatni és gyűjteni, hogy velük az emberiség kiváltságos fajtáját megteremtsük!... Azt a fajtát, amelyik nem tékozolja el arasznyi életét ostobán, mint az ugynevezett civilizált és civilizálatlan milliók emberfaja, üres kimérák kedvéért, azok hasztalan keresésében, marakodva a pénz, a hatalom, a szerelem beteg ideológiájában! Hanem a szépségek varázsának szelid mámorában él, az illatok, színek, fények, a képek és álmok, a valóra vált költészet narkózisában ringatózva és

röpülve, mindig csak érezve és sóvárogva, keresve, megtalálva és diadalmas gyönyörrel ölelve azt, ami szép!

- Ami szép! - recsegte keményen Bulfore, miközben hatalmasat szippantott pipájából és széles füstfölleget fujt a derült éjszakába. - Én egyszer Argentínában, igen, a tukumáni rónán...

Nordery türelmetlenül közbevágott.

- Ejh, mit! Argentínában tömérdek juh és kecske van, Bulfore. Azonban az emberek ott is époly együgyűek, sőt még tán primitívebbek. Ott is csak azt tartják, hogy a buzavirág ugyan nagyon szép, de a kalász hasznosabb. A juhot nem azért becsülik többre a kecskénél, mert szebb, hanem azért, mert a tejen kívül még hust és gyapjút is ad. A szépség igazi varázsa Argentínában is époly ismeretlen, akárcsak Grönlandban.

- Dehát akkor hogyan képzeled, Mr. Nordery? - kérdezte Bulfore megzavarodva. - Hiszen a szép mégis csak mindenkinek más. Nekem ez a szép, önnek az...

Az öreg legyintett.

- A szépség örökegy valami, megszámlálhatatlan változatban. Mindenütt megvan, ahol összhang van. Csak azt a beteg ideológiát kell kiirtani, aminek a béklyóit nyögi a szegény ember, s amellyel a szépséget sohase a maga lelkében, mindig másban keresi. Én olyan álmovilágra gondolok, Bulfore, a Szépség olyan birodalmára, amelyben mindenki dalol, mosolyog és szeret. Élvezi a virágillatot, bámulja a csillagos éjszakát és a szerelmet úgy szürcsöli, mint a mézet. Ahol nincs tél és sár, nincs por és füst, nincs pénz és nincs bűn. De kifogyhatatlan a dal, az álom, a virág és korlátatlan a szerelem.

Bulforenak lázasan csillogott a szeme.

- Hol venné az ilyen világhoz a megfelelő embert?

- Ott, ahol találok. S ha nem találok, nevelek. Kell a világon olyan százezer embernek lenni, amelyik erre alkalmas. A legszebb és legtökéletesebb százezer emberpéldány kívülről is, belülről is, minden ismert emberfajtából összekeverve. A többit elvégzi a világrend törvénye, mely mindenütt és mindenben érvényesül és ugyanerre törekszik.

- De az a tömérdek nyelv, mr. Nordery!

- Azt hiszi, hogy olyan nehéz egy külön nyelvet összeállítani? Az Isten mennyit kitalált! És mi egyet se tudnánk? Különböztetést hiszem, hogy erről az én narkozófáim maguk is gondoskodnának.

- Narkozófák! - nevetett Bulfore. - A szépség örökálmodó bölcsei! Akik az álom külön nyelvét beszélik! A szépség nyelvét!

- Igen, igen, a szépség álm nyelvét. Kiszedve és kiválogatva az összes nyelvekből mindazt, ami fonetikailag is legszebb és legkifejezőbb, könnyen tanulható. Lágyság, színes és meleg; maga is melódia.

- Esperanto.

Nordery fölingerült. Megvetően biggyesztette föl száját.

- Kontár munka! Erőszakos, durva, izléstelen. Én egészen mást képzelek, Bulfore.

Mintha máris többet mondott volna annál, amennyit mondani akart, hirtelen fölkapta csészéjét és kihörpintette a grogját. Aztán az óráját nézte.

- Tíz óra elmúlt, Bulfore. Mehetünk.

Kifizették a vacsorát és pipázgatva, lassan megindultak a kikötő felé. A nyüzsgő hajósnép között olyan biztonságosan baktattak, mintha csak otthon, vagy valamely ismerős kisváros utcáján kószálnának. Néha összeütköztek a szembejövővel a tolongásban, sőt Norderyt, minthogy bizonytalanul lépegetett, meg is lökdösték. De mindezt föl se vették. Az öreget majdnem mulattatta a dolog és tréfásan évődött.

- Látja, Bulfore, az emberek ilyenek. Meglökösnek egymást, mert nem tudják, ki az, akit meglökösnek. Ha ezek tudnák, hogy az Aquilán egy milliárd arany van... Mit gondol, Bulfore, akkor is így lökdösnének?

Bulfore mosolyogva rápislogott. Ő úgy tudta, hogy az Aquilán ötszáz tonna réz van. Sárga és vörös réz, földolgozni való.

- Milyen tréfás kedvében van, mr. Nordery.

- És ez bántja önt?

- Dehogya. Sőt örülök neki. A grog nyilván kitűnő volt. A vacsora is. Hogy egy milliárd aranyat álmodik az ember ilyesmitől! Igazán azt gondolom, hogy jó, ha néha becsip az ember.

Nordery a mámoros ember megbocsájtó szelidségével mosolygott.

- Persze. Persze, hogy jó. Na várjon! Majd otthon, Bulfore!

- Igen, otthon, Mr. Nordery. De biztosíthatom, hogy Argentínában, a Rio Negro körül...

Nordery majdnem kacagott.

- Ugyan hagyja el már egyszer a maga örökös Argentínáját, Bulfore! Én itt egy álombirodalmat álmodom önnek. Egy aranymilliárdot és egyebet. És ön az argentinai gulyákra gondol, meg a tukumáni ostoba boglyákra.

Bulfore röstelkedett. Gondolata csakugyan a Rio Negro körül kalandozott. Alacsony tanyaház körül, ahol egy kékszemű, fehérarcu skót leány a birkáit tereli a legelőre. A karja fehér, gömbölyű és a járása olyan kecses, mintha maga a grácia táncolna. A Bulfore összeszorított ajkáról egy név suhant el, halkán, hogy maga is alig hallotta. Csak a lelke hallotta, a füle nem. A pipafüstre bizta azt a kedves nevet, hogy szálljon el vele, messze, messze, a kikötő árbocerdői és kéményei s az atlanti vizóriás tükre fölé. És meséljen a leánynak a Szép álombirodalmáról, ahol a csillagos éjszakában mindenki dalol, mindenki mosolyog és mindenki - szeret.

- Fanny!...

II.

- Hurráh! - kiáltotta Tromble, és kéklepkés vászon matrósapkájával köszöntést integetett a messzeségből előhomályló sziget felé. Még senkisé látta a szigetet, talán maga Tromble, az öreg kormányos se látta, de már érezte.

Az öreg tengeri medve és a tenger: az egy volt. Ott született a tengeren és a világból tulajdonképpen csak három dolgot ismert: a tengert, az Aquilát és az abszint-ot. Az embernek van füle, szeme, orra. Nos, hát Tromble az Aquila szeme, füle és orra volt. A vihar még a földgömb másik oldalán járt, de Tromble már megszagolta. A zöld víz susogásában meghallotta, hogy ötven kilométernyire innen jéghegy bujkál és közeledik. A messziség párázatán és a magasságok felhőin úgy nézett keresztül, mint a szitán. A tengernek, a ravasz óriásnak minden huncutságát ismerte, kigunyolta és kijátszotta. Míg a hajón volt, minden idege megfeszült és józan volt, mint a novemberi égbolt. De mikor az Aquilával beszámolt a szigeten, attól a pillanattól fogva csak az abszintes üvegnek élt. Az abszint mámorában elfeledte a tengert és a tenger józanságában eszébe se jutott az abszint.

Tromble már előhuzta az abszintes üveget. Itt már veszedelemtől nincs mit tartani. Az Aquila innen már magamagától is hazatalál.

Bulfore lesétált a hajó éttermébe. Gastronas, a spanyol szakács szokatlan jelentéssel fogadta.

- Mr. Nordery kéreti, ha reggeli után lenne szives őt kajütjében fölkeresni, captain.

Bulfore meglepődött. Ez még sohase történt meg. A Nordery kajütjének a küszöbét még soha senkise lépte át. Még ő se, Bulfore, az Aquila mindenható kapitánya. De a lelkét éppugy tudta fegyelmezni, mini az arcát; egyiken se látszott meg semmiféle hatás.

- Jól van, Gastronas.

Reggelijével hamarosan elkészült. Megevett három kemény tojást, néhány darab kétszersültet és lazac-szeletet, miközben két pohár wiskyt felhörpintett. Aztán cigarettát sodort, mert pipával nem akart Nordery elébe lépni. Míg odaért, elszívta és eldobta a cigarettát s akkor benyitott.

- Jó reggelt, Mr. Nordery!

Az öreg az íróasztalánál ült, háttal az ajtónak. Az ismerős hangra megfordult és Bulfore elébe sietett.

- Jó reggelt, Bulfore.

- Gastronas mondta, hogy ön...

- Igen, mielőtt kikötnénk, óhajtottam még önnel néhány szót váltani, Bulfore. Tehát velem jön?

- Ha úgy kívánja, Mr. Nordery.

Az öreg habozva, kissé bosszusan vonogatta a vállát.

- Én nem kívánok semmit se. Ha önt magát nem érdekli...

- Hát hogyne érdekelne! De, hogy nem okozok-e önnek valami alkalmatlanságot, Mr. Nordery. Az ön vityillója, amint mondta...

Az öreg mosolygott.

- Nem, Bulfore. Legyen nyugodt. Hiszen mi mind a ketten olyan kisigényű emberek vagyunk!

- Ami azt illeti...

- Na, látja! Azonban mégis arra kell kérnem, hogy abban az esetben legyen szíves majd átöltözni. Tudja, nálunk is vannak helyi viszonyok. Nálunk mindenki fehér ruhában jár.

A saját maga öltözetére mutatott, mely hófehér selyem lüszterből készült és ragyogott a vakító fehérségtől. Bulfore megzavarodott.

- Mi az ördög? Az elég költséges ruhaviselet, Mr. Nordery - aggódott Bulfore. - És én megvallom, nekem nincs ilyen ruhám.

Nordery széles nagy dobozt tolt eléje.

- Ebben mindent megtalál.

- Én? Nekem? - álmélkodott Bulfore.

Nordery közömbösen, egykedvűen felelt:

- Igen, igen. Önnek. Nyugodt lehet, hibátlan a szabása. Öltözzék át. Én addig elvégzem szokott reggeli sétámat a földélezen. Aztán majd visszajövök. Egy félóra... mi? Elég?

- Óh! Egy félóra!

Nordery fejére vágta sapkáját s mintha észre se venné a Bulfore kétségeit, kisietett a kajütből. Bulfore hosszasan nézett utána. Olyan gondok ostromolták, amik tíz év alatt sohase jutottak eszébe. Kicsoda tulajdonképpen ez a titokzatos ember? Eddigél mindig azt hitte, hogy Nordery olyan élelmes és agilis üzletember, amilyen sok kóborol a hajókon: a vizek kalandora: aki többnyire télig kalmár, félig kalóz; aki mindenütt lakik és mégis sehol; a tenger és a szigetek sajátos világában éli le az életét, hogy azok minduntalan kínáló alkalmait a maga hasznára zsákmányolja ki. Most habozva és ismételten kérdezgette magamagától:

- Kicsoda hát? Szatócs vagy milliomos? Oligarcha vagy parvenü? Vivőr vagy kalandor?

Egyiknek se látszott. Egyszerű igénytelenségében a lelki előkelőség olyan vonásai tükröződtek, amik a nagy gondolkozók hősies ábrándjaival küzdő altruista nemes alakját mutatták. És Bulfore csendesen bontogatta a dobozt. Vigyázva, egyenként szedte ki belőle a ruhadarabokat és átöltözött. A ruha pontos mása volt annak, amit Nordery látott. Ugyanaz a hófehér selyem lüszter és ugyanaz a fazon. És micsoda szabás! Egyetlen ránc nélkül feszült meg a Bulfore daliás alakján, mintha csak ráöntötték volna. Semmi kétsége sem lehetett: ezt a ruhát csakugyan neki, csakugyan ő rá szabták, még pedig olyan tökéletes művészettel, amit a legelőkelőbb párizsi divatkirály is megirigyelhetett volna. Végig-végig nézegette magát, majd a dobozban turkált: nem rejteget-e még számára valamit? Nem csalódott. A nadrágon, mellényen, az elegáns fehérselyem tengerészfrakkon kívül, az övön és nyakkendőn kívül még egy ruhadarab volt a dobozban: tengerézsapka. Az is ugyanabból a fehér selyemvászonból készült, amelyikből a ruha, de köröskörül arany és kék selyemzsinórzat szegte be és az elülső részén, a homlok fölébe sajátos diszkeppen különös ékszer illeszkedett: kék email pillangó, szétterjesztett szárnyakkal, amiket aranyhuzal szövött át meg át. S a lepke filigrán fején tizenháromágu arany korona, melynek minden ága ragyogó briliánsköben végződik, kápráztatóan szikrázó ezerszínű tüzelle. Bulfore nem igen értett az ékszerhez, ilyesmit ritkán is látott, de két szürke szemé bávész csodálkozással tapadt erre a különös diszre. A *Szép* művészi varázsának hatása alá szédült. Az ékszer anyagi értéke eszébe se jutott, de érezte, hogy ez a kék aranylepke, a fején csillogó gyémántos koronával, csak a szépet alkotó művész fantáziájában teremhetett, az ötvös megértő kezétől összeecsizolva. Fejére nyomta a sapkát és

tükröt keresve széjjelnézett a kajütben. Tükröt nem talált. Ellenben a függönyökön, a falakon, a szekrények és a székek faragványain mindenütt, kis és nagy formában ugyanazt a kék lepkét pillantotta meg. Az egész kajüt olyan volt, mintha ez a titokzatos és érthetetlen szimbólum lepte volna el. Még az íróasztalon is ott állott, megnagyobbított szobormásban, a földgömb és az iránytű között az aranyszövésű kék pillangó, fején gyémántkoronával. Bulfore törhette rajta fejét, vajjon melyik az eredeti? A sapkadísz másolták-e erről a pillangószoborról vagy a szobrot a sapkáról? És aztán egyáltalán mi értelme, micsoda jelentősége van ennek a pillangónak? Akármilyen különködőnek tartotta is Norderyt, abban egy pillanatig se kételkedett, hogy kék lepkéjét nem ok nélkül tette meg bezárt világa jelképévé, melyet mindenütt látni akar. De miért? Micsoda szerepet játszik ez a fantasztikus féreg a különös ember életében és viszonyaiban?

Mentül jobban törte a fejét rajta, annál kevésbé tudta észszerű magyarázatát találni a sajátos lepkének. Elővette sapkáját és az ékszer részleteiben kereste a megfejtést, majd az íróasztalon hallgató szobron. De egyiken se talált semmi nyomot, amin elindulhatott volna, hogy a rejtelem labirintjából kigázoljon. A szép és színes pillangók némán hallgattak; szétterjesztett szárnyuk meg-megcsillant a korona hideg gyémánttüzeiben és Bulfore kutató szeme az ajtóra bámult, mintha onnan várná a titok megfejtését. Az ajtó nyitva volt és ott állott a küszöbön Nordery.

- Jöjjön - szólt halkán - mindjárt otthon leszünk.

Bulfore, pillangódiszes sapkáját kezében forgatva, kérdő várakozással nézett rá.

- Olyan, mintha tréfát üzne velem, mr. Nordery.

- Tréfát? Én? - nevetett az öreg. - Eszem ágába sincs.

- Hát az egészet nem értem. Mindaz, ami velem történik...

- Mindezt majd megérti, Bulfore - vágott a szavába Nordery. - Csak jöjjön, jöjjön.

Karonkapta és vitte magával föl a földélezetre, miután kajütje ajtaját gondosan bezárta. Aztán messzelátót vett elő és mintha új tájékat vizsgálna, amit most lát először, nézett arrafelé, ahol a sziget körvonalai egyre tisztábban bontakoztak ki a párázatból. Jóformán egyebet nem is látott, csak a kopár, meredek sziklafalat, melynek szeszélyesen alakult szirtjein még a zuzmó is csak imitt-amott verődik ki a hasadékok között. A komor kőorom megközelíthetetlennek látszik s a tenger síkján olyan, mintha a vízóriás háborgó kedvéből született torz volna, amit roppant mélyéből csak azért dobott föl, vagy hordott össze rettentő erejével, hogy egyhangúságát megbontsa és változatossá tegye, vagy hogy legyen, aminek falain hullámainak haragos kedvét kitombolja. Mi van ezek mögött a sziklák mögött? Élet, vagy semmi? Csönd vagy harc? Mit rejteget ez a kősziget a tenger kellős közepén? Bulfore tíz év óta most először tette föl magamagának ezeket az izgató kérdéseket; eddig csak azzal törődött, hogy az öreg Aquila rakományait lerázhassa a nyakáról. És most kérdéseire senki sem felel. A tenger hallgat. A szikla hallgat. Maga Nordery a némaság szobra. És a Bulfore fantáziája elszabadul, mint a bestia, aminek láncát eloldották.

Az Aquila csöndesen odasuhan a szikla elébe s az széjjelválk előtt, mintha láthatatlan varázsszövő parancsszavára megnyílnék és kettészakadna, széles kaput tárva az érkező hajónak. A tengervíz hatalmas robajjal zuhan be rajta és magával rántja a hajót. A sziget sziklapujának ugyanis nagyszerű zsilipszerkezete van, mely az óramű pontosságával működik s alig pár perc múlva a hajó mögött a sziklapu megint összezáródik, mint a Moloch torka, mely elnyelte zsákmányát. A tengerről megint csak a néma és élettelen kősziget látszik, de a sziklafal mögött, belül, megelevenedik és nyüzsg az élet. Az Aquila tágas, mély

öbölbe siklik, melyet félkörbe pompás mólók vesznek körül, hátulsó oldalukon kétölnyi magas kőfallal választva el az öblöt a szigettől. Ez az öböl a sziget pitvara, mint Nordery mondani szokta. A hajószemélyzet és általában az avatatlanok munkásnépe itt lakik és idekűnn marad, a köröskörül épített barakkokban. A szigetre csak Nordery és bizalmas környezete mehet. Az elevátorok tüstént munkához látnak. Már várták az Aquilát, látszik. Emelődaruk recsegnek, láncok csörömpölnek s száz kéz és kar mozdul meg, hogy a hajó terhét kiemelje, rendezze és továbbadja. Maga Bulfore is a parancsnoki hid felé indul, de Nordery visszatartja.

- Maradjon, Bulfore. Az ön hivatása bevégeződött.

Bulfore ránézett. A baltimorei este óta annyira megszokta, hogy minden rendkívüli, ami vele történik, hogy már nem is csodálkozott.

- Amint kívánja, mr. Nordery.

De Nordery int. És intésére az Aquila a móló közepére suhan, ahol másik hajó áll, mintha ép az Aquilára várakoznék. Párhuzamosan ezzel, oldalvást fordult. Előtte a móló épüget kettényilik, mint ahogy kettényilt az Aquila előtt a sziget bejáratánál a sziklafal. Az új hajó oldalán ragyogó aranybetűkkel vésve föl a neve: *Narkissos*. És a név fölött, az árbocokon, tornyokon és kupolákon is a titokzatos kék lepke, aranszegéllyel és koronával, ép, mint a Bulfore tengerészsapkáján. A két hajót gyorsan összekapcsolják. Nordery és Bulfore átsétál rája, a Narkissos egyet billen és átsiklik a móló falai között. Mögötte hatalmas csattanással záródik össze a fal, a Narkissos pedig széles, nagy folyam hátán ringatózik, mely, mint óriási fehér szalag fut végig a néző szeme előtt elterülő sziget sík földjén, szinte arányosan két egyforma részre osztva azt. Bulfore még sohase látta ezt a rejtett tájéket és hirtelenében azt se tudja, merre nézzen. A megszokás még uralkodik rajta s legelőször a hivatásával járó kötelességek jutnak eszébe.

- A szállítmányok, mr. Nordery? Mi lesz velők? Ki se rakhattuk!

Nordery megnyugtatója.

- Ne törődjék velők! A mólótól már indul a villamosvasút. Tán észre se vette. Majd utánunk hoz mindent, ne féljen.

A Narkissos lassan, méltóságosan ring a folyón. És Bulfore megnyugodva, széjjelte tekint. A hozzáférhetetlen és áttörhetetlen sziklafalak, mint érckoszorúk ölelik köröskörül a szigetet. A tengerről nézve csak kopár köormok merednek az égre és semmi sem árulja el, hogy itt belül a teremtség szépségeinek minden pompáját őrzik. Két kapuja van ennek a tündérszigetnek. Az egyik, amelyiken az Aquila bejött, az északnyugati végen a bejárat, a másik a sziget délkeleti részén van: a kimenet. Mind a kettő a technika tudományos furfangjával épített zsilipszerkezet, mely a legtokéletebben szabályozható. Az elsőn a tenger vize bezudul a szigetre és óriási folyammederben végighömpölyög rajta, miközben elvégzi mindazt a munkát, amihez a víz ereje kell vagy alkalmas: malmok, gépek és gyárak hajtását, rétek, tarlók és kertek öntözését, halastavak fölfrissítését s a közlekedés minden funkcióját. A víz világenergiája végigrohan a szigeten és mindent megmozgat. Fölszivja a mindenütt jelenvaló villamosság láthatatlan szikráit és széjjelosztja a bennök szunnyadó erőket, amik a kerekek, csavarok, dugattyúk és hengerek szövevényével kattogva, morogva, zakatolva örölnék, aprítanak, csépelnek, szállítanak, kapálnak, szántanak, vetnek, öntöznek, világítanak. A sziget másik, délkeleti végén aztán a víz dolgavégzetten, majdnem elfáradva, megjuhászodottan visszatér az Óceánba.

Ez a folyó a Fluctuana. Az erők ingyenhatalma. Zugva hömpölyög és hajót ringat; kész volna hullámaival tombolni, föllázadni, de a zsilipek fékentartják. Olyan szelid, mint a megvert kutya; néha szinte susogva és csacsogva csörgedez, mintha csendes és jámbor csermely volna. Partjain kétoldalt villamos-vasutvonal futkos, aminek kocsijai csak terhet szállítanak, mert az embernek már derogál, hogy vasuton gyalogoljon. Az ő számára fönn, a levegőben szakadatlanul röpködnek a könnyű gépmadarak, a hajtóerőt maguk szedik össze, röpülés közben.

És a Fluctuana két partján, a vasutak mentén, a gépmadarak suhogó szárnyai alatt, a beszegő hegyormoktól védve, hallgatag csendben terül el maga a sziget, a birodalom. Ragyogó, színes fényben uszó, termő síkság, tiz-, husz-, harmincholdas táblákra arányosan fölosztva és körülölelve gesztenye, gránátalma, füge, pálma, kenyérfa, datolya, szőlő, barack, citrom- és narancsfák illatos és tarka sorától. A földkerekség legbecsesebb és legizesebb gyümölcseit enyhe szellő simogatja, az aequator tűznapja érleli és megtölti izgató zamattal a vanília, a tea, a kakaócserje bokrait a kertekben és a kövér televényeken. A fák között, a buza- és dohánytáblák mesgyéin és a kertekben a virágok művészi ízléssel összeválogatott koszorui kanyarognak és mindent kiszíneznek, földszítenek és cicomáznak. Csupa változatosság és csupa különlegesség, de minden elsőrangú, még a haszon szempontjából is: pálma, agave, kaktusz és cukornád, befolyva a színes megnyugtató összhangja uralkodik mindenben. A tisztaság, a rend, a szabályosság teremti meg a harmóniát. Mindenben egyetlen óriás: az *Akarat* szuggesztív ereje látszik és érzik. Az mozgat, az állít meg, az hangol és derít föl, az ragyog és fest be mindent. Láthatatlan, de érezhető szellem akarata, mely megbüvölő harmóniába foglalja a Teremtés legkülönbébb alkotásait, hogy a csend, a rend, a béke és a nyugalom zavartalan álomvilágában egyesítse, egymást kiegészítse és megszépítse. Minden ötszáz méternyi távolságban egy-egy ház. Valamennyi fehér karrarai márványból, de valamennyi külön, magánosan és mindenik más, meg más forma, izlés, vágy, stílus és szeszély vagy cél szerint építve. Sehol semmi egyformaság. Itt a szabály éppen ellenkezőt jelent: változatosságot. Város vagy falu nincs. Az ut, a hid, a folyó, a mező egyformán mindenkié. Tehát nincs szomszédság, vagyis nincsen pörpatvar. A tömegélet és annak kegyetlen pszichológiája ismeretlen. Mindenki a maga egyéniségét éli.

Nordery úgy áll a Narkissos földézetén és úgy tekint alá a tündérvilágra, meglegedetten, mint aki mindezt megszokta, tudja és ismeri. Csak délcegre nyult természetnek egy-egy akaratlan mozdulata s arcának büszkén kemény kifejezése árul el valamit abból, hogy az emberi fantázia eme nagyszerűen megvalósult művében neki is része van... A Bulfore meglepett bámész arcán, dacára edzett vonásainak, meglátszik, hogy nem bír betelni a szépségek eléje torlódó ragyogásával és megküzdeni a hatásokkal, amik egyszerre megrohanták az elképzelhetetlen új világ képeivel. Föl-fölemeli távcsövét, hogy közelebb huzza liánok folyókaival. A föld képe olyan, mint a mirtuskoszorus menyasszony, aki örökkön-örökké menyasszony marad. Olyan szép és olyan - fiatal.

A Fluctuánát öt vashid iveli át, két partját összekötve. A hidak faburkolatu kocsitakkal folytatódnak, bermudai cédrustól árnyékolva. Az utakon autók száguldanak, osonva, mint a gyík. Az árnyékos utak jobbról erdőségekbe vesznek, amikbe gyárok, bányák, iparműhelyek és telepek bujnak meg, amik földolgozzák a másik part mezőgazdasági s az egész sziget ezerfajtájú nyerstermelését, egyuttal szállításra alkalmassá konzerválják és csomagolják vagy raktárakba gyűjtik. A gyárat és a bányákat többnyire olajfa, banán- és pálmaerdő takarja el, a mezőgazdasági épületeket és a kerteket faalaku és nagyságu haraszt, kina-fa, kenyérfa és a pálmák megszámlálhatatlan fajtája. Az állatvilág szelid, úgy simul az emberhez, mint a Paradicsomban simult, bizalmasan és barátságosan a legelső emberpárhoz; nincs miért féljenek egymástól, mindenkinek kijut a maga része a világból. A fiahordó, a szarvas és a láma méltóságosan sétál a fák között s néha, ha éppen kedve szottyán, tréfás cirkuszt rendez a

laposorru majommal, a boldogság szigetének ezzel a mulatságos komikusával, aki sohase nevet, de mindenkit megnevetet. A kertek és az erdők csöndjét fülemile-dal veri föl s a tarlók fölött ébűgy csattog a pacsirta, mint másutt. A virágok változatos bokrait a papagáj és a kolibri, a miniatűr-madár, százszinű ragyogó tollával tarkítja. Némelyik olyan kicsiny, hogy elfér és megbúvik a virágkehelyben, meg se látszik, melyik a virág, melyik a madár.

A szín, az illat és a melódia tarkaságának meleg, telhetetlen szeméhez a tájékokat és azokat a lelkébe fotografálja. Pedig a kép még egyre változik és színesedik. A lakóházak, a fehér márványpaloták és a virág- és gabonatáblák, a kertek és a fák között, az utakon és a hidakon emberek állnak, mennek és jönnek, dolgoznak és dalolnak. Asszonyok és gyermekek; csupa hófehérbe öltözött szelid és szép emberpéldány. Mind szép. Milyen szép! Mennyi változata a női szépségnek! A szende arcú szőke, a vörös és bronz haj, a kicsattanó pirosposzsgás, az ábrándozás méla halványsága, a szeliden hamvas és a leheletszerűen finom árnyalatu pirosság, mind képviselve, száz meg száz változatban. A klasszikus görög fejek, szobornak való dus hajkoronával a karcsu fehér nyak fölött, a méltóságos angolszász okoskodó komolysága, az olasz és a spanyol tűzszemű, izgató heve s a cserkeszlány őzkecsessége, kifogyhatatlan variációban. Csak egyben egyformák vagy hasonlóak: a kék, a fekete, a barna és szürke szemek nyíltak és őszinték és a homlokok derűsek, mint odafönn az égboltozat; az ajkak az élettől pirosak és valamennyi mosolyog, mint a Fluctuana partjain a virág. Itt nincs álnokság, nincs hazugság; itt minden igaz. Egyetlen disze és ékszere valamennyinek: a virág. Virág a hajukban, a keblükön, ölükbén és a kezükben. Csokorra kötve vagy szeszélyes hanyagsággal a ruhafodrok közé, szalaggal és zöld gallyal összetűzve. Ez nem halandónak, ez isteneknek való látomány. Jó, hogy az olimpiai pajkos mindenhatók sohase jártak erre. Mert ha idetévednének, istenek harca dűlná föl a sziget szunnyatag álmait.

Bulfore azt se tudta, merre tekintsen. Fáradtan leeresztette a kezét. Kicserzett, barnapiros arcát elöntötte a vér. A szeme tüzet szórt.

- Mintha csak azt látnám - szólt Norderyhez - amiről ön beszélt Baltimorében, Mr. Nordery!

Az öreg mosolyogva bólintott.

- Azt látja. Bulfore.

- Most már értem. Hogy úgy sietett mindig visszatérni. Hogy úgy vágyott ide. Itt csakugyan minden szép. Bizonyosan az ön háza is, Mr. Nordery.

- Na, megjárja.

- Odamegyünk?

- Oda. Mindjárt oda is érünk.

Bilfore megint a szeméhez emelte a távcsövet. Csöndesen mormogott, mintha monologizálna.

- Ez a megdöbbentő rend! Ez a tökéletes igazgatás! Mennyi ember kap itt munkát! És mennyit!

Nordery figyelt rá.

- Kevesebb, sokkal kevesebb, mintsem gondolná, Bulfore. A rend a legnagyobb takarékoság. Ennek a szerkezetnek minden életidege három generális középpontba fut össze. Az északnyugati zsilipnél, ahonnan elindultunk, a közlekedést kormányozzák. A hajókat, az iparvasutakat, a repülőgép-parkot.

- És az autók?...

- Az autók itt csekély jelentőségűek. A szellemi élethez soroztuk őket, ami Somnavilleben központosul.

- Somnaville... Álomváros. Mi az?

- A sziget kormányzójának a palotája. Körülvéve az iskolákkal, csillagvizsgálóval, a mágnes- és villamos készülékekkel: telefotoszkóppal, szikratávíróval, anya- és gyermekvédelmi intézményekkel, kórházakkal, műtermekkel, muzeumokkal és könyvtárakkal. Ez a platánfasor vezet a sziget legértékesebb kohójába: a verdibáli völgybe. Látja ott, azt az olajfa- és platánerdőt? Az takarja el Verdibált: a bányászatot, a gyárakat, az ipart. Onnan kerülnek ki a gépeink. Onnan a fehér márvány, amiből a házaink és palotáink épülnek. Verdibál ad nekünk minden ércneműt, sőt fel is dolgozza azt. Szemközt, a Fluctuana másik partján a mezőgazdasági és a kerti ökonómia; állattenyésztéssel, szőlő- és gyümölcsgazdasággal, méhészettel. A neve: Terrian. Az lát el mindnyájunkat élelemmel. Az adja az export javát is.

- Bámulatos - lelkesedett Bulfore. - Terrian! A termő anyaföld! Mennyi munka! Mily erőfeszítés!

Nordery szeliden mosolygott.

- A napi munkaidő négy óra. Négy óránál többet senki se dolgozik. De ezt a négy órát senkinek se engedik el.

- Négy óra! Az lehetetlen.

- Itt az emberi erő csak mellékes. Csak segítség és irányítás. Legnagyobbbrészt a gépek végeznek mindent. A villamoshálózat mindent összeköt és mindent mozgat. A telefon és telefotoszkóp mindent elmond és mindent megmutat és mindent közvetít. Hat ember elvégzi az egészet. Az ügyeletes megnyom egy gombot, annak a részletnek a számát, amelyet látni akar s a másik pillanatban már eléje tárul a kérdéses kert, erdő, tarló, ház, bánya vagy műhely. Egyetlen szó nélkül, egy könnyű mozdulattal meggyőződhet róla, vajjon rendben van-e minden, vagy hiányzik-e valami. A mulasztás, a tévedés vagy hiba csak két percig tarthat. Aztán megyen tovább az élet rendje, zavartalanul.

Bulfore elgondolkozott.

- Érdekes - szólt. - De mégis... a termények hóhérai: az élősdiek, a hernyók, a férgek... A fagyöngy.

- A fagyöngy itt ismeretlen. A fáinkat époly higienikusan neveljük és gondozzuk, mint magunkat. Fagyöngy, a nagy betegség, meg nem lepheti őket. S a többit elvégzik ezek, itt.

A másik oldalra mutatott, ahol nagy, széles tábla kéklett, olyanformán, mintha arannyal szegett buzavirág lepte volna el.

- Mi az?

- A sziget csodája: a kék lepkék. A sziget jelvénye.

- Ah, igen. Az ön íróasztalán... a függönyön. A sapkákon. A hajón... mindenütt.

- Igen. Ezek a rejtelmes pillangók a mi legfáradhatatlanabb és legbecsesebb ingyen-munkásaink. Alkalmasint a Nymphalidák valamely különleges fajtájából valók. Ők a kerteszek, a gyomlálók, a féregirtók. Minden élősdit elpusztítanak, anélkül, hogy egyebet bármit is bántanának. A sziget szent lepkéi. Szelidek és sérthetetlenek. Jaj volna annak, aki őket megsértené!

- Nagyszerű! - kiáltott Bulfore. - Hiszen ez a sziget tulajdonképpen a Szépség szigete, mr. Nordery! A realizált, a megvalósított Utópia!

Nordery úgy intett, mintha fékezni akarná a Bulfore lelkesedését.

- Még csak a kezdete. De ha el nem rontják...

A Narkissos épp akkor állt meg a jobb parton. Az oldalából puha szmirnaszőnyeggel bevont hid pattant elő és összekapcsolta a hajót a parkkal. Fejedelmien ragyogó kép tárul az érkezők elébe. Két oldalról pálmaerdővel szegett nagy, nyílt lejtős halom, melyet a virágok tarka sokasága borít el, közöttük össze-vissza kanyargó sétautakkal, amik a halom csucsan álló, vakítóan fehér márványpalotához vezetnek. Ez a palota: maga az álom. A művész álma, amit az építőtudomány mámoros kézzel szerkesztett össze. Fehér óriási márványkockákból hajszálnyi pontossággal összezsírozva, hogy vakolatra szükség se volt, az Alhambra és az Alcazar fantasztikus részleteiből kombinált Caracalla-féle fürdőház, jón és dór oszlopokkal és arany kariatidokkal, borostyán és kaktusz sápadt zöldjével földiszítve. Nyílt, oszlopos bejáratánál, a lépcsők alján két oldalt két fehér márványszobor. Az egyik oldalon Venus, a másikon Diana. Seholy ajtó, csak a színes ablakokon át és a lehelletfinom csipkefüggönyök között beszűrődő enyhe félhomálytól világított termek, tele a szobrok és freskók látványosságával, szeszélyesen elhelyezett ébenfa-szekrényekben művészi csecsebecsék: csigák és porcellánok, csipkék és faragványok: a tenger és az erdők, Velence, Brüsszel és Sèvres csodái; buja perzsaszőnyegbe vont kerevetek pálmagyékényből és öles virággruppok, gyöngyházkerítésbe foglalva. Minden szoba más-más butorral; paliszander és ébenfa, pálma, cédrus és mahagóni váltakozik, a színezésével mind a fehér márványfalazathoz és oszlopszathoz simulva, kerülve minden legkisebb diszharmóniát. A képzelet szégyenkezve alszik el és a szem káprázik, míg a napkeleti tündérmeséket is tulszárnyaló pompa, fény és ragyogás, míg a monumentális szépség eme tökéletes dobzódása között szinte alétan a gyönyörtől eltámolyog.

Bulfore csaknem elfullad, hogy szólni is alig tud. De Nordery határozott léptekkel siet át a termeken, otthonosan, mint aki mindezt megszokta. Végre óriás, nyílt loggiába érnek, ami már nem is terem, hanem virágház, mintha mindent virágok borítanának be és ölelnének vagy fonnának át, hogy aki ide belép, az illatok bódulásán kívül még azt a ringató mámort is érezze, hogy koszoruk ölében álmodik. A loggia parkra néz, amelyből a lombok és a virágok szinte benyulnak és simogatják a márványfalat. Az összeboruló kövér levelek mindent félhomályba vonnak és ezt az álmos félhomályt valamennyire csak a liliom hófehér virágai enyhítik, amik famagasságra nőnek az örök nyár dédelgető melegében.

Bulfore a szemével és a tüdejével megfeszítve dolgozik. Acélidegei elernyednek a folyton változó és mindig lebilincselő vagy izgató hatások szüntelen zsongásában. A lelke káprázatok zavarában vergődik és hirtelenébe nem tudja elraktározni és elrendezni a benyomásokat, amik új meg új rohammal fölzaklatják. Nordery azonban mindezt észre se akarja venni. Valami szekrényből ezüstedényt szed elő, kristálypoharakat és aranyárgán gyöngyöző italt tölt.

- Na, Bulfore, most már igyuk meg az áldomást.

Kis ébenfa-asztalt tol a loggia közepére, mellé két széket, empir-stilusu kacér kis ülőkéket és mosolyog Bulforera. Ez megszeppen.

- Milyen csodálatosan szép itt minden, Mr. Nordery! - szól félénken. - Mintha abba a világban járna az ember, amiről ön beszélt. Mintha a Szép birodalma csakugyan léteznék.

Nordery elkomolyodik.

- Létezik, Bulfore. Itt van. Na, igyék!

Fölhajtának egy kortyot. Bulfore csettint a nyelvével.

- Micsoda olimpiai nektár!

- Nagyon közönséges ital, Bulfore. Mézből és narancsból keverve.

- Méz és narancs! - mosolyog Bulfore és bambán néz a Nordery kemény arcára. - És kié ez tulajdonképpen? Micsoda császári rezidenciába hozott engem? Holott valami vityillóról beszélt. Az ön vityillójáról, Mr. Nordery.

Nordery fölállott. Végigsétált a loggián. A szekrényekben kotorászott. Cigarettát tett Bulfore elébe. Gondolkozott. Aztán odament Bulforehoz. Megállott előtte. A szemébe nézett. A vállára tette a kezét. És a hangja lágyan csengett. Bulfore még sohase hallotta ezt a hangot. Mintha valami szelid, megindult atyai szív szólott volna hozzá, amelynek a dobogását ő sohase hallotta. A tenger nyersesége, durva keménysége és merev érzéketlensége eltűnt. Nordery eltűnt. Jóságos öreg ember állott vele szemben, aki rámosolyog, aki a szavaival szinte ölelgeti.

- Oda is elmegyünk, Bulfore, az én vityillómba. Egyelőre ide akartam önt hozni. A maga házába.

Bulforenak majdnem a torkán akadt a szó.

- Az én házamba?... Megint tréfál?

- Nem, nem tréfálok. Ez az ön háza, Bulfore. Azt hiszem, jól fog esni, ha itt kipihen a tenger viszontagságos tiz esztendejét. Azt akarom, hogy ne kíváncsozzék vissza.

Bulfore idegesen feszengett.

- Dehát mit beszél, Mr. Nordery? Félek öntől...

- Ne féljen - szólt Nordery szeliden. - Ne féljen. Ön lesz a császár.

Bulfore fölugrott. Most már nemcsak megijedt, de valósággal megrettent.

- Ön megőrült, Nordery.

És kutatva, izgatottan nézegetett körül és az oszlopok közé, mintha kijáratot vagy segítséget keresne. Itt, a csöndben, a szépségek pazar varázsában elhagyatottnak érezte magát és képtelen agyrémek zaklatták. Ki tudja, hová, miért csalogatta a titokzatos ember? Mi a célja vele? Mit akar? Rémmesék reflexiói jutottak az eszébe, amiket tengerviharos éjszakákon részeg matrózok reszketve sugdostak egymásnak, hogy a halálfélelemben remegő lelkeket fölizzassák. De Nordery szeliden nézett Bulforera.

- Üljön le - szólt barátságos hangon. - És igyék még egy pohárkával. Én megértem, hogy ön fölizzatódik. Az ember előtt hihetetlen, hogy csakugyan létezik, csakugyan megvan az a világ, amire minden valamirevaló ember vágyakozik álmában: a szépségek, a csönd és a nyugalom világa. Hát itt megvan. A szépség birodalma. Aminek ön lesz az ura. Üljön le. Bulfore és hallgassa meg a többi is.

Bulfore kissé lecsillapodott. Még gyanakodva pislogott Norderyre.

- Hát... ha olyan szives volna...

- No, igyunk még egy kortyot.

Megint fölhajtottak egy pohárkával. Nordery fölállott, a loggia párkányához ment és kihajolva körülnézett a parkban. Aztán visszatért Bulforehoz.

- Már alkonyodik. Korán kell lefeküdnünk. Ön is fáradt bizonyosan. Talán megvacsorálnánk?

- Ahogy gondolja, Mr. Nordery.

A fal mellett állott a telefonszerkezet. Alatta a fehér billentyűk sokasága, valóságos kisebb zongora. Nordery megnyomta az egyik gombot. Három perc se telt el, már két fehérruhás szolga jelent meg a loggiában. Hallgatag megállottak és várták a parancsot.

Vacsorálunk - szólt csöndesen Nordery.

Az egyik szolga elsietett. A másik asztalt tolt elő megterítve. Az asztal kerekeken járt. Alig készült el, már a másik szolga is visszatért a vacsorával. Nordery és Bulfore asztalhoz ültek. A szolgálak újra eltűntek. Az asztal tele volt válogatott nyalánksággal. Rák, osztriga, torták, gyümölcsök, cukorkák. Az italok nagy választéka. Friss kalács. Mindez szinte készen, mintha tündérmesék rejtelmes manói varázsolnák elő.

- Itt minden megvan - jegyezte meg Bulfore. - De én még mindig nem tudom, hol vagyok?

Nordery hatalmasat nyelt. Felhajtott egy pohár bort.

- Az, amit látott, amit még látni fog, Bulfore, ötven esztendő kitartó munkájának az eredménye. Mikor tisztán átláttam azt az egész fonák világot, amiben az emberek milliói tengődnek, egymást pusztítva és sanyargatva, tudatosan vagy öntudatlanul rontva egymás életét, egyetlenegy vágy sarkalt, hogy legalább a jobb sorsra érdemes kevesek számára külön világot teremtsék meg: a szépség örök törvénye szerint. Persze, a botor rendhez képest, ami mindent megnehezít, pénz kellett hozzá, sok pénz. No, csak az első millió volt nehéz, a többi magától jött, Bulfore. Aztán ez a sziget, ami senkinek se kellett, amit soha senki meg se látott! Kopár kőhegynek látszott az egész és nagyrészt irtatlan gyom, dudva és pusztaság volt. Végre az emberi erő... Mindent felkutattam és mindent megtaláltam. Mi csak igába fogtuk azokat az erőket, amiket Isten teremtett. Higyje meg, Bulfore, az Isten mindenről gondoskodott. Csak egyet felejtett el: hogy az embernek ész és szívet adjon. Az emberek ugyan örökké ezt a kettőt emlegetik, de épp ennek a kettőnek a nevében ostobaságokat és lelketlenségeket művelnek. A világban, ahol együtt kószáltunk, Bulfore, nem is sejtették, hogy az emberek legkülönbjeitől fosztom meg őket. Az álmovilág lassan fejlődött. Kivált eleinte. De jöttek a zsenik, a föltalálók. Az álmodozók, akik a kontinensek képmutatását megutálták. Néha tévedtünk. Sok ember, akiben bízam, megcsalt, meglopott, kijátszott. Beláttam, hogy csak titokban lehet... Senkit se avattam a dologba. Önt se. Ön, anélkül, hogy sejtette volna...

- Valóban, semmi legkisebb sejtelmem se volt róla, mit csinál ön.

Tudom. De azt is tudom, hogy mindig a leghibátlanabb kötelességgel végezte a dolgát; sőt olyan lelkesen és magaföläldozóan, mintha csak tudta volna. Mintha csak egyetértett volna velem. Mintha csak magának csinálna mindent. Néha talán tudta is, hogy kincsek forognak kockán... és hogy egyedül öntől függ...

- Egyszer... véletlenül, Mr. Nordery. Tudtam, hogy egy láda drágakő van a hajón. Meg sok, sok arany. Akkor nagyon megijedtem.

- Mitől?

- Hogy valami baj talál történni az Aquilán. Akkor az egész uton le nem hunytam a szememet. Azonban nem történt semmi baj.

Nordery hosszasan, melegen nézett rá.

- Ön a legbecsületesebb ember, Bulfore. Ön a leghivebb segitőtársam. Most már minden megvan, amint látja. A szépségek álmországa; a mesék Eldorádója; a modern Paradicsom. Ön lesz az ura, Bulfore. Százezer ember korlátlan ura. A legszebb és legderekbabb százezer emberé, akit az öt világrészből kiválogathattam.

- Az egész szigeten?

- Az egész szigeten. Összesen százezer szépség. Százezer tökéletes élet. Amelynek mindene megvan ahhoz, hogy úgy éljen, amint éppen élni kíván.

Bulfore is ivott. Az arca földerült. Némi mámor látszott rajta, alig észrevehetően. Mintha pajkosan mosolygott volna.

- Ugy élni? Teljesen úgy?

- Igen. Mindenki a maga vágya, egyénisége, szeszélye szerint.

Bulfore egyet rántott nagy, kemény fején.

- De a nők... Mr. Nordery. A nők!...

Nordery egy szelet tortába harapott. Evés közben, kissé akadozva beszélt.

- A nő? Bulfore! A nő a legbájosabb és legkedvesebb cicomája a férfiéletnek. De csak cicoma. Aki mássá akarja tenni, aki mást lát benne: annak Végzet. Fátum. Szenvedések Pandora-szelencéje. A nő a mi ékszerünk, Bulfore. S ő maga is csak addig boldog, míg ebből a hivatásából, amely a természetének megfelel, ki nem ragadják. A nő arra való, hogy az élet legbecsesebb javait nyújtsa nekünk: az ábrándot, a csókot és - a gyermeket. Hogy ő maga gyönyörködjek a dalokban, amiket mi alkotunk és az ábrándjainkban, amiket ő vált valóra - nekünk.

Bulfore tétován, kétségeskedve nézett rá.

- De hiszen ez... afféle epikureizmus...

- Én nem csinálom a nővel filozófiát, vágott közbe hevesen Nordery. És az életből se. Én azt akarom, hogy az emberek szépen éljenek, Bulfore. Mert az élet célja nem egyéb, mint maga az élet. A kontinensek világát éppen az kuszálta és zavarta össze, hogy a nőket, részint önzésből, részint doktrinér fontoskodásból a rendeltetésével és természetével ellenkező életre kényszerítették. Ez bárgyúság, Bulfore. Vagy cinikus lelketlenség. A tudós nő, a dolgozó nő tulajdonképpen már nem is nő. A politizáló nő pedig - undorító. Afféle lelki hermafrodita, akit az ember már nem is kíván megcsókolni. A mi nőink: virágok; olyanok, mint a rózsák. Bimbóznak, virágzanak, illatoznak és lassan hervadásba hanyatlanak. De még hervadásban is imádásra méltók, mert állhatatosan küzdenek halhatatlan illuziójukért: a szépségért. Álmodnak, játszanak, dalolnak, pompáznak, csókolnak és szoptatnak. Rózsák és illatok az életünkben. Amit dolgoznak, azt csak játékból, szórakozásból csinálják, nem azért, hogy fizetést kapjanak vagy pozíciót szerezzenek. Virágot gyomlálnak, öntöznek és ojtanak. Fürdenek, festenek, zenélnek. Az ő pozíciójuk: a szépség, a nőiesség. A szerelem.

Bulfore ajakán mosolygás játszott. A szeme csillogott.

- Szép! Elragadó! Nagyszerű! Csak attól tartok, mr. Nordery, hogy ezt az elméletet nem értik majd meg. És el se fogadják.

- Kik?

- Se a nők, se a férfiak. Lehetetlenséget kívánnak tőlük. Azt, hogy filiszter lélekkel művészi szép életet éljenek.

- Ellenkezően! Művészlélekkel éljenek filiszter módra. Mérsékelt entuziaszták legyenek. Mert csak így őrizhetjük meg illúzióinkat végesvéig. Mindenki úgy rendez be az életét, ahogy kívánja. Mindenkinek megvan mindene, amire szüksége lehet ahhoz, hogy kénye-kedve szerint éljen. Mi kell egyéb a szép élethez? Gond, bűn, ellentét, rosszakarat - nincs. Pénz nincs. Az idő végtelen és végtelen a szépségek változatossága is. Még most is azt hiszi, hogy megőrültem?

- De, mr. Nordery... De... Ki ne találná hihetetlennek mindezt?

Nordery mosolyogva rázta ősz fejét.

- A szegény emberiség már annyira megszokta a maga nyomoruságos életének a hitványságait, hogy a Szépben már nem is hisz. De önnek hinnie kell, Bulfore. Önnek, aki mindezen uralkodni fog.

- De Nordery... Én!

- Igen, ön. Egyelőre nyugodjék meg benne, hogy az álmovilág az öné lesz. A narkozófák birodalma, amit mi alkottunk. Én tudva, ön magatudatlanul. Álmodja tovább a jövőt, Bulfore. Az éjszaka közeledik. Én is a magam házába térek és önt magára hagyom.

- Itt?

- Itt. Ez a márványház rendelkezésére áll. Ez a leendő császár palotája. Somnaville legbájosabb tündérvára. Az összes termekben mindenütt megtalál, mindent. S ha szolgálatra volna szüksége, itt a telefonkészülék. Minden gombon rajta van, hová szól. Na, Bulfore, álmodják szépeket! Itt, a platánok alatt... a loggiában, csillagfény mellett... Vagy, ahogy akarja. Jó éjszakát.

Megnyomott egy gombot, anélkül, hogy Bulfore észrevette volna. És a padló egyszerre megmozdult alatta és leszállott. Majd a rejtett sülyesztő gyorsan visszasiklott a helyére és az ámuló Bulfore egyedül maradt. Mély csönd vette körül. Egyetlen falevél se rezzen. Az egyik platán alatt kényelmes, széles kerevet állott, szembe a loggia nyitott oldalával, szembe a parkkal, amelyben a liliumfák, az agávek és cédrusok lombjai összeborultak. A magasságból csillagfény reszketett alá s a bokrok között elrejtett halványzöld villamos lampionok andalító félhomályba vontak mindent. Bulfore ledőlt a kerevetre. A két kezével föltámasztotta a fejét és tágra nyílt szemével a parkra bámult. Képelete izgatottan játszott a szépség ama színes és változatos csodáival, amik ezen a felejthetetlen napon elébe tárultak. Amik most is izgatják az agyát és a szemét. Néha a pillái fáradtan, majdnem aléltan lezáródnak. Kérdés kérdésre tolul elő a lelkében. És csak új kérdéssel tud felelni. Nem tudja bizonyosan, csakugyan valóság-e mindez? Fél, hogy álmodik és egyszer csak föl kell ébrednie az olajos hajókerék mellett, vagy az öböl matróztanyáján. Szeretné, ha bűvös erő szállna a kezébe és mint Nordery, egy gombbal mindezt a ragyogó világot az ujjá körül forgathatná, hogy el ne tűnjék előle. De a gyönyör aléltságától zsibbadtan oly gyöngének érezte magát! Acélöklét, melynek izmaiban nemrég még olyan büszkén bizott, amellyel oly könnyedén forgatta csöndben és viharban egyaránt az Aquila kormánykereket, most tehetetlen, puha gyermekkéznek érezte s magamagát olyan kicsinek és tehetetlennek, mint valaha, mikor a legelső hajóra lépett s az öreg, edzett matrózok röhögve nyomták a kezébe az első hajókötelet.

Aludjunk hát és - álmodjunk!

De elaludni is félt. Mert attól félt, hogy nem tudna olyan szépet álmodni, amilyen szép ez a valóság. És félt a fölébredéstől, hogy mindezt elveszíti. Lehuntya a szemét, de a szenderegés izgatott kábulata mihamar fölnyitotta azt és odahuzta a park rejtelmes félhomályába és zsongó csöndjébe. Apró, színes, arany- és bibortollu madarak röppentek föl és szállottak előtte.

Gyöngé citera- és gitárhangok csendültek föl, olyan finom, rezgő reszketéssel, mintha a nagy, széles és érdes falevelek surlódnának és muzsikálnának. Majd a gyöngé hangok közé gordonka bugott mély és bus árnyékolással, apró ezüst csengetyűk kotyogtak közbe s ennek a szordinóval enyhített méla orchestrumnak a harmóniájába szelid és kedves női énekhang, mint galambok kacagása, vegyült. Mindez az éjszaka és a park zöldes félhomályában olyan volt, mintha a fák, a virágok és a bokrok zengenék az éjszaka, a csönd, az álmok csodálatosan finom szimfóniáit, elringatva a lelket, a képzeletet és az idegeket. Magok a melódiák is olyan idegenszerű bájjal és változatos moll-fordulatokkal tarkák, amikre a földi zenemű-alkotások egyike sem hasonlít. Mintha a végtelenségben bolygó szellemek zenéje volna, csillagsugárból és a virágillat könnyű hullámaiból összeszöve.

S ennek a tulvilági zenekarnak a lágy rithmusaira egyszer csak megmozdulnak a park sudarai. A liliumfák könnyű hófehér csipkefátyolt bontogatnak magok körül és női alakokká változnak át. Karcsu, hajlékony, özlábu és csillagszemű, észvesztően szép, megbűvölő női tüneményekké, ajkukon a szűz boldogság ragyogó mosolyával, szemükben a vágy tüzes csillogásával. A csipkefátyol az egyetlen ruhájuk, s a hollófekete vagy selyemszöke hajuk koronája, az aranykék lepke meg-megragyog a félhomály bujkáló fényében. Összefogóznak, ölelik egymást és széjjelbomlanak, hajladoznak, mint a virágok és zengenek édes, mélabus, kacagó melódiákat, amiktől a férfi ereiben fölforr a vér és a szív hangosan földobog.

Bulfore lehunyja a szemét. Az, amit lát, nem lehet valóság. Még álomnak is sok - a földön. A szépség, az ifjúság, a vágy és a szerelem őrzője. Mámoros istenek hajnali álma. Kutatva széjjelnéz. Kétkedik. Fél. De a zengő fák és a táncoló szilfidek halk dala mindegyre izgatóbban száll szerte s a bomló csipkefátyolok a virágok és a szűz női testek bódító illatát hajtják feléje és elszibbasztják tulfeszített érzékeit. Csókra szomjazó, kicsattanó piros női szájak sóvár lihegését hallja és máris érzi a kék lángoló gyönyörét, melyben minden elmerül. Mindez új és ismeretlen Bulforenak. A kikötők lebuja és pálinkái után! A fizetett csók és a fizetett mámor után itt az éj költészetének minden gyönyöre, a férfiszív minden álma száz alakban megvalósulva! A vágy föltüzeli lankadó szemeit. Fölpattan a kerevetről és kitarja sóvárgó karjait a zengő liliumok felé, míg lassan lépeget alá a loggia lépcsőin... és...

A zene, a dal elhallgat. Mély csönd borul le s a villamoslámpák kialszanak. Az éj, a csillag, az illat és a homály szövetséget köt és átveszi az uralkodást.

III.

Még kora reggel van, de a harmatot már fölcsókolta a nap. Hajnali verőfény árad széjjel. A villamosöntözők szakadatlanul dolgoznak s a szitáló műzapor és a fasor megenyhíti a tik-kasztó meleget. A platánok között, amik datolyapálmával és narancssal váltakozva Verdibál völgyéből a Fluctuánához és ennek negyedik hidjához vezető utat szegik, két fiatal leány sétál lefelé. Dalolnak, virágot tépnek, olykor beszélgetnek és kacagnak hozzá, vagy szanaszét mosolyognak. Visszamosolyognak az illatos tündértájékra, amit köröskörül látnak.

Verdibál urnak, a verdibáli völgy kormányzójának a leányai: Solina és Holdarisz. Verdibál ur, valaha Felix Stammherr, német szénbányavállalat igazgató-mérnöke volt azelőtt. Daliás, erős, szép, energikus ógermán típus. Komoly és szófukar, mint minden igazi német. Összeszorítja a száját, nehogy locsogásra kapjon kedvet. De ha kinyitja, akkor aztán bömböl, mint a német ágyu. Verdibál ur, mint a narkozóf birodalom csaknem valamennyi lakója, szintén eljátszotta a maga kis regényét, mielőtt idevetődött, a Nordery álomszigetére. Verdibál ur, vagyis Felix Stammherr, a német mérnök, ugyanis szerelmes viszonyba keveredett Blanche de Saonne kisasszonnyal, előkelő francia hölggyel, amit persze, francia részről a család legvehemensebb ellenállása kísért. Végre is egy szép rajnavölgyi hajnalon Felix Stammherr, a mérnök és Blanche de Saonne kisasszony eltűnt. Minden fáradozás és kutatás kárba vészett, a fiatal párnak sohase akadtak nyomára. Sohase tudták meg se Német-, se Franciaországban, hová lett a szerelmes pár, mely a germán és gall örök harc problémáját ilyen radikális egyszerűséggel oldotta meg. Sohase tudta meg, nem is sejtette senkisé, hogy a hamburgi kikötőben Felix Stammherr véletlenül éppen Nordery urba botlott, akinek mindjárt busás díjat ajánlott föl azért, hogy Aquiláján Amerikába átszállítsa, anélkül, hogy a Blanche de Saonne kisasszony viszonyai iránt érdeklődnék. Mr. Nordery nem érdeklődött, sőt a busás díjakra sem reflektált, hanem a fiatal párt magával vitte s nem Amerikába, hanem a maga névtelen szigetére szállította. Felix Stammherr maga sem tudta, hová került, de az új világgal és új helyzetével nagyon hamar kibékült, sőt meg is barátkozott, a szép Blanche-nak pedig mihamar eszébe se jutott Franciaország s a tengerparti ősnemesi kastély, melyben a szolgák uriasabban öltözködnék az uraknál. A narkozófák, a bódulat bölcsei nem igen vágyakoznak vissza az elhagyott rideg valóságba. Az álmodó bölcsek okosabbak az álmatlan - ostobáknál.

Solina és Holdarisz kisasszonyok tehát, amint mindjárt kitalálhattuk, már itt születtek és itt nőttek föl. Hasonlítottak is a narkozóf sziget hajlékony növendék-cédrusához, lángszinű virágaihoz és csicsergő madaraihoz. Solina sötéthaju és sötétszemű. Ajaka körül örökös, pajkos mosolygás, arcán pörlekedik a bibor és a hó. Alakja nyulánk, mint a liliumfa. Járása: tánc, báj, graciozítás. A nap leánya név szerint is: forró és tiszta. Holdarisz, természetére nézve ugyanolyan, de a haja sötétszőke, szinte borus, mint a hajnal a finn tavak körül. Arcán az alma bágyatag pirosas hamva, s a szeme olyan mélán, olyan fátyolosan kék és szelid, mint a Grotta Azurea visszfényes derüje. Néha meg-megállnak. Egyet dalolnak, közbe szót váltanak; csöngettyük beszélnek. Solina az egyik fáról narancsot szakít. Egyet Holdarisznak ad, a másikat hámozni kezdi. Rózsásfehér, finom és hegyes körmöcskéjével körülvágja a narancs héját. Holdarisz nézi. Nevet.

- A körmöddel! Hát ezt kitől tanultad?

Solina is nevet. Fehér fogai, mint a gyöngyök, csillognak ki piros ajkai közül.

- A multkor mutatta egy fiu, a harmadik hidnál. Könnyü és kényelmes, nézd. Se kés, se tányér nem kell hozzá. A körmöm a kés és a héja, amint leválik, a tányér. A husához hozzá se érek, mégis meghámozom. Látod?

- Látom. De mama szörnyethalna, ha látná.

Solina kacag. Holdariszra kacsint.

- De nem látja.

Megforgatta kis kezében a narancsot s annak héja ketté, majd mind a két fele széjjelvált s a meghámozott narancs ott feküdt a tenyerén, a héjában. Solina kitépett egy cikket belőle és szopogatta. Aztán megint a narancshéjat nézegette körül.

- Ez a diszkrét sárga szín a fehér ruhán!... Mi? Azt hiszem, csinos lehetne.

Holdarisz oda se nézett.

- Narancshéj? - kérdezte kicsinylően, majdnem megvetéssel. - Mint ruhadisz?

- Miért ne? A szín a fő, nem az anyag. Ez a sárga szín olyan egyedülvaló, olyan egyetlen! Semmi se hasonlít hozzá.

Holdarisz fölbiggyesztette ajakát.

- Mégis csak hulladék. Szemét. A ruhán! A fehér ruhán!

- Csillagot lehet belőle vágni. Virágot, fejet Kámea, narancsillattal.

- Eh! Inkább semmit!

- De az a fehér egyhangúság! Mindig csak fehér! Mindenki fehér!

- De szép! A fehér mindig szép!

- Uniformirozott szépség. Nem lehet szép, ami olyan, mint a többi.

Keblére illesztette a narancshéjat.

- Nem szebb? - kérdezte és Holdariszra nézett.

Holdarisz habozás nélkül, sőt kissé ingerülten felelt.

- Nem. Utálatos. Tudom, hogy narancshéj.

- Hát aztán? És a hajadban a csiga? Az is csak csiga.

- Az más. Az olyan, mint a gyöngy. Mégis más.

- Na, majd Niphaea megmondja.

Niphaea már ott közeledett Terrian virágszegélyes gyalogösvényén lefelé. Már messziről köszöntést integetett. Solina és Holdarisz visszaköszönt. A fák és bokrok bólogattak, mintha ők is köszönnének.

Niphaea a narkozóf birodalom, a boldogság rejtett szigetének főfő szakértője: a női ruhák, kosztümök, cicomák igazgatója. Niphaea a sziget legujabb s talán legnagyobb titka. Alig egy fél éve, hogy idekerült. Éppugy itt termett, mint a többi narkozófa. Egy reggelen ott találták. Honnan jött, ki hozta? Senkise tudta; nem is igen firtatta. Itt, a narkozófák álomszigetén minden ember egy-egy eleven, élő titok, akinek multját, regényét, élete nagy kérdőjelét egyes-egyedül Nordery ur, az alapító ismeri. A többi csak sejt, következtet, szimatol; vagyis pletykál. A pletykának passepartout-ja van mindenüvé. A vegyészek meséje a légüres térről csak képzelgés. Pletyka még a légüres térben is van. Az edényből kiszivattyúzzák a levegőt, a

pletyka a helyére telepedik. Niphaeáról senki se tudott semmit se, de azt pletykálták, hogy előbb varrónő volt Montevideóban. Szerencsére, senkisé is hiszi, mert Niphaea jobban hasonlít királykisasszonyhoz vagy tündérhez, mint varrólányhoz. Szép, mint a szerelmes álom, vidám, mint a hajnal és üde, mint a rózsabimbó, ami most pattant ki a rügyből. Az alapító kivételesen dédelgeti a szép szőke Niphaeát. Már azzal is megkülönböztette, hogy Niphaeának olyan házat építtetett, mely bizarr kedvességével a sziget valamennyi lakóházánál szebb és érdekesebb. A Niphaea háza Terrian legszebb pontján épült, napsütötte halom oldalában, művésziesen beállított kis pálmaerdőtől körülölelve. Festői szépségében a Fluctuana mind a két partját, Verdibál suhogó erdőit és Terrian termő síkságait láthatja ablakából, egészen a somnavillei árnyékos ligetekig, sőt túl a sziklafalakon magát a tenger végtelen síkját is. A Niphaea háza olyan, mintha virágok és fák tartanak az ölkében. Tornycskáival, aranyozott kupoláival és szeszélyesen kiugró terraszaival és balkonjaival galambduchoz hasonlít, melyet köröskörül felbokrétáztak.

Niphaea már átjött a hidon, megszorozta lépéseit és mihamar a leányokhoz ért. Köszöntötte őket.

- Szép hajnalt! Pirosat! Vidám kedvet!

Solina visszaköszön.

- Jó reggelt, Niphaea! Előnkbe jöttél?

- Persze.

- Milyen kedves vagy! Gondoltál ránk. Mit csinálnak a galambjaid? A szép, fehér galambok.

Niphaea könnyedén elpirult. Nagyon hamar pirult. Finom, rózsaszinhamvas fehér arcbőrére a vér legkisebb hulláma is meglátszott.

- Mit csinálnának? Mit csinálnak a galambok? Sirnak és nevetnek. És...

- Csókolóznak, - vágott közbe hidegen Holdarisz. Te magad is olyan fehér galamb vagy, Niphaea.

Fönn, a levegőben halk, rekedt berregés hallatszott és a leányok odatekintettek. Gépmadár közeledett.

- Bizonyosan Florestell, - bosszankodott Niphaea. Mindig ilyen kolibri-gépen jár. Mindig kószál.

Solina nevetett.

- És mindig arrafelé, amerre te. Bizonyosan a legújabb versét hozza utánad. El kell mondania, különben megfulna tőle.

A gépmadár, a birodalmi repülő-park egyik könnyű szárnyasa, földet ért. Puha, kaucsuk kerekein néhány méternyit gördült, aztán megállt. A leányok hallották, amint a csavarja megrecsegett és odanéztek. Fiatal, csinos férfi ugrott le a gépről. Barna, középtermetű, borotvált arcú, a narkozófák fehér vászonruhájában, sapkáján a kék lepkéből való rozetta. A keze csontos. A szeme élénken csillog. Ez bizony nem Florestell, nem az érzélgős költő, akinek verseinél csak bozontos haja hosszabb.

- Rüberid... - szólt csendesen Solina és lopva fürkésző pillantást vetett Holdariszra.

A leány nem zökkent ki közömbös egykedvűségéből. Odapillantott, de mindjárt vissza is kapta a szemét.

- Rüberid... Csakugyan.

Rüberid a villamos hangszerek igazgatója, de ő rendezi az ünnepeket is. A birodalom dekoratőrje, ritka művészi ízlése és jártassága van. A somnavillei márványpaloták és a sziget virággruppjainak, fasorainak, ligeteinek, erdeinek tervét többnyire ő készítette. Évekkel ezelőtt került Norderyvel a szigetre, valami európai nagy színházról, ahol díszletfestő volt. Solinát és Holdariszt kicsi koruktól fogva ismeri. Csak Niphaea csodálkozik.

- Ni, Rüberid. Te is? Ilyen korán?

- Sok sürgős dolog... - mentegetőzött Rüberid.

Niphaea ártatlan arcot vágott. De, mintha hirtelen eszébe villant volna valami, pajkosan sandított Rüberidre.

- Melyik sürgősebb? Solina vagy Holdarisz?

Rüberid kelletlenül félrerántotta fejét.

- Ejh! Mintha nem tudnátok! A koronázó ünnep itt van a nyakunkon. Olyat még nem látott a világ! Nem szeretném, ha valami gikszer...

- Hát csakugyan igaz? - kérdezte Solina.

- Persze, hogy igaz. Nagyszerű lesz! A birodalom megalapítása. A császár koronázása. Az első Olimpiász.

- A császár... - mélázott Holdarisz és a virágokon s a narancshéjakon babrált.

- Igen, a császár - erősítette Solina. - Bulfore császár.

- Különös - szólt Niphaea. - Ti semmit se tudnátok? Hiszen a ruhátok is a koronázó ünnepre készül!

Solina úgy tett, mintha csak most jutna eszébe.

- Igaz, ni, Niphaea, a ruhánk...

- Minden készen van. Már az utolsó öltéseket gépelik.

- Szép lesz?

Niphaea nevetett.

- Szép. Lehet-e olyan szép, amilyen szépek ti vagytok?

Solina Rüberidhez fordult.

- Hallod? Hogy csufolódik?

- Miért? Niphaeának igaza van. A nők általában nagyon furcsák. Hogy oly sokat törődnek a ruhájukkal. Azt hiszik, hogy az szebbé teszi őket.

- Hát nem?

- Hát lehet olyan ruha a világon, amelyik a szép nőnél szebb lehetne? Hát nem sértés-e a női szépségre nézve az a föltevés, hogy a ruha teszi széppé? Vagy hogy csak adhat is hozzá valamit? Én sohasem sértenelek meg benneteket azzal, hogy a ruhátok megszépít. Ha szép, a ruha nem teszi szebbé. Ha nem szép, hiába veszen magára akármilyen ruhát.

Solina fölhevült.

- Ez a te saját külön elméleted. De az igazság az, hogy a szép képnek szép keret kell.

- Ami szép, az magamagában is szép. Sőt úgy a legszebb. Szerencsés a keret, amelybe szép kép kerül. A multkor, alkonyat felé gépemmel ott keringtem a verdibáli tó fölött, amelyben hárman fürödtetek. Igaz? A három leány hirtelen összenézett. Pirultak, mintha rajtakapták volna őket.

- Mindig együtt fürdünk Niphaeával - szólt halkán Holdarisz. - De te tulságosan kíváncsi vagy, Rüberid. Valld meg, hogy csunyaság, amit tettél.

- Mit tettem?

- Meglesni...

- Én csak gyönyörködtem szépségekben. Csak a magasságból tekintettem alá. Véletlen szerencse, amit láttam. Mert olyat csakugyan az istenek is csak álmodhatnak. Vagy még nem is álmodhatnak. De ti felöltöztetek. Ami annyit tesz, hogy eltakartátok minden szépségeket.

Solina arca égett az izgalomtól.

- Talán bizony ruha nélkül járjunk? Mint a görög szobrok.

- Hát... az bizonyos, hogy a művészek se öltöztetik szobraikat fodros szoknyába, ha a szépet akarják demonstrálni.

Niphaea félénken megjegyezte, mintha a ruhákat védelmezné, amiket ő tervezett.

- Gondold meg, Rüberid. A koronázásra mégsem lehet... A császár...

- Igaz, hogy a császár olyan nagy ur? - kérdezte Holdarisz.

- A császár mindenkinél nagyobb ur - magyarázta fontoskodó arcot vágva Rüberid. - A császár mindenkinek parancsol. És a császárnak mindenki engedelmeskedik.

- Akármit parancsol? - kérdezte Solina.

- Akármit parancsol. De ő mindig olyat parancsol, ami nekünk jó. A császár azt akarja, hogy mindenki boldog legyen.

Holdarisz kissé gunyosan mosolygott.

- S a vége az, hogy senkise boldog.

- Vagy csak ő maga - toldotta meg Solina. Niphaea föl se pillantott. Nagyon elfoglalták a virágok, amiken babrált. Közömbösen jegyezte meg:

- Egyedül senkise lehet boldog.

- Dehogyan nem - tréfálózott Rüberid. - Az Alapító is az. Azt tartja, hogy neki az a legnagyobb boldogság, hogy másokat boldognak lát. És azt hiszi, hogy itt mindenki boldog.

- Azt hiszi?

- Persze. Itt megvan minden. Van virág, van röplőgép, erdő és csönd. Van narancs és méz. Derű és madárdal. Fény, pompa, jólét. Nincs sár, nincs hideg, nincs eső. Nincs bűn és civakodás. Örökös nyár és örökös béke. Mi kell egyéb?

- Császár kell - szólt Solina.

- Boldogság kell - mondta Holdarisz.

Rüberid idegesen nézett rájuk.

- A császárt megkapjátok. A boldogságot...

Niphaea szeliden félbeszakította.

- Azt az ember, azt mindenki csak maga szerezheti, csak maga teremtheti meg. A boldogságot magunkban hordjuk. Ép, mint a boldogtalanságot.

- De nem erről van most szó - türelmetlenkedett Solina. - A ruhánk, Niphaea. Még most se tudjuk, hogyan, mivel diszitsük?

- Kinek akartok tetszeni? - kérdezte nyersen Rüberid.

- Mindenkinek - vetette oda Solina könnyedén.

- Senkinek se - nevetett Holdarisz.

Rüberid bosszankodott.

- Na, hát ezen aztán okosodjék el az ember! Az egyik azt mondja: mindenkinek; a másik azt mondja: senkinek. Ezt csak a bolond érti, vagy az se.

- Az semmiesetre sem - vitázott hidegen Niphaea. - Ti, férfiak se értitek. Nem érthetitek.

- Mit?

- Mit! Azt, hogy a nő nem azért akar szép lenni, hogy ép valakinek, hogy ép egynek tessenek.

- Hát miért? - álmélkodott Rüberid.

- Azért, mert a szépség öntudatát keresi, ami nélkül meg nem élhet. Azért nézi magát a tükörben. A tükört kérdezi: szép vagyok? A tükör visszamosolyog rá: szép vagy! És a tükörben ott van a ruha. Ha az nem szép, a tükör hallgat.

A leányok föllelkesedtek.

- Igaz! Ugy van!

- Ami a tükörnek szép, az mindenkinek szép.

Rüberid elgondolkozott.

- Nem hiszem. A nő azért mégis csak egyre gondol. Arra, akit... aki...

Solina a kezében tartott virággal feléje suhintott.

- Bolond! Kire?

- A császárra - felelte Rüberid határozottan. - Mindenki neki akar tetszeni. Mindenki inkább akar egy lenni a sok között, mint az - egyetlen.

- Én is? - kérdezte Holdarisz.

- Te is - felelte keserűen Rüberid.

Niphaea a virágok között válogatott. Egy kis csokrot odavitt Rüberidhez.

- Mondtam már, hogy te ezt nem érted. Inkább arról beszélj, amihez értesz.

- Mihez értek én?

- A ruhák diszítéséhez. Se Solina, se Holdarisz nem bírja eldönteni, mivel diszitse a ruháját. Solinának a narancshéj színe tetszik.

- A szín! Ha magát a narancshéjat el lehetne dobni. Hogy csak a színe maradna ott, a Solina fekete hajához, a fehér ruhán. A narancshéj is csak akkor szép, ha narancs van benne. De ha a nap megsüti, összégémbereedik. Elhervad. És hervadtan minden csunya.

- Hát akkor?

- Piros rózsa. Az szép és annak szépsége kitartó. Megvan a harmónia is: maga Solina is olyan. Fekete haja, égő szeme, fehér ruhája.

- És a Holdariszéra? - kíváncsiskodott Solina.

Rüberid gondolkozott. Holdarisz? Ez nyilván nem olyan egyszerű kérdés, mint a Solina ruhája. Sorba nézegette a leányokat, a képzelete is dolgozott, de a szíve is. A Holdaris fehér ruhájára, hajának sajátságos színéhez, arca hamvához és pirjához, mozdulataihoz és szoboridomaihoz illesztgette a virágok színét és formáját: melyik illenék hozzá legjobban. Melyikkel együtt volna a legszebb? Rüberid kétségkívül akarta, hogy Holdarisz legyen a legszebb. Ez a gond ott töprenkedett arcán. Viszont kétségbeesett, hogy csakugyan a legszebb lesz. Hogy ő maga cicomázza föl, mintha a versengésben a sóvár bámészkodóknak kínálná azt, akit szeretne elrejteni, hogy senkise lássa, hogy senkise gyönyörködjek szépségében, egyes-egyedül csak ő maga, aki ugyis csak egyedül látja ennek a bűbájnak igazi becsét, értékét, amit senki máséhoz nem akar hasonlítani. Beillesztette a leányokat a koronázó ünnep ragyogó pompájába. A Szép örökálmodói, a narkozófák festői sokaságába, a színes és hófehér fénybe, a kék aranylepkék, a biborpalástok és lengő fátylak közé, a tarka lampionok misztikus félhomályába, Somnaville márványoszlopai és ligetei közé, ahol a Szépség szent törvényei nevében a narkozófák, a boldog százezer legelső császáriját megkoronázzák. Rüberid észre sem vette, hogy figyelik. A szerelem kémjei titokban figyelték. Solina sürgette.

- Nos, Rüberid, hát hogyan gondold?

Rüberid nem tudott kibontakozni zavarából. Habozott. Szemével körülsimogatta Holdariszt. Kétszer-háromszor belefogott, hogy valamit mondjon. De még jobban megzavarodott. Csaknem dadogott.

- Holdarisz? Hát Holdariszt úgy képelem, a ruhája fodrai közé fehér vagy sárga liliom, imitt-amott egy-egy kolibri-toll... A hajához tigrispinty aranybiboros félszárnya... úgy oldalt... És...

Holdarisz nagyot nevetett.

- Még ennyi sem elég? Talán még egy papagáj is. Vagy egy gyöngytyuk... Mi?

Rüberid elpirult.

- Ha neked nem tetszik, akkor hiába. A szépség ott kezdődik, ha a nő maga is érzi, hogy szép.

Holdarisz már visszanyerte hideg nyugalma.

- Tudod, nem akarok szerénytelennek látszani. Elég egy pár cseresznyevirág is. Mit gondolsz?

- Már fölösleges, hogy valamit gondoljak. Te különben is szép vagy mindenképpen. És Niphaea?

- Egy szál buzavirág... - szólt csöndesen Niphaea.

- Buzavirág? Hamar hervad.

- Ellenkezően. Napokig egyforma friss és egyforma kék. A mező tubarózsája. Ragaszkodik ifjúságához. Nem akar elhervadni. Illata, szirma egyformán gyöngéd, de állhatatos.

Rüberid bólogatott.

- Akkor csak maradj a buzavirágnál. Ha annyira bizol benne.

Niphaea mosolygott.

- Én bízom.

Maga is olyan volt, mint a buzavirág. Még a harmat is mintha ott csillogott volna nedves, zöldeskék szemében. A leányok kacérnak látták. Gyanakodva néztek rá: mit akar?

Rüberid az óráját nézte.

- Na, én megyek tovább.

- Ilyen hamar? Hová?

- Még a gyermekgyarmatot is körül kell néznem, rendben van-e.

- Hogyne volna rendben!

- No, igen, én is azt hiszem. De a császár meg akarja látogatni. A császár nagyon szereti a gyermeket. És Nordery ur is.

Könnyedén intett bucsut a leányoknak. Vidámnak, sőt könnyelműnek látszott. Azt a kemény ráncot a két szemöldöke között, senkisémet vette észre. A lélek redője volt az. Rüberid látta, érezte, tudta, hogy ez a három gyönyörű teremtes ugyanazt az egy bálványt őrzi a szíve mélyén: a Bulfore képét. Maga sem tudta, pedig gyűlölettel gondolt a császárra. A vad matróz robusztus alakjáról mindenféle torz karikatúrát rajzolt fürge képzeletében és ez a művészi gonoszság húzta meg homlokán a kemény ráncot.

A leányok szótlánul néztek utána, de ők is közömbös kifejezést igyekeztek arcukra erőszakolni. Solina büszkén, majdnem gőgösen vetette föl fejét. Szeme a Rüberid ruganyos mozdulatait kísérte, majd Holdariszra pillantott, de Holdarisz gyönyörű márványarca mozdulatlan maradt; gondolatainak még árnyékát sem árulta el. A leánylélek hideg zárkózottsága fogta le szép csigaszáját, azzal a kétséges mosollyal, mely a kíváncsiságot távol tartja és méla álarca alatt konokul őrzi a maga szűz titkát. Niphaea virágot tépett és szálánként azt rendezgette, mintha nagyon komolyan venné hivatását, hogy ő csakugyan a szépség szepítője. De körülöttük, bár nem is sejtették, a boldogság ragyogó csöndjében és mozdulatlanságában láthatatlan árnyék lappangott s gyanuval és bizalmatlansággal húzta, választotta szét őket. Szívükben izgatottan zsongott valamely ismeretlen fogalom, aminek nevet kerestek. Az ártatlanság és naiv tudatlanság, a boldogság, az elégedettség és igénytelenség hamis látszata alatt, anélkül, hogy csak gondoltak is volna rá, ősemberi ösztönök és vágyak lázongtak. A külön, egyéni, a magamagáért és a magamagában való boldogság külön eszményképeiért. Valamiért, amiről azt se tudják, micsoda. Csak érzik, hogy van.

Rüberid nem a gyermekgyarmatra ment. A gyermekgyarmatot három kilométerrel túl a császári rezidencián, az ennek környékén elterülő erdő legmélyén rendezték be, ahol az összes narkozóf csemetéket közösen együtt, a higiénia és a pedagógia legpontosabb törvényei szerint ápolják, gondozzák, nevelik és tanítják: a zavartalan boldogság és szépség álmovándoraivá. De Rüberid a császári rezidenciánál leszállott és sietett föl a teher márványlépcsőkön. Várták.

A kék lepketeremben, szokás szerint, együtt volt Nordery, Bulfore és Derbizol. Mióta a császári birodalom szervezését elhatározták és megkezdték, napról-napra az alkotmány kérdéseiről és a koronázás ünnepének előkészítéséről tanácskoztak, miközben észrevétlenül vezették be Bulforet az uralkodás titkaiba és művészetébe. A goromba tengerjáró lassanként átfarmálódott. Beleélte magát a Nordery nagyszerű álmába. Hitte, hogy ő van hivatva arra, hogy a boldogság földi mennyországát kormányozza s a világ legtökéletesebb százezer emberének ura legyen. Elsajátította a diplomata és cselszövők körmönfont észjárását és szofizmáit s a magány bizalmas óráiban olyasmit érzett, hogy agyvelejét kicserélték, hogy homloka alatt valami idegen óraszerkezet zakatol.

A kék lepketerem márványfalai tele vannak a sziget csodájának ezerféle kép- és szobormásával. Fák, ligetek, virágágyak, mezők festett tájképeivel, amiken a kék aranylepkék megtelepednek, amik között sajátos, néma életük eltelik és megújul, mintegy példázva a természet örök változatosságát és változatlanságát.

Az Alapító nagyon jókedvű. Közeledett világraszóló, mégis a világtól elrejtett nagy műve befejezéséhez és megfiatalodott a büszke hittől, hogy öregségében arra ébredt, amit fiatal szíve valaha megálmodott s amire élete megtántoríthatatlan akaraterejével félszázadnyi életén át törekedett. Bulfore arcán néha már meg-megjelentek az uralkodói gond előhírnökei: a gyanu, a bizalmatlanság és kételkedés barázdái.

- Az uralkodónak folyton vigyáznia kell a fülére - tanitgatta Derbizol. - Sohase tudja, kik és mit sutognak beléje. A hű alattvalók nagyon leleményesek és minden utat ismernek.

Csak Derbizol maradt változatlanul és fagyosan nyugodt. Őt a maga diplomata nyugalma semmi sem zökkenti ki. Valaha, régen, az egyik európai udvar bizalmas politikai ügynöke volt, és ez a pálya ugyancsak kifejlesztette benne a diplomata ravasz és szunnyadó képességeit. Arca mintha porcellánréteg alatt volna: mozdulatlan; nyom nélkül pattog le róla nemcsak a külső hatás, hanem a benső vívódás is. Szigorú fej, mely megdöbben és visszatartja azt, aki közelíteni akar. Atléta termet, sas-szemek. Borotvált arcán a született augur csontos hajthatatlansága. Esze szüntelenül dolgozik, mint a jól megkent gép; s a szíve soha meg nem mozdul, mintha a fizikai hivatáson kívül, hogy az ereit megtöltse, egyéb dolga a világon nem is volna. A sziget primitív kormányzásában eddigél ő helyettesítette Nordery urat. Mialatt az Alapító a világot járta, hogy tündérszigete kincseit a szélrózsa minden irányából összehordja, azalatt Derbizol kormányozott. Tulajdonképpen Bulfore nem szerette. Miért? Maga sem tudta. De Bulfore őszinte lélek volt, nyílt, mint a tenger. A rónaság sohasem értheti meg a barlangot. Az Alapítónak az a föltétlen bizalma, amit Derbizol iránt tanusított, kényszerítette Bulforet, hogy legalább látszólag főtartsa vele a jó viszonyt, amit közös érdekeik követeltek. Azt az alagutat, melynek remek építési tervét, amint Nordery állította, Derbizol eszelte ki s mely a három augur palotáit a föld alatt összekötötte, csak ők hárman ismerték, tehát már megvolt közöttük a közös érdeken kívül a legerősebb kapocs is: a közös titok. Ez az alagut tette lehetővé, hogy akármikor, a három palota közül akármelyikben összejöhessenek, anélkül, hogy erről bárkinek is tudomása volna.

- A tömegeknek sohase szabad bepillantást engedni a kormány laboratóriumába, amelyben egyszer életelixírek, máskor azonban veszedelmes, robbanógázok főnek. A tömeg annál jobban respektálja urát, minél ritkábban látja. Az uralkodó tanuljon Istentől: ne mutogassa magát, csak éreztesse.

Nordery közömbösen nézegeti a falak freskóit. Nem is hallja, hogy az ajtónálló alabárdos jelenti:

- Rüberid ur, a művészet igazgatója.

Rüberid lelke háborog, mikor belép. De amikor ott találja magát az augurok között, egyszerre szinpadnak látja a kék lepketermet. Érzí, hogy amazok is álarcot viselnek, hát ő is fölteszi az álarcot. Ha egyszer játszani kezdünk, a játékot nem hagyhatjuk abba. Végig kell azt játszanunk. Rüberid homlokán elsimulnak a redők. Mosolygós, vidám, jókedvű, gondtalan. Nincsen a hizelgésnél tökéletesebb álarc; még a töröket is elrejtí.

Derbizol félreáll, Bulfore az érkező elébe siet.

- Jöjjön, jöjjön, kedves Rüberid! Már nagyon várjuk - köszönti. - Valami ujat, valami szépet hoz megint, bizonyosan.

Rüberid tréfás arcot vág.

- Ellenkezően. Nagy bajok vannak.

- No, no. Ne ijesztgessen!

Rüberid nevet.

- Én nem. A világért sem. De a narkozóf hölgyek. A szépségek szépségei...

Bulfore is mosolyog.

- A legszebbek a világon.

- Igen - bólint Rüberid. - De ha valamennyi egyet szeret.

- Boldog halandó!

- Ha valamennyi császárné akar lenni!

- És egyik se lehet - nevetett Bulfore. - Ez nekik baj, nem nekünk, kedves Rüberid. Különben?...

- Különben jelenthetem, fölség, hogy egyéb minden rendben van.

- Minden? - fordult feléje Derbizol és keményen hangsúlyozva ismételte: - minden?

Rüberid ártatlan, álmélkodó arcot vágott. Mit akar ez a vén komédiás megint?

- Minden, igen. Minden. Ugy hiszem, a koronázó ünnep nemcsak a császár, hanem a Szépség megkoronázásának az ünnepnapja is lesz. Tehát felejthetetlen.

Bulforenak tetszett a bon-mot. Melegen nézett Rüberidre s megrázta kezét.

- Sokat fáradt, kedves Rüberid.

Rüberid boldogan mosolygott.

- Nem fáradság volt, fölség, hanem öröm. A szépért... a szépnek... szépet.

- Nem felejttem el, Rüberid!

Rüberid lehajtotta fejét. Alázatosan dörzsölte kezét.

- Oh, fölség!...

Ugy beleélte magát szerepébe, hogy már reszketett is a hangja, mintha elzékenyitené a császár figyelme és jósága. Lelkesen magyarázta az ünnep programpontjait, néha szinte deklamálva a részletekhez fűzött megjegyzéseit.

- A fény, a pompa elkápráztatja narkozóf testvéreinket. Érezni fogják, hogy részesei a mérhetetlen gazdagságnak, amit nekik ajándékoznak. Nemcsak a trónra, szívükbe is emelik a nemeslelkű Alapítót és a császárt, akit ő megkoronáz.

Lelkesedése magával ragadta a császárt. Nordery és Derbizol kissé tartózkodó maradt. Jelentése végeztével Rüberid meghajolt és a távozásra megkapta az engedelmet. Az ajtófüggöny összesuhant mögötte. Az augurok kérdezően néztek egymásra.

- Lelkes, hű ember - magasztalta elégedetten Bulfore.

Nordery valami szobrocskát igazgatott. Szórakozottan jegyezte meg:

- Valami külön célja lehet.

Derbizol kapott a szón.

- Minden művészember gyanus. Impresszionista. Az ember sohase tudja, mi igaz, mi nem, abban, amit mond.

- Talán kissé sötéten lát, Derbizol - szólt Bulfore. - A Szép impressziójától sohase kell félni.

- Én semmitől se félek. De a birodalom jövője! Nekünk olyan emberekre van szükségünk, akikre minden eshetőségre számíthatunk.

Bulfore némi neheztelést érzett ki a szavaiból s engesztelni igyekezett.

- A birodalom jövőjét teljesen biztosítja az az alkotmány, amelyet ön, kedves Derbizol, annyi bölcsességgel szerkesztett meg.

Derbizol szerényen meghajolt.

- Boldog vagyok, ha így van. És még boldogabb leszek, ha beválik.

- Ez csak, vagy legalább is főképpen öntől függ, kedves Derbizol - szólt mosolyogva Nordery.

- Tőlem?

Persze. Ön lesz a birodalmi kancellár. A császár legelső tanácsosa.

Derbizol meghatott arcot vágott.

- Milyen kegyes ön, mr. Nordery!

- Mindamellet, ha még némi aggodalmaim volnának, Derbizol - szólt vontatottan Bulfore.

- Parancsoljon.

- Talán hiúságnak is látszik. De az ember úgy megszokik egyetmást!

- Persze. Az átmenet. Az előbbiből az ujba...

- Lehet. Mégis zavaró, majdnem kellemetlen érzés. Például, hogy a nevemnek csak az egyik feléhez legyen jogom. Bulfore Tamás helyett csak Bulfore. Így, egyszerűen: Bulfore.

Derbizol mosolygott.

- Két név teljesen fölösleges. A narkozófák birodalmában mindenkinek csak egy neve van. Ezt az egyenlőség elve kívánja, amire mindent alapítottunk. De azt az egy nevet a huszonöt betüből mindenki úgy állíthatja össze, ahogy neki legszebbnek látszik. És aztán... bocsánat...

- Csak mondja, kedves Derbizol.

- Igaz, hogy nem Bulfore Tamás, hanem Bulfore - császár. A narkozóf korona talán mégis megéri ezt a cserét.

Eltalálta a szót. Bulfore eléggülten mosolygott.

- Legyen - szólt. - Végre is csakugyan nem olyan fontos. De hát a pénz? Ilyen ország, amelyik annyit termel, alkot, hoz és visz! Mégis, hogyan mozog majd enélkül a közvetítő nélkül?

- Egyelőre megyen a dolog. Azt az érzést, hogy mindenki mindenkire él és dolgozik, hogy ezzel mindenki mindenkinek tartozik, hogy csak a szép életért érdemes és kell élni, hogy mindenkinek mindene megvan és a vágyainak semmi sem áll útjában, minden narkozóf lelkébe sikerült beégetnünk. A kontinenseken a kormányzás többnyire abból áll, hogy sanyargatják a kormányozottakat, elfojtják ösztöneiket, letörik vagy fékezik vagy legjobb esetben morzsákkal táplálják ambíciójukat és vágyaikat. Mi lessük, hogy mit kívánnak és teljesítjük azt. Raktáraink mindig, mindennel tömve vannak. Hogy úgy mondjam: mindenkinek az ölébe

hull minden, amit szeme-szája kíván. Mindenki bővibe van az élet javainak és szépségeinek. Senkinek sincs rá oka, hogy akár irigy, akár elégedetlen legyen.

- És - ha mégis?

Nordery intett a fejével.

- Már volt rá eset. De az olyan ember egy szép este elalszik. És másnap vagy harmadnap Braziliában, Argentínában vagy Valparaisóban ébred föl. Kitűnő gépmadaraink vannak, Bulfore. Aki egyszer eljátszotta hitelét, annak itt nincs helye. Az elégedetlenkedő ember veszedelmes.

- Bölcsen van - hagyta rá Bulfore.

Nagyot hallgattak utána. Nordery és Derbizol a Bulfore háta mögött összepillantott.

- Különben, végső szükségre van nekünk pénzünk is - szólt szárazon Derbizol. - Látja ezeket a márványkockákat?

- Amikből ezt a palotát összeállították?

- Igen. Minden kockában ezer darab arany van elhelyezve. Minden kockában ezer. És a mr. Nordery palotájában is. Azonfelül műkincseink, gyűjteményeink kontinentális fogalmak szerint tán még többet érnek. Dehát egyelőre minek volna itt a pénz? Ahol mindenki mindent kap, amit csak megkíván. Sőt kívánnia sem kell: az élet minden öröme, élvezete, gyönyöre előtte van.

- Ékszer...

Nordery nevetett.

- Hát van a virágnál szebb ékszer?

- A szerelem...

Derbizol csaknem szigoruan nézett rá.

- A szépség boldog narkozófaának kormányzásából három zavaró, bomlasztó elemet zártunk ki: a szerelmet, a hitet és az üzletet.

Bulfore hüledezve ismételte.

- Szerelem... hit... üzlet.

- Igen - erősítette Nordery kemény hangsúllyal. - Semmi szükség sincs arra a beteges ideológiára, ami Európában annyi párbajt és vitriol-drámát meg egyéb szamárságot csinál. A nő a szép élethez tartozik. De csak addig, míg vonzása a férfit akarataiban nem zavarja. A természet ugyanis elintézi a többit. A természet nem téved, nem hazudik, mint a képzelődés. És a hit legyen igazán hit: szárnyaló ihlete a léleknek, mikor bizalmas magányban Istennel beszél, vagy mikor ismeretlen és megfejthetetlen erőkkal kerül szembe. Az üzlet pedig... Megvetően legyintett a kezével.

- Az üzletben nem lehet szépen élni! Többnyire a leggonoszabb bünszerző. Kapzsiság, telhetetlenség, önzés. A fölséges *Én!*

Bulfore kétkedően csóválgatta fejét.

- Ami azt illeti - kockáztatta meg az ellenvetést - senkise akar mindenáron szerencsétlen lenni. Természetes, hogy mindenki boldogulni akar.

- Természetes. Csak ne a más rovására.

- Mi, hárman is...

- Igen, mi hárman épp azt akarjuk, hogy ők is, a többiek is boldogan és szépen éljenek. Hogy ne legyen egyéb gondjuk, csak az, hogy túlradó gyönyörrel mindazt fölhabzsolják, amit mi készen tartogatunk a számukra. És ha mi hárman egyetértünk, ezt a színes és boldog világot semmi veszedelem se fenyegetheti.

- Mi hárman.

- Három ember uralkodhatik a világon. Az erők - erők. Itt a mi erőink: az akarat, az önzetlenség, a szép szeretete. A teremtés nekünk csak a szépet adta. A meddő küzdés kusza zürzavara a többieké, azoké, akik ugyse érdemelnek egyebet.

Szavai szuggesztív erővel csengtek. Derbizolnak ragyogott az arca. Ebben a pillanatban Bulforet magát is áthatotta a Nordery szilárd magabizása. Hitt a szépség jogában és meggyőzős uralkodó erejében. A három augur úgy nézett egymásra, mintha csakugyan egyetértének. Mintha külön céljaikat, vágyaikat, érdekeiket csakugyan elfelejtették volna. A terembe a kertből lágy, méla zene akkordjai vibráltak föl és liliomillat szárnyán a szépség bódító érzéseit keltették. Bulfore képzeletben ezeken az érzéseken ringatózott. De a méla akkordok közé a kószáló széllel be-beszólt az elhagyott tenger harsogása, mintha az óriás dühösen ostromolná a boldog világot, amiből künnrekedt. Mintha az álmodozás nyugodt békéjét megtámadná egy kételkedő kérdéssel.

- Melyik hát az igazi? Melyik hát az élet?

IV.

Kopott szólamai szerint a krónikások frazeológiájának: a narkozófák szigetbirodalma történelmi napra virradt. De a narkozófák nem írnak történelmet. Meddő, sőt fölösleges munka. A végtelen időben ugys elmerül minden.

A sziget az örök nyár derűjében ragyog. Pont tíz órakor az északnyugati végen, az öböl bejárata előtt, a közlekedés középpontjában hatalmas dörej hangzik: ágyuszó és harangkondulás. Mintha egyszerre megmozdított volna mindent. A zsilipek dolgozni kezdenek. A sziklakapu szétnyílik s a tenger zugva, morogva omlik be és szabályos hullámokkal hömpölyög tova a Fluctuana medrében. Pár perc múlva megjelennek a hajók. Négy ragyogó vizpalota s abban a pillanatban százezer különböző hangszer szólal meg a fákon, a bokrok között, a ligetekben és az erdőkben. Odafönn, Verdibál gyárai és bányái kürtökkel felelnek. Terrian felől halk melódiák olvadnak be a zengő harmóniába. Somnaville márványpalotáiból mély bugással száz gong ünnepiesen kondul meg.

- A császár elindult!

A Fluctuana négy hajót ringat alá, a kikötőtől Somnaville-ig. Az elsőn Rüberid, az ünnep rendezője, fehér diszbe öltözött alabárdossal. Könnyű kis cirkáló, mely mint az egér, oly játszva fut a hömpölygő hullámokon. A második hajó ép az ellentéte. Nagy, aranykupolás tornya méltóságosan ragyog. Még a korlátja is arany. Födélzetén puha szőnyegek tarkállnak. Ablakainak kristályüvege meg-megvillan a nap tűzétől. A Narkissos ez a hajó, a park legújabb építménye, a vízi járóművek csodája, melyet a narkozóf büszkeség a császár külön személyes használatára szánt, hogy rajta is a boldogság, szépség és gazdagság minden pompája tündököljön. A födélzetén áll Bulfore, a császár, Derbizol és Verdibál ur között s mereven nézi a szépség tündérvilágát, mely az ünnep tiszta diszében ragyog s melynek ma törvényes és örökös urává koronázzák. Fehér köntöse az ógörög triumfátorok mintájára készült, de abban különbözik minden mástól, hogy arannyal szegték be. Sapkáján, a kék aranypillangó hátán gyémántos miniatűr korona csillog. Vállára meggyiszin hermelin palást vetve. Kezében filigrán aranyművü jogar, a kék lepkének azzal a hü szobormásával, amit már a Nordery íróasztalán is láttunk, az öreg Aquila kajütjében. A többi két hajón az ünneplő kíséret, ami nélkül sehol a világon meg nem moccanhat a császár. Az egyiken a foglalkozási ágak igazgatói, a másikon a hölgyek, a sziget változatos virágdiszével fölcicomázott divatos és divatjamult szeszélyes kosztümökben. A magasságban gépmadarak keringve követik a lenn hullámozó hajómenetet. A gépmadarakon fehérruhás gyermekek. Édes, gyöngye csöngettyük módján dalolnak és folyton szórják a virágot a császár elébe és hajójára. Dal és virág árasztja el a világot. A Fluctuanán is virágmező uszik. Földi menyország megbüvölő képe.

A Narkissos, födélzetén Bulforeval és kíséretével, lassan ring alá a folyón a virágzapor özönében. Olyan, mintha a zene hullámain siklanék. Lassan, méltóságosan, ünnepi fénypompában. Végig ring a birodalmon, azt jelképezve, hogy a császár az egész uralkodói jogara alá veszi. Két óra alatt ér Somnaville legújabb csodája: a császári trónpalota alá. Ott már aztán csakugyan megzavarodik a Bulfore szeme és idegzete. A káprázatok világa tárul elébe. A sziget összes lakói állják körül a márványpalotát, két oldalt. Egyik oldalon a férfiak, a másikon a nők. Ami szépséget az emberi formában a teremtés létrehozhatott, az mind itt van együtt. A palota felső oszlopaihoz huszonnégy márványlépcső vezet föl. Odafönn áll Nordery, az oszlopok között, tengerügyi ruhában, mely hófehér selyem utánzata a Bulfore öltözetének, a hermelin, a koronás pillangó és a jogar nélkül. Az ősz világkalandor olyan, mint a szobor. A hatodik lépcsőn jobbról Solina, balról Holdarisz térdel, féloldalt fordulva, bársonypárnán.

Solina drágakövekkel kirakott könyvet tart a kezében aranytálcán, Holdarisz ugyanolyan aranytálcán koronát. A narkozóf korona bizarr kombinációja a kucsma, a csákó és a turbán motívumainak, csillogó ékkövei között a kék aranylepkével.

Legelőször Rüberid ugrik partra. Fölsiet a lépcsőkön és a középén megáll. Ott várja a leendő császárt, aki csöndesen, föltartva kemény fejét, lép át a Narkissos hajóhidján és lassan halad fölfelé a lépcsőkön. Három fokkal alább megáll, szembe Rüberiddel és Norderyvel. Fönn, a palota egyik márványkupolájában a gong hármat kondul. Az arany, az ezüst és az üveg csengő hangja a réz mély bugásával vegyül össze. Rüberid meghajol Rulfore előtt.

- A birodalom népe köszönti a narkozófák dicső urát! Mint hajója, amelyen érkezett, a saját maga képét nézi szüntelenül a habokon, úgy lássa ő mindig hű narkozófaiban a saját maga képét és abban a narkozófákét. Üdv neki! A boldogság és a szépség nevében!

A gong megint hármat kondul. Rulfore megsuhintja aranyos császári jogarát. Rüberid félreáll. Az oszlopok közül előlép Nordery, két lépcsőfokkal alább megáll. Stentori hangja végigzug a tündérvölgyön.

- Narkozófák! Ötven esztendeig jártam a világot. Dolgoztam és gyűjtöttem. Nem magamnak; nektek! Összeválogattalak benneteket és összehordtam mindazt, ami szükséges volt, hogy a Szépség gyönyörű birodalmát megalkossam. A mű készen van. Rajtatok áll, hogy örökké fönmaradjon és tökéletesedjék. Hogy világotok a gyarló emberiség fonák életében a szépség szigete legyen, amelyen a legtökéletesebb emberek a Szép örök törvényei szerint és annak lelki narkózisában álmodjanak. A hervadás is szép. Nem elmulás, hanem megújulás. A falevél lehull, de alatta már kipattan az új rügy. Ennek a törvénynek tesztek eleget, mikor birodalmam kormányzását olyan más akaratnak adom át, amelyben az én akaratom ujul meg és folytatódik. Mindenemet nektek adtam és nektek áldoztam. És ezért s az ezen alapuló jogomnál fogva két kívánságomat adom tudtul. Az egyik az, hogy a narkozóf birodalom kormányzásába, szervezetébe, életébe a papirosnak helye és szerepe sohase legyen. A gondolat és az érzés a hangok szárnyán röpködjen, nem türve a vétkes szándék és a bűn terhét, amit a papiros olyan könnyen hordoz. A másik kívánságom az, hogy a narkozófák császári koronája hű bajtársam, az erős és becsületes Bulfore fejét diszitse és azzal őrája szálljanak mindazok a jogok és kötelességek, amelyek eddig engem illeltek. Narkozófák! Szépségek álmodói! Fogadjátok császáruul Bulfore császárt!

Köröskörül a villamos hangszerek erőteljesen megzendülnek. Valahol, szanaszét, láthatatlan üvegharangok csilingelnek és fönn, a szerte suhanó gépmadarokról virágok hullanak, mint tarka csillagok alá. A szín és hang együtt muzsikál. Női kórus, mint angyalok kara dalolja az áldást Nordery szavaira.

- Szépség, szerencse, boldogság övezze Bulfore császárt és hű narkozófaít!

Alig halkul el a fölzengő dal, a márványoszlopok közül fehérruhás herold lép elő és megfujja kürtjét. Festői ráncokba szedett fehér peploszban komoly méltósággal Studian, a birodalom tudósa lép a térdelő Solina elébe. Solina föláll és elébe tárja a drágakövel kirakott könyvet az aranytálcán. A narkozóf törvénykönyv az. Egyetlen ezüstlapján fölvésve a narkozófák főfő törvénye. Studian harsányan fölolvassa; mintha világgá hirdetné a föld minden égi igazságát.

- Nordery, a Szép legelső rajongója megalapítja a narkozófák szigetállamát. Olyan emberek szövetségét, akik a szépség gyönyörének bódulatában egymásért élnek: a szépért, a szépnek, a szépben. Minden jog, törvény és igazság forrása: a császár. Az ő akaratának mindenki engedelmeskedni tartozik. A birodalom lakója akár ideiglenesen, akár véglegesen, mindenki csak az ő engedelmeivel lehet. A birodalom alapítóját megkülönböztetett tisztelet illeti meg. Nordery neve minden házban márványtáblára fölvésve ragyogjon. A császár a kormányzást az

államtanács meghallgatásával végzi, melynek elnöke a birodalmi kancellár. Tagja minden foglalkozási ág igazgatója. Bántani, a Szép gyönyörének élvezetében háborgatni senkit sem szabad. A kék lepkék sérthetetlenek. Tiszteletükre a Teremtés dicsőségét a koronázás évfordulóján meg kell ünnepelni. A birodalom minden java közös. Egyetlen kitüntetés van: a kék pillangó rend. Első csillagkeresztjét a birodalom alapítója viseli, aki a Rend főmestere és a kék lepkék tiszteletének főpapja. Aki a Szépség ellen akár szóval, akár tettel vét, annak a narkozófák nemzetéhez való tartozása megszűnik, vagyis a boldogság hazájából kirekesztődik.

Ennyi a narkozóf törvénykönyv. Mikor Studian fölolvassa, Solina bezárja a könyv födelét és a tálcán Bulfore elébe viszi. Bulfore balkezevel megemeli fehér sapkáját. Födetlen fejét a körülötte nyüzsgő sokaság felé fordítja s jobbkezét a törvénykönyvre fekteti és recsegő kemény hangon, mintha a tenger viharát vagy csöndjét kormányozná, határozottan, a meghatottság legkisebb rezgése nélkül mondja el a császári esküt.

- Én, Bulfore, a narkozófák császára, fogadom a kék arany lepkék tarlói, völgyei, virágai, fái és gyümölcsei előtt, hogy ami ebben a könyvben van, azt megtartom és megtartatom. Törvényem a Szép törvénye lesz, igazságom a Szép igazsága. Hogy azok, akikkel közös sorsot vállalok, mindnyájan együtt boldogok lehessünk. Munkánk jutalma gyönyör, gyönyörünk jutalma a munka legyen.

A zenekar és a kórus újra fölzendül.

- Szépség, szerencse, boldogság övezzen!

Mire elcsöndesül, már Holdarisz ott térdel előtte, aranytálcáján a koronával. Nordery néhány lépcsőn lefelé halad, odalép, fölemeli a koronát és fölteszi a Bulfore fejére. A kórus tüzes elragadtatás zugó erejével zengi.

- Szépség, szerencse, boldogság kísérje Bulfore császárt! A császárt! Az erőt! A hatalmat!

Minden zugott, zengett. Az áldást zengték a paloták, az erdők, a tarlok, a fák, a virágok. A ragyogó világon a fény, a szín, a hang és az illat mámore és varázsa árad széjjel, melynek kellős közepében ott áll Hulfore, a császár és egy pillanatra szinte alélva engedi át magát az önkivület zsibbatag gyönyörének. Szurós tekintetű szeme tétován tekint jobbra. Két égő fekete csillag ragyog rá: a Solina fekete szeme. És a császár halkan odasugja neki:

- Mindig ilyen szép maradj, amilyen most vagy, gyönyörű virág!

A szeme balra fordul. S ott megint két csillag fogadja: két kéklő csillag - a Holdarisz márványfehér homloka alatt. Bulfore meglepődik. A szépség édes béklyóiban érzi magát. Csak nézi a fénylő kék csillagokat. Nem tudja, mennyi az álom s mennyi a valóság mindabban, amit lát. Mit ragyog feléje az a két fekete, az a két kék csillag? Megindul, fölfelé a lépcsőn. De egy pillanatra megáll és újra a Holdarisz szemébe néz.

- Olyan boldog légy, amilyen szép vagy, gyönyörű virág!

Senkise hallja, csak ők, ketten. A zsongásban, a zengésben, a fölcsendülő dalokban elvész minden, mint a sóhajlás, amit az álmok tündérei csálnak az ajakra. A csoportok összekeverednek. Csak a szertartás szereplői tartják meg a formaságokat. Nordery halad legelől, fölfelé a lépcsőn. Utána Solina és Holdarisz a törvénykönyvvel és a koronával. Azok számára külön terem épült a somnavillei márványpalotában. Az egyetlen, amelynek zárható ajtaja van, művészi intarziákkal kidíszítve. Benn, a falakon a narkozóf tájak művészi freskói, a terem közepén baldachin alatt hatalmas ezüst láda: a koronázás jelvényeinek őrző frigyládája. Nordery, a császár, Derbizol, Verdibál és Rüberid az ajtóban átveszik Solinától és

Holdarisztól a koronát és a törvénykönyvet és elhelyezik az ezüstitárában. Rüberid elzárja és a kulcsokat a császárnak nyújtja át. Mindez szertartásosan, de szó nélkül megyen végbe. A szépségek és gyönyörök birodalmában kevés szó sokat mond. A kevés szó: bölcsesség, a sok szó: fecsegés. Mikor a teremből távoznak, már Bulfore megyen legelő. Már császár. Ettől a pillanattól kezdve. Az ajtó lakatját is Rüberid csukja le s ennek a kulcsát Derbizolnak adja át. Magának a koronázó szertartásnak ezzel vége is van. De az ünnep tulajdonképpen még csak most kezdődik.

Az összevissza hullámozó tömeg fölött, huszonnégy lépcső magasságban, fenn, a császári rezidencia oszlopai alatt sorba állnak. Középen a császár, mellette jobbról Nordery, balról Derbizol. Aztán kétoldalt Rüberid, Verdibál, Studian, a tudós Florestell, a költő, aztán Terrian és Verdibál notabilitásai. Hatalmas kürtszó riad föl, mikor mindenki a helyén áll, és erre a figyelmeztető jelre az alatt nyüzsgő sokaság megint megáll. Mindenki néz, figyel, hallgat.

Ugyanaz a herold jelenik meg a lépcsősor közepén, amelyik a törvény kihirdetését kürtszóval jelezte. Most is megfújja a kürtjét és megszólal:

- Hatalmas vezérünk, Bulfore császár, megkezdte az uralkodást. Legelsőbbben is jelét kívánja adni uralkodása szellemének: a jósnak, a szépségnek és méltóságnak, ami a lelkében él. Ezért császári hatalmánál fogva Nordery urnak *A Birodalom Alapítója* címét adja, azzal a joggal, hogy az államtanácsban eggyel több szavazata legyen, mint a tanács többi tagjainak együttvéve. Kinevezi a császár Verdibál urat, a bányák, a gyárak és ipartelek igazgatóját a munka nagyhercegévé. Derbizol urat a birodalom kancellárjává és Terrian grófjává. Rüberidnek az ünnep lovagja, Niphaeának a virágok lánya címet adományozza.

A koronázó ünnep formai részének, a szertartásoknak ezzel vége. Kezdődik az általános multság. Frissítő italokat, ételeket, gyümölcsöt, cukorkákat, nyalánkságokat hordanak a szolgák óriási kosarakban és tálcákon. A fákra és a bokrokba rejtett villamos hangszerek folyton csöngenek. Fehér fátyolba burkolt táncosnők lejtnek elő; a gépmadarak elvonulnak a gyermekgyarmat ligetei közé. Új röplőgépek szállanak elő, a hölgyek közül sokan a hajókra szállanak, a bányák és gyárak népe többnyire a vasuti kocsikat szállja meg. Minden közlekedőeszköz megmozdul. Minden kavargó, száll, suhan, rohan, ide és oda, miközben pohár csendül, dalok suhannak keresztül-kasul. És minden örül, mosolyog, dalol, kacag. A Szép ünnepel. A Föld kacagó, boldog lelke száll föl és himnuszt zeng Urániának. A Teremtésnek. Az örökkévaló Mindenségnek.

Minden ujjong a boldogság gyönyörétől, csak Bulfore császár marad komoly. Neki még uralkodói kötelességei vannak: sorba kell látogatnia a birodalom összes intézményeit, nehogy arra a félreértésre adjon okot, hogy bármelyiket is kicsinyeli vagy elhanyagolja. Fontos megjegyzéseket, elismerő szavakat elejtenie, amiken a hű narkozófák elragódjanak. A közlekedés szövevényét és központját, Verdibál összes gépházait, bányáit és gyárait. Terrian változtatás termő földjeit, gazdaságát és majorságait végigfutja... Mindent meglát és mindent megdicsér. Nordery és Derbizol el nem maradnak mellőle s apróra elrészletezik a narkozóf birodalom berendezkedését és változatos életét.

- Maga a gabonanemű, a répa, a kukorica, a hüvelyesek, a lencse és a bab, az állatállománnyal, az ezerféle gyümölccsel, mézzel és a cukorral bőségesen elég ahhoz, hogy bennünket eltartson, fölség. A vanília, a bors, a thea, a kakao-cserje, a dohány, a kinafa, a kenyérfa, kávé, pamut, cukornád, már szinte fölösleges ráadás. A villamos-művekhez szükséges szén két gép játszva kivájja. Opálbányáink, márvány- és ezüstitányáink, selyemtenyésztésünk annyit adnak, hogy aranyra válthatjuk be. Ha ezer tonnát szétviszünk a világba, az árát alig bírja hazacipelni az öreg Aquila. A bőrneműnkre sincs szükségünk, az is kész kiviteli cikk. Magok

pálmáink, amikre alig van gondunk, százféle módon ontják a hasznát. Gyökereikből gyógyszer, kérégből kötelet, fájából hangszert gyártunk, a beléből szágólisztet, friss hajtásából ecetet. A kiszivárgása: gummi, a magva: kávé, a levele: kosár, kalap, gyékény. A gyümölcse nemcsak táplálék, hanem üdítő ital is.

Bulfore császár mindezt elégedetten hallgatta. Olykor helyeslően bólintott.

- Csakugyan olyan, mintha a Szép volna az ur a világon.

- A mi világunkon, fölség. És ha még a kulturális alkotásainkat meglátja! A csillagvizsgálót, a meteorológiai, a földmágnességi intézetünket. A rovarfajta állomást. A múzeumokat, könyvtárakat, a képes szoborgyűjteményeinket, a fertőtlenítőt, a kórházakat és az iskolákat!

Hamarosan oda is elértek. Somnaville százholdas, parkirozott erdejébe mélyen elrejtve, három részre oszlanak ezek az intézmények. Mindjárt az elsőnek a bejáratán aranybetűs fölírás ragyog: a jövő. Itt kezdődik a gyermekgyarmat, a csecsemő-otthonnal. Bársonypázsiton hemperegnek, fehér gyolcsban, szanaszét a narkozófák legfrissebb hajtásai. A nap be-bekandikál hozzájuk a lombok között és lágyan suhanó szellő pirosra simogatja az arcocskáikat és álomra a szemüket. Közöttük szakadatlanul, mint maga az éber gond, járnak az anyák, akik minden lélekzetvételüket figyelik. Köröskörül öltöztető asztalok, párolgó fürdők. A tehetetlen apróságok toalettjével több baj van, mint a legpazarabb udvarhölgyével. Ide kevés a Niphaea művészete! Ide nagyobb művészet kell: az anyáé. A birodalom hölgyei, akik a negyedik X-et már átlépték, sűrögnek-forognak ott. Ők az anyák. Valamennyien kiképzett orvosok, vegyészek. Tul a szerelmi bohóságokon, egyedül ők találnak ebben az isteni munkában annyi gyönyört, amennyi az életet kielégítheti. Állványokon, szekrényeken langyosra melegített tejesevégek, tiszta ruhák, garmadában elkészítve állanak, várják a jelentkezőt. Amint valamelyik kis szájacská sirásra görbül, amint az első gügyögő sirás elhangzik, amit csak az anya hall és csak az anya ért meg, a tejeseveg vagy a friss toalett megindul és a sirás elhallgat. Gögicsélés, erőtlenség, magatudatlan kacagás köszönti az érkező nektárt. Bulfore császár nézni se győzi ezt a képet, azt se tudja, merre forduljon. Az apróságok, mint tehetetlen, tudatlan kis selyemhernyók fekszenek előtte, de az angyalarcokon, a tiszta szemekben ő egyebet is lát: elcsattant csók szüzi mámorát és hervadó virágok új bimbóit.

Az iskolákban a kézügyesség gyakorlása a fő. Gyermekkezek, az első munka komoly gondjától mozgatva; a gyermek keze: az Isten keze. Bulfore császár minden gyermeket meglátogat, mintha csak a jövőnek tenne tisztelet-látogatást. Mert a jövőt nem lehet ajándékba kapni, mint a narkozóf koronát; azt meg kell hódítani. Bulfore császár úgy érzi, hogy tulajdonképpen a Szépség birodalma itt van: a narkozóf gyereknép gyarmatán, ahol a múlt: az anya és a jövő: a gyermek egymásra talál és mutatja igazán, hogy mi a Szép. Hogy a szépségek összessége a szerelem, de ennek a koronája ő: a gyermek.

Már estére jár az idő és a császárt tapintatosan figyelmeztetik, hogy még fontos kötelesség várja. A kék lepkék tiszteletére rendelt legelső narkozóf olimpiád fejezi be a koronázó nap ragyogó ünnepét s azon neki kell elnökölnie.

Erre a célra a császári rezidencia jobb szárnyán a tágas és födetlen Aloe-termet rendezték be és diszitették föl. Ott gyülekeztek és várják a császárt a boldog és büszke kiválasztottak és kiváltságosok, akik állásuknál vagy érdemeiknél fogva már méltók arra, hogy a császárral együtt tanácskozzanak. A gépmadarak már két óra óta szakadatlanul hordják őket. S mire a nap aláhanyatlott Somnaville nyugati csücskén, a Bordelan-dombok mögött, már együtt van az ünneplők sokasága. Az Aloe-termet és a parkot, amely környezi, ezer villamos gyöngyház-lampión tarkítja. Köröskörül tarkatollu, betanított csodaszárnyasok narkozóf melódiákat csicseregnek a fák és a bokrok ágbogaiba rejtett villamos hangszerek muzsikája közé.

Nyolc óra van este, mikor Bulfore császár megjelenik és az emelvényen elfoglalja trónszékét. Imperátori diszben, melynek tervét Rüberid találékony izlése szerint a birodalom piktorai rajzolták meg. Mellette jobbról, egy centiméterrel magasabban Nordery, balról egy centiméterrel alacsonyabban Derbizol ur ül, Terrian grófja s szemben Verdibal ur, a munka örökös nagyhercege. Állambölcsek, tudósok, művészek, költők, gyár- és iparkirályok, Verdibal és Terrian minden völgyének sajátos fehér öltönyében. A trónszék mögött eleven virágkoszoru: huszonnégy hajadon, a narkozóf birodalom büszkesége, a földkerekség legszebb huszonnégy rózsabimbója. A többi vendég lenn, az emelvény előtt elhelyezett selyemzsöllyéken, félkörben, szemközt a trónnal. A levegőben aloe-, mandula-, orgona- és narancsillat árad.

Minden szem a rajongó hódolat várakozásával, fékezve a kíváncsi türelmetlenséget, fordul a császár felé. A fülek és a szívek egyaránt kitérve, hogy meghallgassák a parancsot, amit Bulfore császár, az igazság, szépség és bölcsesség forrása, kimond. De a császár nemcsak bölcs, hanem okos is és különös szükség nélkül nem parancsol. Fejére teszi kócsagforgós koronás kucsmáját és jogarával int a teremnagyra. Az ünnep kezdődik. A lándzsájával a teremnagy hármat koppant a márványpadlón és - a tömeg lélekzetét visszafojtva hallgat.

Bulfore császár hangosan és határozottan egy kérdést tesz föl. Fejtsék meg a narkozóf birodalom bölcs álmodói, méltó megünneplésül annak, hogy az első császár elfoglalta a trónt és a világ legkülönb nemzete a Teremtés dicsőségének hódol.

- Mi a Szép?

Ezt kérdezi Bulfore császár és várakozóan hátradől biboros trónszékén.

A fényes gyűlésen újra és újra átzsong a kérdés, ezer ismétlés változó hangsúlyozásában, mely mind, valamennyi, más meg más szempontot és feleletet keres, talál vagy takargat. A hölgyek mélán tűnődve, visszasuhanó meleg emlékeken és álmokon merengenek: sóhajokon és melódiákon, amik elmúltak vagy meg sem érkeztek. Ábrándokon, amiket az idő hóhérsége fojt meg, s holdvilágos erdőkön és intim rózsalugasokon, amiknek árnyékos félhomályában és még sok más elképzelt miliőben susogva, mint az alkonyi vagy a tóparti szellő, a lélek titkos merengései és rezdülései között ugyanez a kérdés bujkál: mi a Szép? Az örökszép. A változhatatlan, a nagyszerű, ami magamagában és magamagáért nekünk is, másnak is, mindenkinek kétségtelenül szép; amiben benne van az élet minden bája, jósága és költészete: a valóság és a lehetőség, az igazság és a tökéletesség, a hit sejtő, remegő, kételkedő bizonytalansága és naiv ingadozása s a tudás gögje és határozottsága. Mi hát a Szép?

A férfiak többnyire leesett állal hallgatnak, némelyek csaknem bambán. Hivatásuk realitássá és a kérdés esztétikuma között valami összeférhetetlenséget szimatolnak és tekintélyük körül, melyet külsőséges formalizmusra építettek, a csőd hullaszagát érzik. Ők, akik dus lakomák vagy szerelmi kalandok közben és után oly könnyedén felelnek erre, sőt nehezebb kérdésekre is, most, mikor komolyan kellene felelniök; megzavarodnak, mint a sekély víz, melynek fölszínéhez a meder iszapja közel van. Pedig felelni kell. A császár kívánja, hogy feleljenek.

Komor redőkkel magas homlokán, legelsőnek, persze, Studian, az udvar és a birodalom tudósa állott föl. A zenegépek és a csodamadarak abban a szempillantásban elhallgatnak, mintha a tekintély előtt némultak volna meg. A tudós, a szerénység pontosan kiszámított mérsékletével hátraszegi fejét és fontoskodó tekintete körülroppen a nyitott terem fölött ragyogó titokzatos éjjeli mennyboltozaton.

- Szép csak egy van, fölség - szólta határozottan: - a Végtelenség. A szépségek összessége és harmóniája.

A felelet nyugtalanító. A szenzibilisebb hallgatók mintegy hipnotikus belső hatásnak engedve, sóhajtva tekintenek a csillagok felé, a végtelenség pislogó utcai lámpásaira. De Bulfore császár úgy találja, hogy az emberi képzelet törpe és gyöngé ahhoz, hogy a Mindenség óriását átölje. És azonkívül különben is természetes, hogy a Mindenségben a Szép is megvan. De ép az a kérdés, hogy hol és miben és miből?

Kisebb igényű megfejtések következnek. Derbizol ur, Terrian ujdonsült grófja, a vaskancellár, akit a verdibáli gyárak villámtelepeinek és dohogó gépeinek a mesterei máris pakfon-kancellárnak csufolnak, földig hajol a császár előtt. Alázatosan mosolyog. Persze, az államtanács ülésein majd másképp mosolyog.

- Fölség - szól -, a narkozófák birodalmában szép csakis az lehet, ami neked tetszik, dicső uralkodóm!

A trónszék közelében állók kedvetlenül félrefordulnak. Még a ceremóniárius teremnagy is bátortalanul bólogat helyeslést. Az undor némi árnyalata vehető észre. Bulfore császár úgy emlékezik, hogy a kancellár hiperlojális szavaihoz hasonlókat gyakran olvasott a kontinensek ujságaiban, az autokraták udvari és politikai ünnepeiről irt riportokban. Bizonyos uralkodói rutinnal, az objektivitás szilárd hangján jegyzi meg, hogy a kancellár ismert udvariasságát fölötte nagyrabecsüli, noha ezuttal az abszolút szépről van szó.

A feleleten mihamar napirendre is térnek, annál inkább, mert Pitonnak, a császári bizalmas testőrség vagyis a somnavillei alabárdos koronaőrök parancsnokának az arca már pirosra gyult az izgalmas vágytól, hogy ő is nyilatkozhassék.

- A háboru szép, fölség! - kiáltja a katonai szónok durva entuziazmusával. - A harc! A vér és tüzförgeteg! Ezrek dicsőségvágya ront előre. Hősök rohannak a halhatatlanság örök éjszakájába. Ágyuk bömbölnek és kardok csattognak. A világ dübörög és lángol. Fölség! Egyedül a háboru szép! Vagy, ha van, ami még annál is szebb: az a győzelem!

A korregidor, az igazság legfőbb őre hevesen és izgatottan tiltakozik.

- Nekünk a béke áldása, csöndje és boldogsága kell, nem a háboru romboló démona. Az igazság ott van, ahol a Szép, vagyis az alkotás, nem ott, ahol a pusztítás. A háboru és a Szép - összeférhetetlen. Még az erő is csak akkor ér valamit, ha bölcsesség és mérséklet kíséri.

Hideg szavai, mint a zuhany, hűtik le a harcias testőrt és a fölhevült ifju hallgatóságot. S Coloras áll föl, az udvar első piktora. A művész, mint mindig, most is szomorú.

- Szépek az omlatag várromok, - sóhajt - a történelem fönséges ruinái. Tört vállaik még megbirják a pihenő vándorfelhőket. Szépek az erdőkoszorus hegyoldalok a verőfényben vagy lombhulláskor. A patak, mikor a fák árnyéka altatgatja. Az alkony, mikor sápadó biborba öltözik. A szín, fölséges császár, csak a szín szép! Vagy legalább is nélküle nem szép semmise!

És így folyik a vita, mind élénkebben és tüzeesebben, de a nagy kérdést tökéletesen megfejtetni senkise tudja. A császár már fáradni kezd. Izgatottnak is látszik, noha hősies erőfeszítéssel mindezt sikerül ellepleznie. De Norderyt nem csálhatja meg. Az ősz világbölcse szeme mindezt észrevesz. És Nordery némi aggodalommal figyeli a császárt. Hogy az erős tengerjáró, akinek arcán a tengeri viharok vészes tombolásában egyetlen izom se rándult meg, soha, aki százszor nézett szembe a halállal és az elemek rakoncátlan, föllázadt furiáival, anélkül, hogy a gyöngesség legcsekélyebb érzését is közel bocsátotta volna a lelkéhez vagy küzdő karjához, most, itt, a szépségek finom illatában egyszerre elernyed és csak nehezen bírja indulatait fékezni. Egy pillanatra átvillan az Alapító lelkén az első gond: csalódott volna? Bulfore talán csak külseje szerint volna az az erős és hajthatatlan jellem, akinek uralkodói képességeiben és

hivatottságában ő annyira bizott, hogy nagyszerű birodalmának sorsát kezébe adta. Vajjon belülről gyöngé volt-e?

Nordery, a nagy optimista, akinek minden sikerült, megnyugtatta saját háborgó lelkét. Eh! csak fizikai tünet az egész! Az ünnep sokféle változatossága és szokatlansága okozza. A teremben különben is nagyon meleg van. Int a teremnagynak, aki szolgálatkészen hozzásiet. Az Alapító odasug neki:

- Friss légáramlatot kellene csinálni. Meleg van.

A következő percben a szellőztetőkészülékek dolgozni kezdenek. A födetlen terembe fölülről láthatatlan gépek hajtják be a somnavillei park százféle illatát, az olajfa és a narancs, a kókuszdió és az agávék összekeveredő illatát. S a terem tikkadt közönségének fölélenkülő zsongása már mutatja a hatást. Mint a virágok, mikor déli verőfény után az alkonnyal leszáll a harmat, úgy üdülnek föl. A visszatérő kedv friss lelkesedést és érdeklődést teremt.

S akkor előáll Florestell, a költő. Várakozó mozgolódás köszönti. A költő mindig népszerű - messziről. Florestell gunyája kopott ugyan, s azt, talán épp ezért, panyókára is veti, de a szemében makacs tűz ég és lángol föl: az a szenvedelem, hogy mindenáron és akárhol is, de megkeresi, megtalálja és megbecsüli azt, ami igazán szép. Sőt csakis azt. Nem az ő hibája, hogy mindig mást tart szépnek, mint a többi. Égő szeme tovakodóan siklik a lányok csoportjára, akik a császár trónja mögött állanak. Az igazat megvallva, Florestell csak látszólag beszél a császárnak, igazába a lányoknak szeretne tetszeni.

- Látod, fölséges császár - szólt -, a szép mindenkinek más. És talán épp azért szép...

- Különös - vágott közbe a császár. - Hiszen ti hirdetitek szünetlenül, hogy a költői szépség az az abszolút szépség, amit mi itt most keresünk. Hát most már mondd meg, ha tudod, mi hát az a szép? Az abszolút szép, az igazi, az örök.

Florestell láthatóan meghökken.

- Mi?... Hogy mi? Megvallom, én sohase hallottam, hogy olyasvalami léteznék, amiben hibát ne találtak volna. Szép, szerintem, csak az lehet, ami tökéletes, amiben semmi hiba sincs. De Lucifer, a kritikus, ott terem mindenütt. Nyomon kísér minden alkotást, mint az árnyék kíséri a fényt.

- Tehát, szerinted, abszolút szép nincsen is?

- De van. Szép, amit nemcsak várunk, de amire epedően, sóvárogva, egész lelkünkkel vágyakozunk is. Valami, amitől azt reméljük, hogy olyan lesz, amilyen még sohase volt: mindennél, ami van, tökéletesebb, kedvesebb, megragadóbb, vagyis szebb. Szép a vágy, míg be nem teljesedik. A remény, míg meg nem valósul. Vagy, ha akarod: az ifjúság, míg el nem hervad. A szerelem... az első csók előtt.

A szerelem szó megüti a császár fülét. Eszébe jut a Derbizol szigorú intelme. A szerelem a narkozóf álmódok számkivetettje, akinek itt semmi keresnivalója sincs. A császár arcán meg is látszik a megütközés. Bizonyos feddő tekintettel méri végig a vakmerő költőt, aki a tilos szóval ilyen nyilvánosan dicsekedni mer, szinte provokálva a megtorlást. Szeretné a torkára fojtani a szót, de viszont nem akarja az ünnep magasztos hangulatát megzavarni, hát inkább kétséges mosolyt erőszakol arcára.

- Nem értem, amit beszélsz - szólt csöndesen a császár.

Florestell vérszemet kap.

- Fölség, szomorú valóság, de való, hogy a császárok sohase értik meg a költőket.

Mi ez? A terem előkelő közönsége egyszerre kizökken a szertartásos méltóság nyugalmaiból és izgatott, kérdő, ámuló tekintetek ütköznek össze. Nordery maga is bosszus. Odahajol a császárhoz és fülébe sugja:

- A lázadás első hangja, Bulfore. Vigyázzon!

Bulfore mosolyogva legyint a kezével. Nem alázhatja meg magát annyira, hogy ennek a fantasztának az illetlen vakmerőségét komolyan vegye, vagy annak jelentőséget tulajdonítson. A császárok sohase értették meg a költőket! Bulfore hirtelen visszavág.

- Ennek nyilván nem a császárok voltak az okai. Talán megmagyaráznád, Florestell...

De Florestell sértve érzi magát.

- Azt csak egy magyarázhatja meg: a dal. Niphaea gyönyörű dala.

A helyzet kényelmetlen. Feszült. Mindenki szeretné, ha már tullestek volna az izgalmas párbeszédén. A költő utolsó szavaira a Niphaea arca sötét biborba borul. A tizennyolc év minden bája ragyog szeméből, arcából, sugár alakjáról. Két szeme az ösztönszerű büszkeség és az ártatlanság naiv félelmével bizonytalan kérdésekkel fordul a császár felé: szabad-e? Ha tudná, milyen szép, akkor nem kérdezné. Akkor azt is tudná, hogy a szépnek - minden szabad. Mialatt körülötte arról vitáztak, amit neki a maga tükre oly könnyedén megfejt, közömbös maradt. De most, hogy dalát kívánják, fölizgatódik. A császárról Nordery jóságos arcára téved a szeme. Azt is kérdezi: szabad-e?

És Nordery mosolyogva bólint:

- Dalolj!

A császár is beleegyezést int. Mindenki megkönnyebbülten lélezkzik föl. A dal, a költészet, a szépség ihlete szétfújja az árnyékokat. S a Niphaea ajkáról pajkosan, mélán, szárnyalóan cseng a dal:

Óh füttýents s eljövök
Hozzád, Kedvesem,
Homályos alkonyon,
Biborló reggelen...

Senkise érti. A szerelmes kis skót dal, amitől odafönn, a skót falvakon megremegnek a szívek, érthetetlen a világ minden tájékáról összeverődött narkozófáknak. Csak az idegenszerűsége ébreszti föl a kíváncsiságot és a meglepetést. Nem ezt várták. De a Niphaea szépsége, tiszta csöngésű hangja kedvessé teszi dalát és tetszésre ragadja hallgatóit.

Csak a Bulfore császár szemei merednek konokul a leányra. Az ismeretlen dal igazi hatást csak ő rá tesz. Ő lepődik meg, ő csodálkozik, ő ámul és ő - lángol. Kemény, napégette arcának sötét bőre, mint acéllap földi el ingerült idegeit s összehuzódó szemöldöke között mély barázda jelenik meg. Senkisé sem sejt, hogy a lélek milyen vihara tombol itt, a szerencse irigyeli kegyencében. Senkisé sem sejt, hogy míg kidülledt szemével a Niphaea daloló alakjához tapad, ez a hallgató szobor szilaj képzelettel száll az Oceánra és az argentinai tanyák közé röpül, ahol izgatottan keresi a Murdoch Róbert gaucs-viskóját, aminek virágos ablaka mögött a Fanny ajkán ugyanez a dal csöng: óh, füttýents s eljövök... Mindezt senkisé sem sejt, de a titok, az érthetlenség talányszerű sugalma ott reszket a daloló leány és a néma császár körül, az az érzés, hogy itt, valahol láthatatlan drámát játszanak. Csak egy hajszálon függött a helyzet. Hogy az aranycifrázatos narkozóf-trónról eltűnjék a koronás császár, a szépségek ura és odatoppanjon a vad matróz, a szarvasbika szerelmes bögésével riasztva a narkozóf tájak álmatag költészetét.

Derbizol ur veszi észre legelőbb a veszedelmet. Föláll. Körülnéz. Izgatottan tekintget és sugdos jobbra-balra.

- Rüberid! Hol van Rüberid?

Mindenki az ünnep lovagját keresi, hogy rendet teremtsen. Aki hivatott arra, hogy a kizökkent programot helyrebillentse. De Rüberid nincsen sehelse. A császár, észrevehető izgalommal föláll és ezért mindenki föláll. A tömeg megmozdul. Bizalmas suttogások csak a zavart növelik. Csoportok verődnek össze. Senkise tudja, mi történik. Az udvari etikett egyszerre széjjelmállik. A császár Niphaeához közeledik. A leányka majd megful az izgalomtól. Bulfore császár vizsgálva, fürkészően nézi.

- Hol tanultad ezt a dalt? - kérdezi. - Hol tanultad? Aki magad is dal vagy: a szépség, az ifjúság, az élet gyönyörű dala! A legszebb!

Niphaea keblére kulcsolja kis fehér kezét.

- Montevideóban, fölség - rebegi félig magatudatlanul.

- Montevideóban? - csodálkozik a császár.

- Igen, Montevideóban. Ahová messziről került, a tukumáni estanziákról, ahol a gaucok dalolják, aratás közben, vagy alkonyatkor, az eperfa alatt.

Tehát csakugyan! A császár képzelete nem hiába szállt egyszerre oda, ahol ő először hallotta a pajkos kis szerelmes nótát. Még sok mondanivalója, még sok kérdeznivalója volna a császárnak. De megérzi, hogy nézik, hogy a tömeg kíváncsisága odatolakodik közé és a leányka közé és keresi a rejtelem megfejtését. Nordery és Derbizol is összesug. Majd az államtanács tagjaival néhány bizalmas szót váltanak. A teremnagy hármat dobant lándzsájával, amire a terem zavaros zsongása megcsöndesedik. Elölép Studian, a tudós. Érzi a saját fontosságát. Kifeszíti horpatag mellét. Ime, mikor baj van, mikor a tudatlanság fönnakad, mint a buta kis hal a horgon, akkor mindig ő a mentő, a tudós. Ő az, aki a megváltó formulát kitalálja.

- Az ünnep mára véget ért - jelenti a tudós a parancs és a kérelem bizonytalanul keverődő hangján. Ófelsége, a császár tüzi ki majd a folytatás időpontját.

A belső termék ajtófüggönye szétnyílik. A bizalmas kíséret körülözönli a császárt, hogy visszavonulásának ünnepi keretet adjon. A császár eltűnik a függöny mögött. Az ünnepnek vége. És Rüberid nincsen sehol. De ezt nem szabad észrevenni. Semmit sem szabad észrevenni. Minden a császár nevében megyen. S amit a császár csinál, az nem türi a megjegyzést.

Lassan, szertartásosan vonultak föl, a loggiáig. Annak ajtajában a kíséret elmarad. Oda, a császár bizalmas magányába egyedül kíséri föl Nordery Bulforet. Az Alapító maga is alig bírja fékezni fölindulását. Sokféle érzés zaklatta föl lelkét, de Nordery tud magán uralkodni. Föl s alá sétál. Talán ez a szokatlanul szilaj mozgás csillapítja meg valamennyire. Mind a ketten nehezen találják meg a kellő szót. Végre is Nordery odaáll a császár elébe.

- Hát már most halljuk! Mi lelte?

Bulfore ránéz, kérdően.

- Engem? Miért?

- Hát a fény, a dicsőség... még ez sem volt elég? Azt a gyönyörűséget se tudja érezni, hogy annyi ezer ember között, annyi boldog és szép élet között ön a legelső. A császár!

- A császár! - visszhangozta Bulfore gépiesen. - A császár. Ön nagyon téved, Mr Nordery, ha azt hiszi, hogy a boldogság csak éppen ennyi!

Nordery indulatba jött.

- Hát mennyi? A telhetetlenség igazán utálatos, Bulfore. Én azt sohase láttam önnél. Csak épp most jutna eszébe?

Bulfore is indulatba jött.

- Telhetetlen? Én?

- No, igen. Ha az embernek mindene megvan, amit a szeme-szája kíván...

Bulfore ajaka szélén gunyos mosolygás suhant el.

- Minden?

- Hát ugyan mi hiányzik önnek? Ne is feleljen, tudom, hogy a nőre gondol. De hát az sem elég, amit kapott? Hát azt hiszi, hogy van a világon olyan uralkodó, akinek a szerelmi gyönyörök olyan édenkertje volna, mint az öné? Hát álmodhatott ön valaha is ilyen tündérmesét, ami itt fogadta... azon az estén, mikor megérkeztünk. Már elfelejtette volna? Vagy megszokta? Istenem! Azt értem, ha az ember egy nővel betelik. Ha egyet megun. De önnek itt, a gyönyörök álmokkertjében huszonnégy nő adja a szépség és a szerelem kéjének kimerithetetlen változatosságát. Az sem elég? Vallja meg, Bulfore, hogy háládatlan. Vagy kíván még többet? Még szebbeket? Hiszen semmi vágya elébe sem állítunk gátat. Minden akarata megvalósulhat.

Bulfore zavartan pislogott.

- Igazán?

- Igazán.

A császár elmélázott. Töprengeni látszott. Aztán csöndesen megszólalt:

- A szerelemben egy több, mint huszonnégy, Mr. Nordery.

Az Alapító kérdően nézett rá.

- Hogy érti ezt?

- Hát az az egy, tudja, Mr. Nordery. Akit magunk választunk. A huszonnégy világszépség, akivel ön lekötni vélt, egyik sem lehet az. Akiról azt képzeljük, hogy olyan gyönyöröket tartogat számunkra, amilyeneket senki másban föl nem találhatunk... Vagy önnek mindig mindegy lett volna? Ön sohase álmodott volna egyről?

Nordery köhécselt. A kérdés nyilván kissé kényes volt. Az Alapító alkalmasint sohasem gondolt arra, hogy egyszer csak az elébe a kérdés elébe kerül. Cigaretára gyújtott, ami minden zavarnak legbiztosabb villámfogója. Levezeti az izgalmat és nyugalmat hoz a helyére. A cigarettafüst gomolygását nézték és hosszasan hallgattak.

- Az a leányka nagyon bájos volt, Mr. Nordery - szólalt meg Bulfore.

- Niphaea.

- Igen, Niphaea. És különös, Mr. Nordery, - annyira hasonlít önhöz. A vonásai...

Az Alapító türelmetlenül közbeszólt:

- Szép hangja van. Üde, csengő, tiszta.

- Igen. És ő is. Azzal a dallal az ajkán. Szinte odaképzelttem magamat az argentinai tanyák közé.

Nordery bosszusan rángatta a vállát.

- Mindig az az Argentina! Mit akar tulajdonképpen az ön örökös Argentínájával?

- Tudja, Mr. Nordery, az nem olyan egyszerű dolog. Egyszer néhány tonna gummit szállítottunk oda, ha emlékeznek. És valami különleges szőlővesszőket hoztunk. Magam jártam akkor evégett a tukumáni tanyák között. Hát ott... akkor, kis parasztgazdaságon fordultam meg. Mr. Nordery. Higyje el, nagyon kedves kis tanya volt. Gyerekkoromban olvastam olyasmiről egy mesekönyvben. Igen, éppen olyasmit. Az esti csöndben messziről furulyaszó hallatszik. A tehenek és a birkák meg a gaucok jönnek haza a mezőről. Kolomp csilingel. Az egyik ember friss lucernát hoz, a másik szalmát. A leány pedig tetőtől talpig virággal... A hajában, a keblén, a derekán...

- Micsoda leány?

Bulfore akadozik.

- Hát a Fanny, Mr. Nordery. A Murdoch Fanny. Dalolva jön a mezőről. A vállán sarló. «Óh, fűtyents s eljövök hozzád, kedvesem...» Éppen azt, amit Niphaea dalolt. Hát az nagyon bájos volt, Mr. Nordery.

- Tudom. A mezei élet. Menjen Terrianba.

- De nemcsak a mező. A leány.

Nordery ravaszul pislogott.

- A skót leányok csakugyan nagyon csinosak.

- Azt nem tudom, Mr. Nordery. De hogy Fanny nagyon szép, hogy Fanny a legszebb.

- Csak épp az imént ugyanezt mondta Niphaeának.

- Már azt is tudja?

Nordery mosolygott.

- Hát azt hiszi, hogy ha a császár valakinek ilyet mond... Hogy azt senkise hallja, csak ő? Hiszen öt perc múlva már mindenki arról beszélt. S azt hiszem, odalenn a Fluctuana partján most is erről sugnak-bugnak.

- De Fanny...

- Hát jól van, legyen Fanny is a legszebb. Hiszen mindig az a legszebb, akit megkívánunk.

Bulfore hevesen rázta a fejét.

- Az nem úgy van. Fanny magas, karcsu, szőke, ártatlan. A szeme ragyog. És a dala! Hallaná csak! És ha én császár lehetek, akkor... én azt hiszem, akkor Fannynak itt volna a helye, mellettem. Ön érti ezt, Mr. Nordery. És be is látja, bizonyosan.

Nordery keményen a császár szemébe nézett. A szeme szikrát szórt a forró éjszakába és a hangja úgy kongott, mintha a bíró ítéletet mondana.

- A narkozófák császáranak az ezer joga mellett egy nagy kötelessége van, Bulfore. Az, hogy annak a hatalomnak és fénynek a fejében, amit élvez, egész életét, erejét, akaratát és érzését a birodalomnak és népének szentelje! Azt senkivel meg ne ossza...

Bulfore elképpedt.

- Eszerint - Fanny?...

- Az ön Fannyja, Bulfore, sohase lehet a narkozófák császárnéja.

A császár ajka keserűen megrándult.

- Ez annyit tesz, hogy itt mindenkinek boldognak *kell* lennie. De egynek - nem szabad. Nekem. Egyedül nekem. Az elsőnek. A császárnak.

Kinos feszültség csöndje állott be. A méla melódiák alulról, a loggia alól felrezegtek. A lombok között a fehér fátyolos bajadérok suhantak el.

- Nyugodjék meg, Bulfore - szólt némi habozás után szelidebben Nordery. Ez a császárok és a népek közös sorsa. Mondhatom, én mondom önnek, hogy a császár a szerencsésebb.

- Hogyhogy?

- Ön legalább tudja, sőt azt hiszem, csak képzelem, hogy boldogtalan. Mennyi arkanum van erre a betegségre! A tömeg szerencsétlenebb. Mert az mindig elégedetlen. Sohasem sejti, nem is hiszi, hogy ő boldog. Kényszeríteni kell rá, hogy boldog legyen.

*

Hová lett Rüberid?

Az ünnep lovagja tulajdonképpen egész nap az ünnep rabszolgája volt. Mindig, mindenki őt kereste, ő hozzá fordult, ha valami fordulat vagy fönnakadás történt a megszabott programban. Rüberidnek ezerfelé kellett szakadnia. Hol itt, hol ott látták, repülőgépen, villamosvasuton, autón, a helyzetnek megfelelően, egyikről a másikra ugrott és mindjárt ott termett, ahol valami igazitanivaló akadt.

A koronázó szertartás után elvegyült a mulató sokaságban. A szépségek birodalma néhány órára fölszabadult a szertartások béklyóitól s a csapongó öröm őszinte, meleg hangulatában zsongott. A villamos hangszerek szakadatlanul zengettek. A hajókon, csónakokon, szandolikonon daloló leányok siklottak le és föl a Fluctuanán, évődve, kacérkodva, tréfálva a férfi-ifjúsággal. Mézédessé nektár, gyümölcs, cukor, sütemény és más ezer nyalánkság várta a hullámozó, összeverődő és széjjelbomló társaságokat mindenütt. A gépmadarak együtt röpdöstek az erdőkből kirebbent tarka szárnyasokkal s a szerte barangoló kék lepkék aranyos rajaival, mintha a fehér narkozófákat színes keretbe foglalnék. Gondtalan jókedv csapongott. A sziget dalba, kacagásba, mosolyba és virágba öltözött. Minden a szépség kedvéért él, dalol, lelkesedik. S a szépségnek még az árnyéka is szép.

Minden tréfa, minden dal, a pompa és a ragyogás mind a császár dicsőségét és nagyságát magasztalja. Norderyt szinte el is felejtették, mintha nem ő, hanem a császár volna az, aki a boldogság álmvilágát megteremtette. A boldogság magafömláldozó, önzetlen rajongójával, akinek mindent köszönhetek, semmit se törődtek, nekik a boldogság császára kellett, akit a szerencse odadobott a kincsek hegyormára, amit Nordery gyűjtött s a hatalomra, amit ajándékba kapott. Hiába, a tömeg csak tömeg marad; egyetlen bálványt ismer: a sikert. A narkozófák ezuttal először voltak együtt, egy tömegben. Eddigél külön, szétszórta, individuális életet éltek s a tömegérzés szokatlan ujdonsága még mámorosabbá tette őket. Mindenki csak a császárról beszélt. Ujra meg újra maguk elébe idézték kék lepkediszes palástjában, ragyogó koronájával és jogarával és alázatosan magasztalták fönséges mozdulatait és komolyságát, mely a szépségek rakoncátlan csapongásán oly megzavarhatatlan fölénnyel uralkodik. Szavait szájról-szájra adták. Ugy ismételték, mintha önnönmagukat biztatnák, mintha azokban és a császári esküben találták volna meg boldogságuk állandóságának és multhatatlanságának örökre szóló garanciáit.

A leányok kivált Rüberidet és Niphaeát dicsérték. Hálálkodtak, amiért a birodalmat és az ünnepet fölcicomázták, de eközben a ruhájokra gondoltak. Kitüntetésüket irigyelték, de úgy tettek, mintha a magukénak tartanák, olyasminek, aminek ők is, mindnyájan, részesei. A szépség és a boldogság mámora csillogott a poharakban, a szemekben és az arcokon. Az az érzés, hogy a szépség a világ ura.

Rüberidet mindez lehangolta. A virágok bosszantották. A hála és az elismerés bókjait hizelgésnek érezte: a tömegszeszély csalóka hullámának. Csak egyre gondolt és csak egyet keresett mindenütt: Holdariszt. Ha egy-egy percre magára maradt, a Holdarisz édes nevét sóhajtotta s mint elröppenő imádságot bizta a körülötte zengő melódiákra. Szíve gyűlölettől dobogott meg és arca lángba borult, mikor a lányok a császár kitüntető elragadtatását emlegették, amivel Holdarisznak hódolt.

- Olyan boldog légy, amilyen szép vagy, gyönyörű virág!

Lázongott, hogy az ő külön világába gázolt a jövevény főnhéjazó gőgje. Hogy a Holdarisz szépségéhez egyedül neki van joga s hogy a szerelemnek ez a joga előbbrevaló a császár jogánál. Kereste Holdariszt, hogy ezt megmondja neki; hogy szelid, hideg kék szemébe nézzen, hogy nyugodt pirosamvas arcán a mosolygást lássa, amit még soha semmiféle lelki fölhevülés meg nem zavart szunnyadó érzékei boldog érzéketlenségében.

Csak az Olimpiádon találkoztak. Rüberid szelid szemrehányással szólitotta meg:

- Egész nap nem láttalak.

Holdarisz könnyedén nevetett.

- Hiszen ott voltam a koronázáson. És te is ott voltál.

- De te csak a császárt nézted. És én messze voltam tőled.

- Te rendezted.

Rüberid keserű gyönyört érzett.

- Ha én rendezhettem volna! Akkor te ültél volna a trónon és én - a lábaidnál. De te a császárt hódítottad meg.

Holdarisz vállát vonogatta. Ölébe ejtett kezecskéit összetette és nagy kék szemét Rüberidre függesztette.

- Hát nem te akartad, hogy szép legyek?

- Igen, nekem. Én azt akartam, hogy nekem légy a legszebb, ne másnak. Hogy az én álmom légy, ne a másé.

Holdarisz mosolygott.

- Az álom a magunké. A szépség mindenkié.

Éppen körülbelül ugyanezt hirdeti Studian is, a tudós. A végtelenséget magasztalja, a szépségek összességét. És Rüberid kapva kap rajta.

- Hallod? - kérdezi Holdariszt. - A végtelenség. Gyere velem, én megmutatom neked. Te hiányzol belőle egyedül. Jöjj velem.

- Én itt vagyok. S itt minden oly szép! És ezt is neked köszönhetjük, Rüberid. És te nem éreznéd a büszkeséget, hogy ennyi embernek te szerezted meg a szépség gyönyörét?

Rüberid fölingerült.

- Én csak neked akarok gyönyört szerezni. Jöjj velem, Holdarisz. Olyat látsz, amelyet sohase láttál. A csillagok várnak. Az Óceán és az ég. A hold és az éj. Az igazi szépség ott van.

Holdarisz tétovázott. Ingadozott. A férfi izgatott, epedő suttogásában már ott érezte az éj titkait, a rejtelmeket és az ismeretlen vágyakat. Zavartan igazgatta növendék kebelén a liliumot. Rüberid kezével átfogta karját és húzta magával, szinte növelve suttogásának szuggesztív erejét. Senkise ügyelt rájuk. Mindenki a császárt bámulta és a váltakozó versengést hallgatták, ami a szép titkát igyekezett megfejtetni anélkül, hogy a kérdés megoldásához csak egy gondolattal is közelebb jutottak volna. Észrevétlenül osontak ki a teremből és Holdarisz már nem tiltakozott.

Pompás, könnyű kis gépmadár várta őket a Fluctuana partján, a hid tövében, majdnem szemközt a somnavillei császári rezidenciával. Rüberid megvizsgálta a gépet, a legapróbb részletekig. A csavarokat, dugattyukat, srófokat, kerekeket. A szerkezet teljesen rendben volt. Az áramgyűjtők, mint az ép tüdők, úgy dolgoztak s szaporán szippantották föl a levegő lelkét: a villamosáramot, ami láthatatlanul, mint kóbor szellem, mindenütt ott bujkál keresztül-kasul s amit az áramgyűjtő leleményes szerkezete elfogdos kalóz útján, mint a fecske a legyet, hogy a gépmadár szárnyaiba fogja, mint a kocsis a lovat.

Rüberid karjánál fogva emelte a gépbe Holdariszt.

- Ülj föl.

Holdarisz szórakozottan lépett a gépre. Rüberid gyorsan melléje pattant. Nagyot fordított a motor irányítóján és a gépmadár fölemelkedett. Szárnyai kifeszültek. Már odafönn usztak s a tiszta és néma levegőben lágyan suhantak, észre sem véve, hogy röpködnek. A gép szárnyait a maguk szárnyainak érezték. Ringatóztak a kék homályban, nem hallva semmit, csak egymás szívének izgatott dobogását. Rüberid távcsövet adott Holdarisznak.

- Nézd...

Holdarisz nézett. Elsiklottak Terrian virágos lankái és Verdibál erdői fölött. A gyárkémények, bányák, raktárak és ipartelepek, sajátos épületeikkel és nyüzsgő gépszerkezeteikkel elmaradtak alattuk, mint apró hangyazsombékok. A roppant építmények gyermekjátékoknak látszottak a magasból. Ellenben fenn, a végtelenség magasságában fölpislogtak az éjszaka kis ezüstszelei.

- Milyen kicsiny minden! - szólt Holdarisz.

- Ellenkezően! Milyen nagy minden!

Igen, alant minden kicsiny, fenn minden nagy. A végtelenség a nagyságok összessége. Átsuhantak a szigetet körülkoszorúzó határszklákon és eléjük tárult a beláthatatlan semmi: az óriás, aki a másik óriással ölelkezik és összeolvad. A tenger és az ég. A magasság és a messzeség. A szem és a lélek megdöbben. Nem tudja, hol kezdődik az egyik és hol végződik a másik. Az emberi szervezet a véges dolgok biztos és gögös megméréséhez szokott és szembe találja magát valamivel, amit sem végiglátni, sem megmérni nem bír. Nem tudja, minek nevezze: mindennek vagy semminek. A semmi végtelenségét látja, de azt a hatást érzi, hogy ebben a semmiben a mindenség van. A Kozmosz eltűnik a végtelenség szörnyű torkában. A hold, a csillagok, az üres végtelenség és a csillogó víztükör ezüstsugarakat lövell és szór szerteszét, amik összeolvadnak és széjjelbomlanak, hogy újra meg újra összebogozódjanak. A fehér szintelen fények izgató játékában a képzelet akaratlanul is résztvesz. Üldözi a fölcsillanó sugarakat s árnyakkal és tüneményekkel népesíti be, amelyek vágyainak és emlékeinek megfelelnek. A szem és a lélek nem bírja követni a sugarak és fények szeszélyét. Elbágyad és

tehetetlenné lesz a láthatatlanul dolgozó mágneses erők vonzásával és taszításával szemben. Lihegünk a gyönyörtől és félelmes hatások szabad martalékává leszünk.

Holdarisz is érezte az először látott végtelenségnek ezt a sokféle hatását. Érzékei elzsibbadtak a gyönyörtől, a Nirvana megnyugtató sejtelmétől és a röpülés izgalmától, mintha fölszabadult volna az élet minden gondjától és nyügétől. A tenger susogva dalolt és az ég bámészan hallgatta. A Holdarisz szíve csodálatos szimfóniákat rögtönzött és a végtelenség melódiáit dudolta.

- Milyen kék! - rebegte. Milyen hallgató! Milyen óriás!

Rüberid fölhevülten suttogott vissza.

- Kék, mint a te szemed. És fehér, mint a te tiszta lelked! Nézd, a végtelenségben uszunk. Mi, ketten. Fönn az ég végtelensége, lenn a tengeré. S a két végtelenség között a harmadik: mi ketten, te, meg én. Nem látom a csillagokat, csak a te szemedet. Nem látom a tenger tükörét, csak a te édes arcodat. Világok mosolyognak és ragyognak körülöttünk, ránk, de én csak a te mosolygásodat látom. Mert te vagy a végtelenség. A szépség. A szerelem.

Holdarisz értelmetlenül, bámészan nézett rá.

- Szerelem?... Szerelem!... Mi az?

- Tudod is te azt!

- És te... Te tudod?

Már Rüberid lángba borult. Égő arca és szeme többet mondott, mint beszélő szája.

- Nem tudom. De érzem. Azt hiszem, senkisé tudja. De bizonyos, hogy a legjobb, ami a világon van.

- Ne mondd! Hogy lehet az?

- Ha nem tudsz, nem is akarsz másra gondolni, csak egyre. Csak ő rá. Ha nem tudod megmondani, mit gondolsz, de azt hiszed, hogy ebben a tudatlan gondolatban minden bölcsesség megvan. Ha semmi másra nem vágyakozol, csak arra, hogy az ajkad ott legyen az ő ajkán és az ő ajka a tieden. Aztán... jöjjön a halál. S ha azt hiszed, hogy mikor ő átölel... vagy mikor te átöleled... az egész világ a tiéd... Akkor az a - szerelem. Akkor szerelmes vagy.

Holdarisz, ártatlan, szüzsies ifjúsága bimbókorában, először hallotta a férfi lihegését s a sóvár vallomást, mely fölébresztette. Nem értette, amit Rüberid beszélt. De hiszen az a legveszedelmesebb szó, amit nem értünk. Már Holdarisznak is lángolt az arca. Kissé kihajolt, mintha a végtelenség lehellétével akarná hűsíteni égő homlokát s ebben a pillanatban két kék csillagszeme kitágult és kimeredt.

Odalenn, a susogó nagy vizen hajó jelent meg és küzködve hasította a hullámokat. Holdarisz a hold csaknem nappali fényében tüstént megismerte: a Narkissos volt. Födélzetén ott állott a császár, összefont karokkal és az éj messziségébe bámult, mintha dacolna annak ismeretlen rejtelveivel. Holdarisz hirtelen oldalt pillantott, a Rüberid arcára.

- A Narkissos - szólt csendesen, szinte közömbösen.

Rüberid is odanézett.

- És rajta a császár.

- A császár? - csodálkozott Holdarisz és nevetett.

- A te óriásod. A szobor. Mit nevetsz?

Holdarisz nem felelt. Nézte a császárt és maga sem értette, amit gondolt. Odalenn, mikor a trónon ült, körülrajongva a hódolat hizelgő frázisaitól, a fensőbbség köntösében és az uralkodás glóriájában kimagasló óriásnak látta a császárt. Az erő, a hatalom, a férfiasság imponáló eszményképének. Boldog lett volna, ha lábaihoz borulhat, vagy még inkább karjai közé. Az ünnepeltetésben nagynak látszott, mert nálánál mindenki kisebb volt. A császár: egyetlen. Nem volt kivel összehasonlítani. De itt, mikor magánál ezerszer, milliószor nagyobb óriás kezében van, mikor a végtelenségben éppen olyan törékeny kis törpe, mint a többi, a nagyság és a hirnév dicsőségének és koszorújának varázsa egyszerre széjjelmállott. Porszem volt, akit a szél táncoltat. Cézári póza nevetségesen kihívónak látszott, melyet a megmérhetetlen óriás meg se lát, s egy kézlegyintéssel megmosolyog. A császár összefonta a karját és gögösen nézett a tengerre és az égre, mintha végigmérné a végtelenséget, mintha a világ ura volna. De Urania a maga roppant nagyságában csak fülönfogta a világ urát és ragadta magával, mint a játékszer, amit akkor dob el, vagy tör pozdorjává, amikor akar. És Holdarisz nevetett.

- Olyan, mint a gipszfigura, amit bronznak mázoltak.

Rüberid is mosolygott. Egyik kezével a kormánykereket zabolázta, a másikkal gyöngéden átkulcsolta a leány derekát. Hálásan nézett rá és a végtelenséget megcsókolta a lelkével, amiért könnyedén szétmorzsolta a bálvány hamis nimbuszát. Égő fejét a Holdarisz szőke hajfürtjei simogatták. A végtelenség karjai között ő is a világ urának érezte magát, de a világ Holdarisz volt. A gépmadarat sarkantyuzta, de nem azért, hogy erősebb legyen a végtelenségnél, hanem hogy együtt röpkülhessen vele. És amint kipirult arcát nézte, Holdarisz már szebbnek és hatalmasabbnak látta Rüberidet a császárnál. Vállára hajtotta szép szőke fejét s az elégedettség mosolygása közben rebegte.

- Milyen jó itt! Veled. Melletted.

Az égen föl pattant egy szikra. Óriás ivet rajzolva a végtelenség kék homályán, átröpült a világon és eltűnt. Csak egy pár pillanat volt, a mindenség rövid tűzijátéka: hulló csillag. Honnan jött? Hová ment? A tenger nyelte-e el, vagy az ég? Vagy az éjszaka, a hold, a távolság?

- Láttad? - kérdezte Rüberid, reszketve a gyönyörök izgalmatól, míg szeme lángoló sugarakat lövelt át a Holdarisz szemébe.

- Láttam.

- Mi is úgy szállunk át a világon. Ő billió kilométert röpkül, mi egy araszt: az életet. Hulló csillagok vagyunk, Holdarisz. Te az én hulló csillagom. Én a tiéd.

Lángoló, lihegő szavai fölforralták a Holdarisz vérének is. Rüberid ajka a láz ellenállhatatlan erejével tapadt oda a leány piros ajakához. És Holdarisz elalélt az első csók üdvöztető örületében. Körülöttük a hallgatag Kozmosz a nászjé fátját bontogatta és halk nászindulót sóhajtott az éjjeli szellő suhanásával. A Végtelenség nagy násza volt ez a pár pillanat. A végtelenséggel együtt ők is elzsibbadtak a kéjben, s az önfeledtség édes mámorában. Lükettő ereik véres folyosóin lánghullámok rohantak át, meg át, összetapadt ajkuk lihegett és szívük dobogott, míg a vért széjjelkergette és fölszívta. Semmit se tudtak, de a mindenség lángoló kéjét álmodva érezték. Átadták magukat egymásnak és a végtelenségnek, s a végtelenség átadta lelkét nekik: a szerelem teremtő gyönyörét. Az álom és a kéj lázas mámorában mindenről megfeledkeztek. Holdarisz karjai átfonták Rüberidet és Rüberid elbocsátotta a kormánykereket. A csók lángolását érezték, de az agyuk elzsibbadt vagy elaludt. A magasságból a gépmadár alázuhant velük, de ők észre se vették, annyira együvé olvadtak a tenger, az ég és az éj szerelmével.

A gépmadár hatalmas csattanással vágódott a tenger tükrére. S a szerelem álmodó vándorai fölriadtak. Nem ijedtek meg. Csak meglepődtek. Amint a gép a vízre csapott, úgy hangzott, mintha Ámor pajkosan, incselkedve pofozná az óriást. A messziségben egy kicsike sötét pont tűnt föl a tenger ezüstös fényrezgéseinek között: a császár hajója. Olyan volt, mint egy mákszem, melyet óriás vizek himbálnak és sodornak tovább, ismeretlen világok felé. A hajó már alig látszott a láthatár szürke éji párázatában. És Holdarisz ebben a válságos pillanatban úgy érezte, mikor tekintete végigröppent a szörnyű távolságon, hogy azzal a hajóval most tűnik el eddigi élete: az álom, a képzelgés, az ártatlanság. Az első csók a leány életében a világ átfordulása. Az egyik világ eltűnik lelke elől és fölbukkan a másik, az új, a ragyogó, az igazi: a csók, a mámor, a szerelem...

V.

Megrakodva dohánynal és pamuttal, az Export-Company of the Philadelphia egyik kolosszális kereskedőhajója, névszerint a *Ferrara*, Philadelphiából Antwerpenbe igyekezett. Utközben, viharos, koromsötét éjszakán azonban hatalmas uszó jégmezőbe botlott. A *Ferrara* személyzete négy órán át hősies magaföláldozással és erőfeszítéssel küzdött a hullámok és az orkán szörnyű szövetsége ellen, hogy a hajó drága kincseit és a kétségbeesett utasokat megmentse, de hiába, mert a vaksötétben, megingatva és összeroncsolva a jégóriástól, amellyel összeütközött, a hajót megmenteni nem lehetett, a *Ferrara* elsüllyedt. A kincsekről, amiket az atlanti Moloch falánk torka elnyelt, az Export-Company üzleti könyveinek hosszú számsorai jegyezték föl a titkos gyászjelentést, az emberekről azonban, akik a dohány és pamut kedvéért elpusztultak, a föld is, a víz is hallgatott. Az igazi erő éppoly diszkrét, mint az igazi - üzlet.

Már a földézet is bokáig érő víz alatt volt, mikor Efraim Mercador, az antwerpeni gyémánt-köszörüs valami zugban rozoga mentőcsónakot fedezett föl, amit aztán gyorsan, a halálfélelem lázas sietségével oldott el. Az élelmes és ideges gyémántesztergályos azonban még a végső szorongattatás szörnyű pillanataiban se veszítette el lélekjelenlétét, s három elhagyatott duzzadt bőrdönt előbb a magáéval együtt a csónakba dobált és csak azok után ugrott maga is. Már tolta kifelé a csónakot a vízre, mikor hátrapillantva, magas, sugár emberi alakot látott a sötétben, a süllyedő Ferrarán. Talán az utolsó, talán az egyetlen, aki még gyámoltalanul, tanácstalanul és tehetetlenül ott ténfergett, s talán elháríthatatlan sorsával már ki is békült. A többi már vagy elmenekült, vagy elpusztult. Ugy látásból, a hosszú együttutazás véletlen találkozásából Efraim ismerte az utolsó halálraitételt, s most pláne, az éjjeli homályon átható bagolyszemével, melyet az izgalmak éppugy kiköszörültek, mint csillogó köveit a korund- és a gyémántpor, föl is ismerte az idegen bajtársat. Szerzetes volt, papi ember, szikár és csontos aszkéta. Sovány keze hosszú ujjai között magasra emelve, feszületet nyújtott az ég felé, melynek fekete föllegeibe a kétségbeesés komor áhítatával szeme halálraszántan szinte befurakodott, mintha már ott akarna lenni minél előbb. Efraim odagázolt hozzá és megragadta a szerzetes karját.

- Jöjjön, jöjjön! - rikácsolta, - siessen, gyorsan! - És már vonszolta, tuszkolta, lökdöste is a csónakba.

A szerzetesben már az életöszön is csak gyöngén pislogott. Majdnem magatudatlanul, tántorogva és ingadozva botorkált, jóformán lebukott a csónakba. A köröskörül hullámzó víz sisteregve és csapkodva, zugva és morogva ezer meg ezerhangu muzsikájával indulót játszott a bizonytalan utra.

Négy nap, négy éjszaka hánytá-vetette őket ide-oda a zöldszemű szörnyeteg. A vihar lassanként elült, az atlanti vízióriás visszanyerte csendjét és nyugalma s tükörön újra megcsillámlottak a mennyboltozat ragyogó bolygói. Az idő és a tér arányai az egyforma végtelenség beláthatatlan bizonytalanságában eltűntek. Sejtelmük se volt róla, a szörnyű vízióriás melyik tájékán, hol, merre járnak. Kémlelve, kutatva bámulták a rejtelmes és néma messziséget, de csak titkos semmit láttak, mely előtt szakadatlanul remegtek. A vizen és az égen kívül, mely körülölelte, nem, körülzárta őket, semmit se láttak. Semmit, amibe szemük idegeivel értelmük és érzésük megkapaszkodhatott volna. Mily szerencse, az Alkotás mily áldása az ilyen helyzetben az a megfeythetetlen játéka az emberi szervezetnek, aminek képzelet a neve! Ez tartotta fenn életvágukat és energiájukat, s ez igazgatta és izgatta szemüket. A sirályt köszöntötték, mintha vele nem egyedül volnának. A távolságok kékes láthatatlanságából csodákat sóvárogtak elő. Mentőhajókat és a tenger mélyéből fölbukkanó földeket. Négy nap, négy éjjel!

Hiába! Az Efraim néhány doboz konzervjén tengődtek, amit bőröndjei, lim-lomjai és kincsei között fölkatapult. Két sovány evezőlapátjuk volt, de a szükség és a kényszerűség művészi találékonyságával úgy himbálták a csónakot, mintha tizen eveztek volna.

Az ötödik napon, éjjel, már közel a hajnali pitymallathoz, messziről feléjük homálylottak a Narkazóf-sziget mohtarka sziklái. A két ember fölvilanyozódott. Föld! Föld! Jóformán kimerült életerejük végső megfeszítésével vergődtek el a sziklák tövébe és tanácstalanul, töprengve tekintettek föl és szanaszét a kopár hegyekre, melyek meredélyein eldugott utat kerestek, amin fölkapaszkodhatnának. Nem találtak. A sziklák, mint áthághatatlan korlátok, állottak előttük, elzárva a sóvárgott földet. Az, hogy emberi vagy akár másféle életet találnak-e a sziklákon vagy a sziklákon túl, mellékes volt nekik és eszükbe sem jutott. Csak egy vágyuk volt, hogy a lábuk földet érjen.

A sziklák minden rovátkát fölkatapultak, hiába! Nem annyira a fáradságtól, inkább a reménytelenségtől kimerülve, összeestek. Efraim a bőröndjei közé kuporodott, a szerzetes pedig összekulcsolta a kezeit és bágyatagon az égre bámult. Uránia ünneplő udvarával vonult föl, a hold mosolygott, az uralkodó kegyes mosolyával és a csillagok alázatosan pislogtak, A tenger mutatta a tükrét feléje: nézd, milyen óriás, milyen gyönyörű vagy!

De a tenger beszélt is. Hullámainak mozgásában üzenetét susogta: itt vagyok közel, én, a szabadulás. Én, a reménység. Én, az Élet! Egy-két kilométernyi távolságból hullámok siettek a sziklafal felé, susogó, hencegő, beszédes hullámok, amik régen hallott hangokat hoznak: a hajókerék ismerős zakatolását. A tengerjáró ember tüstént megérti azt. Itt, a közelben valahol hajó jár; jön, vagy megyen. Mindegy. A hajóval a menekülés jár.

A két hajótörött már kimerült. Alig birta fejét fölemelni. Az életöszön galvanizálta őket. Fáradtan és csüggedten fordultak jobbra-balra, előre, kutatva a tenger széles síkját. A távolban megpillantották a Narkissost, amint kereke serényen kotorja és tajtékká turja a vizet, mialatt széles nagy törzse kényelmesen elterül a vizóriás hátán és biztonságosan tovacsuszik. Födélzetéről egy ember álló alakja nyulik be a körül ólálkodó éjszakába, mintha a csillagok szövetségese volna, aki a tenger titkain uralkodik. Összefonja karját: akarom! Bulfore császárnak sietős az útja. Ostorral csapkodja a vizet; tovább, tovább, gyorsan, előre, nem játszunk!

Efraim erőtlen kezével fehér zsebkendőjét lobogtatja a hajó felé.

- Segítség!

A pap könyörgő hangja el-elfullad. Ő azt hiszi, hogy ordít. Pedig alighogy susog.

- Halló! Halló! Ide, hozzánk! Halló! Mentsetek meg!

A süket víz elnyeli az erőtlen hangokat, amiket a hajónak szántak. A víz könyörtelen. A hajó is. A hajó ura is. A szövetségese egyformák. A hullámok már elhallgattak. A hajó a messziségbe tűnik. Minden elment. Csak a csüggedés maradt itt, a reménytelenség, a kétségbeesés. A többi csak csufolódott.

De az éj és a csönd új halálos tréfákat tartogat. A vizen, valahol új csapkodás hallatszik, mintha valaki rázuhant volna. Efraim fölkapta lehorgasztott fejét. A pap bágyatán fülelt. A hang irányában sajátságos tünemény homályos körvonalai látszanak. Valami szokatlan szörnyalak, amelyet még nem láttak. Mintha nagy, lomha teste nyújtózkodnék a vizen és feneketlen torkát a szorongók felé tátogatná. A pap megijedt.

- Cápa! - susogja rekedten.

A rémület gondolata. A rémület rémet lát. S ha nem lát, teremt, képzel.

- Cáva! - viszhangozza gépiesen Efraim és kimereszti álmos szemét. Aztán utána morogja: ördögöt, cáva!

Olyan hangsulyozással, olyan lemondóan mondja, mintha azt mondaná: dehogy cáva! Még az se!

De észreveszi, hogy a tüneményen csakugyan mozognak. A mozgás: élet. Rüberid és Holdarisz ép abban a pillanatban vették észre, hogy lezuhantak. Mintha tündéralomból riasztották volna föl őket, lángoló szemekkel néztek egymásra. Összefonódó karjaik szétváltak. Az első csók üdvösségéből ébredtek föl és bátoritanul, félénken, majdnem lopva pillantottak egymásra, mint a bűnösök, az első bűn után. Nem bűnösöknek érezték magukat és egymást, hanem üdvözülteknek. Aztán Holdarisz aggódott.

- Mi lesz velünk? A gépmadár - a vizen! Itt nem röpködhet.

Rüberid megnyugtatta:

- Veled még meghalni is boldogság. Talán legjobb is volna a boldogság mézével a lelkünkben átsuhanni - oda! De még jobb itt veled, Holdarisz! A narkozóf gépmadarak tökéletes szerkezete lehetetlenné tesz bármely veszedelmet. Ne aggódj.

A légnyomás fölülről és a víznyomás alulról a gép alsó részeiben pontosan működő kaucsuk készüléket mozgatott meg, amely tömlőket duzzasztott meg. Ha a gépmadár szilárd talajra zuhant volna, ott félórát is ugrált volna, mint a gummilabda. A vizen azonban nyugodtan himbálózott, mintha semmi se történt volna. A levegő szárnyasa a víz szárnyasává változott át. Az aeroplánból két perc alatt hydroplán lett.

A két hajótörött újraéledt reménységgel tárta feléjük esengő karjait. Zsebkendőket lobogtattak s fuldokolva és kimerülve, de kétségbeesetten kiabáltak:

- Halló! Segítség! Halló!

A görcsös kiáltásra összerendeztek. Gyanakodva és kémelve tekintettek széjjel. Holdarisz előbb vette észre a sziklafal tövében küzködő ismeretleneket. Kézzel-lábbal integettek.

- Nézd, - mutatott oda meglepődve. - Nézd! Kik azok? Nem minket keresnek? Mi történik ott?

Rüberid át akarta ölelni.

- Kalózkod. Orvhalászok. Mit tudom én!

De az idegenek csak integettek. És Holdarisz nem nyugodott.

- Gyerünk. Azok segítséget várnak. Rüberid, gyerünk.

Kényszerítette Rüberidet, hogy a gépet arrafelé irányítsa. Gyors csapásokkal siklottak a vergődő csónak közelébe. Mire odaértek, a két hajótörött már sirt is, nevetett is. Azt se tudták, mit csináljanak. Halálfélelmük kitörő örömbé fordult át. Csókolták a Holdarisz kezét és Rüberidnek könnyörgő hangon esdekeltek. Szinte groteszk volt arcjátékuk és mozdulatuk; az elcsigázott alakok örvendező és lelkendező hálálkodása. A nevetséges, a megható és a torz keveréke; Rüberid még emlékezett hasonló figurákra a színpadról.

Nem értették meg egymás nyelvét, de a helyzet mindent megmagyarázott. A hajótöröttek csónakját odakötözték hydroplánjukhoz és sietve siklottak a sziget zsilipkapuja felé. Rüberid tisztába volt vele: ez a két szerencsétlen nemcsak kimerült, de éhes is. Nemcsak pihenés kell nekik, hanem étel is. A birodalom törvényei szerint azonban a szigetre idegen ember csak a császár engedelmével léphet, csak az ő engedelmével kaphat ideiglenesen vagy állandóan

helyet. A zsilip kezelőszemélyzete és az öböl munkásnépe szerencsére ismerte Rüberidet is. Holdariszt nem ismerték, de szépségének mindenki egyszerre kész szolgálni. Rüberid megmagyarázta, hogy a hajótörött nem idegen. Rövid párbeszéd után a zsilipkapu föltárult s az éjjeli kaland hősei beringottak rajta a hydroplánnal és a csónakkal.

Már a hajnal bontogatta rózsás szárnyait a narkozóf sziget fölött. Somnaville felől bágyadtan pislogtak az ott felejtett színes lampionok s szanaszét imitt-amott még zengtek a villamos hangszerek. A sziget olyan volt, mint a tündér, aki az éjszakát keresztüldorbézolta. Az ünnep utómámora látszott rajta. Elkésett emberek bukdácsoltak hazafelé, bizonyosan a szabad kalandok fáradt kalózái. Egy citromfa gallyán fölakasztott kosarat találtak. Valaki nyilván ottfelejtette. Nyaláncság volt benne: gyümölcs, cukor, narancsszörp, sütemény, datolya. A hajótörötteket kissé fölűdítette. De jobban huzta őket a selymes pázsit, ami a fák tövében zöldelt, s szinte kínálta magát puha ágyul. Nem sok kínálás kellett nekik. Efraim egy bőröndöt odakészített a fa tövébe a szerzetes feje alá párnának, a másikat magának.

- Na, Cruce, most már aludjunk.

Cruce, a szerzetes neve, Efraim adta neki félig komolyan, a halálfélelem rettegésében, félig fanyar és tréfás kedveskedésül. Cruce nem tiltakozott, sem a név, sem a bőrönd ellen. Kimerült fejüket lehajtották. Szemük lecsukódott. Illatok takarták be és ölelték körül őket. Két perc sem telt el, már aludtak.

Holdarisz és Rüberid egymásra mosolygott. Ez a két alvó ember olyan szépeket álmodik, aminőket ők ezen a csodálatos éjszakán, a szerelem születésnapján átálmodtak. Ha Nordery mindezt tudta, ha mindezt látta volna! Ha sejtette volna! Hogy a Szépség és a Boldogság tündérvárát, amit ő épített, már ostromolják. Hogy most vonult be és máris diadalmasan most érkezett meg a három félelmes fantom, amelytől ő féltékenyen óvta a boldogság szigetét. S a hajótöröttek és megmentőik álmai körül már egyaránt ott ólálkodik a három nagyhatalom: a szerelem, a hit és - az üzlet!...

De egyelőre mindenki aludt és mindenki álmodott. Nordery fehér márványpalotájában, a két hajótörött a narancsfák tövében és Rüberid és Holdarisz egymás karjában. A hajnal első rózsás sugaraiban a tengeri éjszaka gyönyörének vágya újra föllobbant bennök. Csókot csók követett. A madarak nevelték őket; nem hallották. A virágok mosolyogtak; nem látták. Valahol az erdőn föl kacagott egy kósza gerle: én jobban tudom! Akkor aztán ők is egymásra mosolyogtak. A nászreggel mosolygásában a szerelem istene mosolyog. Rüberid azt kérdezte:

- Hová vigyelek?

- Hová vinnél! - felelte Holdarisz. - Haza.

- Verdibálba?... habozott Rüberid. Félt a válástól.

- Az én otthonom csak ott lehet, ahol a tiéd.

Arra, persze, Rüberid megint csak csókkal felelt. Szótlanul szálltak be a hydroplánba. A kormánykerék megfordult. És gyorsan, vágatva suhantak lefelé a vizen. Somnaville árnyékos ligetei felé...

*

Majdnem szemközt Somnaville császári rezidenciájával, olajfa-, narancs- és barackerdőtől körülfogva állott az Alapító bizarr otthona, melybe Bulfore-t már az emlékezetes uton invitálta. A Nordery vityillója csakugyan vityilló volt Somnaville többi márványcsodáihoz képest - külsőleg. Bizonyos egyszerűség, amit a farizeus Európában puritanizmusnak hívnak, jellemezte ezt a vityillót, melynek márványkockáit úgy csiszolták, hogy terméskőnek

láttassanak. Az erdőre néző külső részeket sárgaréz huzalokkal összedrótozott celluloid-szerű üvegfalazat zárta be, melynek színes lapjait, a lila, piros, sárga, zöld, kék színű üveglapokat úgy válogatták és a régi góth-stilű kolostorok misztikus művészetével úgy állították össze, hogy mindent tarka félhomályban mutassanak. Nordery, az álmok titokzatos kalandora, azt akarta, hogy különleges világát, melyet ő teremtett, a szépségek és összhangok összejátszását mindig ebben a tompított világításban, a színek álmatag szűrőjén keresztül lássa, az illúzió teljességében, a merő és zsarnok fény tolakodó erőszakoskodása nélkül, amint ő mondta: a valóságot ugyan, de - képzelve.

Palotája legfelsőbb régiója azonban olyan volt, mint valami alkimista-műhely. Hatalmas termet rendezett be ott, amelyben birodalmának szövevényes igazgatása összefutott a gépszerkezetek labirintjében. Egyetlen terem, amelyből a narkozóf-sziget minden idegét mozgásba hozhatta vagy elhallgattathatta és megnémíthatta; amelyben mindent láthatott, anélkül, hogy maga kimozdult volna ülőhelyéből. Ez a terem tele volt a villamos-szerkezetek bámulatosan összehangolt és összekapcsolt géphálózatával. Táviróval, távbeszélővel, távképiróval. A hangok, fények és képek hű átszállítása könnyedén ment a kerekek, csavarok, lemezek, gombok és huzalok segítségével, amiket a villamosság csodaereje kapcsolt össze és mozgatott, kombinálva a mágnes vonzásával. A fonográf, a fotográf, a telefotográf százféle készüléke, kombinálva a rádióval, mindent, ami a villámszikkral elérhető távolságon belül van, ami történik vagy elhangzik, hacsak suttogva is, hű képben, színben és hangban odaszállítja a sokféle összefogdosott rab-erő a somnavillei rezidenciába, az Alapító és a császár titkos laboratóriumába, mely eszerint mindent lát és mindent hall, a csókolózó szerelmeseket, a könnyelmű henyéket, akik még az örökös álomjárás szakadatlan boldogságával sem érik be, s a gyönyörök ujongását és a mámor önfeledtségét és kéjes aléltságát. Ha a sziget zsilipkapuja megnyílt, a Nordery boszorkánykonyháján tüstént csengés-bongás támadt; s ha a földmágnességi intézet seizmográfja megrezzent, a gépek Nordery szobájában valóságos tárgyalásba fogtak, mintha arról tanácskoznának, hogy hol, merre, milyen távolságban dübörögnek az alvilág furiái. Teljesen külön készülék bárholnan, bármely hangot ideszállít vagy elvisz a messziségekbe. Nordery a világ hangjából csak azt nem hallja meg, ami nem érdekli. Viszont a maga akaratát vagy üzenetét odaküldi, ahová akarja. Mikor titkos műhelyében szerszámai és készülékei között babrált, a birodalom méla álmodozói nem is sejtették, hogy míg ők a csillagos ég éjjeli ragyogásán merengenek, a kék lepkék felhőszerű vándorlását nézik, vagy szürcsölik a mámort, amit a szinpompás virágok illata, a bokrok között zsongó zene és a méz és narancs nektárja szerez, vagy a szép narkozóf-nők karjaiban reszketnek, azalatt körülöttük láthatatlan, sőt észrevehetetlen rezgések suhannak el a levegőben, és nemcsak az ő mozdulataikat, dalaikat és szavaikat, sóhajtásaikat és epedő pillantásaikat, de a világ képeit, színeit és hangjait is Norderyhez hordják vagy széjjelszállítják ismeretlen világok felé. A Nordery villamos telepe mindent tudott, mindent látott és mindent tehetett. Megszóltatta a zenét, megindította a röplőgépeket, kivilágította az erdőt és a palotákat és megöntözte a szomszagos mezőket.

A koronázási éjjelre minden áramot elzárt. Nem akart a világról tudni semmit se. A palotára csönd borult és Nordery későn ébredt föl. Már a nap ugyancsak fönnjárt és az Alapító jókedvűen füttyörészett. Nagy művét koronázta meg a Bulfore koronázásával, úgy érezte. Hitte, hogy a Szép birodalmának halhatatlan jövőt biztosított a Bulfore hajthatatlan erős kezeivel. De akármilyen pontos számításokkal gondoskodott is alkotásának szövevényes szerkezetéről, egyről megfejtkezett. Gépei között nemcsak az elektron szelleme, hanem egy még hatalmasabb erő is bujkált: a Végzet.

Reggeli után autóba ült, mely alul, a földszinti garázsban mindig készen várta, s csöndes, lassu tempóban maga hajtva a gépet, elsiklott a faburkolatu uton, egyenesen Niphaeához. A kis platánerdön átsétált s dudolgatva nézegetett jobbra-balra, hol pillanthatja meg Niphaeát. De Niphaea sehol se volt. Már összekutatta az összes szobákat s visszafordult, hogy autójához térjen vissza.

- Niphaea bizonyosan a réten kószál, szokása szerint, - gondolta az Alapító. - Vagy a barátnőivel ment valahová.

De odafönn, a galambház tetőzetén, a függőkertből vidám köszöntés csendült alá.

- Jó reggelt! Itt vagyok!

Nordery vidáman tekintett föl. A függő kert korlátjára hajolva, Niphaea kis fehér kezével integetett felé.

- Igen, igen, itt vagyok.

- Lejön? Vagy fölmenjek?

- Ahogy kívánja. De itt gyönyörű a reggel, mondhatom.

- Akkor hát fölmegek.

Sietett föl a függő kertbe. Niphaea elibe jött, homlokát nyujtotta az Alapító felé. Nordery gyöngéden megcsókolta a leány homlokát. Körülnézett. A terraszon galambok sűrögtek-forogtak és szorgalmasan lakmározva csipkedték föl a buzaszemet, amit Niphaea szórt nekik. Az öreg Nordery mosolyogva nézte.

- Milyen szép fehérek! Mintha csak hozzád akarnának hasonlítani.

- Nagyon kedvesek! És milyen okosak!

- Jobban szereted őket, mint engem - szólt tréfás nehezteléssel az Alapító.

Niphaea tiltakozva rázta borzas szép szőke fejcskáját.

- Nem! Nem!

- Mindig csak velők játszol.

Niphaea ártatlanul csodálkozott. Odament az öreg emberhez és annak hosszú ősz szakállán babrált.

- A galamboktól félt? Látja, ők azok, akik mindig eszembe juttatják a montevideoi boldog éveket. A gyermekkor ártatlan együgyűségeit és játékait. Kedves kis virágos kertünket. Édes-anyámat...

- Édesanyádat?...

- Hát azt hiszi, hogy elfelejthetném? Hiszen ön legjobban tudja. Ön...

Az Alapító megsimogatta a leány fejét.

- Édes!... Milyen jó vagy! Neked se lehet kedvesebb, drágább.

- Tudom, ön mindig olyan jó volt hozzánk. Anyám mindig mondta is, olyan, mintha az apánk volna.

Nordery kétségesen mosolygott.

- Hátha csakugyan.

Niphaea fürkészőn nézett az öregember szemébe.

- Én elhiszem. Magam is mindig azt gondoltam. Különben akkor se tudnám jobban szeretni.

- Igazán?

- Persze, hogy igazán. Ön volt a mi apánk mindig. Sőt egyebünk is, jótevőnk, gondviselésünk, mindenünk.

Norderly merően nézett a leányra.

- Minden?... Gondold meg!

A leányka lesütötte szemét. Elpirult.

- Hát nekem ön volt. Meg édesanyám.

Norderly megsimogatta az arcocskáját.

- Az ilyen nagy leány már másra is gondol, néha.

- Én nem gondolok semmire. Itt oly jó! Oly szép minden! Mintha montevidoei kis villánkat hozták volna ide, megszépítve és megnagyitva.

- Na, örülök, hogy ily elégedett vagy. És mégis... mikor jöttem, mindjárt az jutott eszembe, hogy mit csinálsz te itt? Ép itt, a függőkert terraszán? Odalenn minden olyan szép!

- De itt is. Itt még szebb.

- Ugyan micsoda?

- Nézze, - szólt a leány. - Nézze!

Mutatta a távot, amelynek szürke reggeli párázatából kibontakozott a messziségben, a hegyeken túl, a tenger.

- A tenger - szólt Norderly közömbösen. Ő egész életében azt nézte és azt látta. Nem talált rajta semmi újat, semmi olyat, amit néznie kellene.

- A tenger a legszebb a világon - lelkesedett Niphaea.

- No, no! A császár másképp vélekedik.

- A császár?

Norderly nevetett.

- Hiszen ő mondta, tegnap, hogy te vagy a legszebb.

Niphaea nem mert az öregemberre nézni. Valami virágon babrált.

- Igen. De a császár nem mindig azt csinálja, amit mond.

- A dalod nagyon tetszett neki.

- Nem az enyém. Az, akitől én tanultam.

- Különös dolgokat beszélsz. Te daloltál.

- Én. De a császár nem énreám gondolt. Talán nem is engem hallgatott.

Norderly gyanakodva nézett a leányra. Ennek a leánynak valami motoszkál a fejében, amit nem mer vagy nem akar vagy éppen nem tud kimondani.

- Hát akkor minek daloltad?

Niphaea habozott. Mintha töprenkednék: megmondjam? Ne mondjam? Az öreg Nordery őszinte, szinte apai szemmel nézte.

- Azt hiszem... úgy tudtam... Bizonyosan tudom, hogy a császárnak az a legkedvesebb dala: óh, füttýents, s eljövök...

Nordery nevetett.

- Az, az! Nekem is mondta. Valami argentinai leány...

- Igen. A Fanny. Murdoch Fanny.

Nordery legyintett a kezével.

- Már megmondtam neki, hogy tegyen le az ilyen ostobaságokról.

A Niphaea piros kis csigaszája szelid gunyra huzódott.

- És az éjjel utra kelt. Argentínába.

- Kicsoda? - ámult az Alapító.

- A császár. Arra ment. A Narkissoson. Maga vezette.

És Niphaea a tengerre mutatott.

Norderynek majdnem torkán akadt a szó. A meglepetés rendszerint kemény falat.

- Az lehetetlen. Nekem jelentették volna.

- Én láttam.

- Mit láttál? A császárt nem láthattad. Késő este még együtt voltam vele.

- És éjfélkor már künn volt, a tengeren. Az éj tiszta volt, nagyon jól láttam. Innen néztem, a terraszról. A császár a parancsnoki hidon állott. Olyan volt, mintha a tenger és az éjszaka ura volna, mintha ő igazgatná a világot. A csillagokat, a holdat is.

Az Alapítónak tágra meredt a szeme. Amint a leány rajongó szavait hallgatta és nézte finom arcocskáját, amint kipirul, egyre világosabban látta a homályban a lelkek titkos vívódásait, amiket eddig észre se vett. Csak birodalma külső szerkezetével törődött. Azt hitte, hogy gépei annak lelkét is helyettesíthetik. Ez a leány is szerelmes a császárba. Sőt Nordery azt hitte, hogy egyedül csakis ő szerelmes. A többi a hiuság, a nagyravágyás álmokergetője. Valamennyit megejtette az a varázs, ami a császár trónját és alakját a hódolat pompájával körülragyogta. Vágytak, hogy ők uralkodhassanak azon, aki mindeneken uralkodik. De Niphaea más. Ez nem is gondol a császári nimbuszra. A többinek, valamennyinek Bulfore császár kellene, ennek az egynek Bulfore kell, a matróz. Gondolatai és az események egyaránt összekuszálták és földülták lelkét. Töprenkedett: hol hibázta el a dolgot tulajdonképpen? Megalkotta a boldogság szigetét. Látszólag a teljes altruizmus mozgatta minden tettét. De a szíve mélyén mindig ott settenkedett a törekvés, hogy mindaz a boldogság, amit másoknak szerez, az ő egyetlen gyermeke, leánya, egyetlen szerelme édes gyümölcsének és élő emlékének az életét koszoruzza meg. Azért ültette a trónra a keményöklű Bulforet is; vigyázzon rá. Mindent Niphaeáért alkotott. És most a Nemezis útjába áll. A Végzet keresztül huzza minden számítását. Azt hitte, hogy elég, ha kitiltja a szerelmet. De a szerelem föllázad: nekem jogaim vannak! S ahelyett, hogy leánya boldogságát biztosította volna, ő maga rombolta azt össze.

Nordery, életében először, megzavarodott. Fölállott.

- Meg kell néznem - szólt és izgatottan mélyet lélezett. - Meg kell tudnom, mi történt. Csakugyan elment-e a császár? Hová? Minek? Hátha csak egy kis tengeri séta...

Niphaea rázta a fejét.

- Nem. A császár Argentínába ment.

- Ugyan! Mit tudod te azt?

- Én tudom. De visszajön.

- Visszajön?

- Vissza. Vissza kell jönnie.

Nordery ezt még kevésbé értette. Honnan tudja ez a leány, hogy hová ment a császár. Honnan tudja, hogy vissza fog jönni? Nyugtalanlansága egyre növekedett. Szórakozottan bucsuzott Niphaeától és idegesen ugrott autójába. Keze kissé reszketett is, amint a kormánykereket megfogta. Örült irammal száguldott el a Fluctuana partján. Alig várta, hogy műhelyébe érjen.

Egyenesen nagy karosszékébe ült. Mindenekelőtt a közlekedés ügyeletes tisztjét hívta telefonján.

- Halló, - felelt az vissza. - Ki beszél?

- Az Alapító.

- Parancsol?...

- Azt hallom, hogy a császár az éjjel kihajózott.

- Igen. Éjfélkor. A Narkisosson, melyet őfelsége maga vezetett.

- Nekem nem jelentették.

- Tüstént jelentettem. De a telefon el volt zárva.

Persze! Ez igaz. Ez eszébe sem jutott. Csöngetett. A beszélgetésnek vége. Telefotoszkópját szeméhez és füléhez kapcsolta s félretolta az áramkörtét reteszét. Abban a pillanatban látta a közlekedés egész nagyszerű hálózatát. Minden pontosan, hibátlanul és zavartalanul működött. Majd közömbösen siklott át a terriani táblákra, a majorokba és műhelyekbe. Mindenütt dolgoztak a gépek és folyt a munka. Az aratás, a mézpörgetés, a tejtermékek földolgozása, a gabonacséplés, a takarmányok konzerválása. A mezők nyugalma kissé lecsillapította. De mindjárt föltűnt az Alapítónak, hogy egy gép, melynek szintén kiszabták mai munkáját, hallgat és áll. A kukorica-csutkákat kellett volna megőrölnie, amik szállító kocsikban ott várnak, készen erre a célra. Nordery megcsóválta fejét és magyarázatért a villamos telephez akart fordulni. De a szeme káprázni kezdett a meglepetéstől. A Fluctuana partján, a fák árnyékában elterülve két idegen, ismeretlen alvó embert pillantott meg, aki a narkozófák fehér ruhájától merőben különböző ócska, piszkos és sötét posztóruhába öltözött. Az Alapító kissé elsápadt. Nem értette, hogy az ő tudta nélkül hogyan kerülhetett a két idegen ember a szigetre. Mit keresnek itt? Telefotoszkópján még átpillantott a verdibáli bányákba. Fölizgatódott. A Damajanti-tárna körül heverő munkásokat látott, akiknek a napi munkabeosztás szerint már régen a kobald-fejtésnél kellett volna lenniök.

Nordery megrettent.

- Mi ez? - kérdezte magamagától izgatottan. - Kik ezek az idegenek? Hogyan jutottak ide? Honnan jöttek? És mit akarnak? Mi történik itt?

Attól félt, hogy elárulták. Autót rendelt, s míg azt várta, még tovább nézegetett, mialatt izgatottsága egyre növekedett attól, amit látott. A sodronypályán a csillék állottak. Miért állanak a csillék? Kérdezte Nordery egyre izgatottabban. A verdibáli völgyből, a nagyhercegi

palotától a Fluctuanáig vezető fasorban három fiatal leány virágbokrétát kötözve, dalolva és nevetgélve sétál lefelé. A nagyherceg egyik leányát: Solina hercegisasszonyt az Alapító megismerte, a másik Niphaeához hasonlított, de a telefotoszkóp lencséje itt bizonyos homályt mutatott. A villamos művek középponti terméhez fordult magyarázatért, hogy a sok rendellenes látványt megfejtse, de ott az akkumulátorok fölügyelőjét nem találta s ez Norderyt végkép kihozta sodrából. A villám millió szikrája: dandára az ördögöknek; azokat állandóan pórázon kell tartani, mert ha fölszabadulnak, akkor a poklok kapui nyílnak meg.

Boszorkánykonyhája minden szerszámját megállította. Egy percig tünődve bámult ki az ablak színes üvegjein. Homlokát kemény ráncok barázdálták. A tragédia sejtelve borongott szemében és arcán egyaránt. Az Alapító tisztán látta, hogy álomvárát aláaknázták. Hogy ötven év roppant munkája forog kockán. Lábával indulatosan nagyot toppantott, mintha láthatatlan árnyakat akarna eltaposni. Aztán gőgösen vetette föl fejét.

- Nem!

Már határozott. Íróasztalához sietett. Az is a művészet remeke, mint minden butordarab. Arany intarziákkal diszitett ébenfa-munka. Kinyitotta egyik fiókját. Pompás elefántcsontfogantyus revolver feküdt ott. A halál. Hat halál a csinos játékszerben! A Nordery ajka keserűen megrándult. Az élet tele van ostoba tréfával. Tréfáljuk vissza. A revolvért visszatette a helyére. Mellőle selyemkötésű könyvet vett elő. Kinyitotta és gyorsan, izgatottan néhány sort irt beléje. Aztán visszatette azt is helyére és bezárta a fiókot.

- Így rendben van minden. Lássuk hát, mi történt.

Ingerült volt, mikor az autójába ugrott. Annyira megszokta az önuralmat, a nyugodt biztonságérzetet, mellyel az élet minden fordulatát kormányozni tudta és akarta, hogy eszébe sem jutott, hogy izgatott. A teljesen szokatlan esemény, hogy az óra hajszálnyi pontosságával megszerkesztett birodalmában zavar állott be, aminek lehetőségére soha nem is gondolt, s amit precíz számításaiból ki is hagyott, mint olyant, aminek *nem szabad* megtörténni, most kizökkentette utjából fegyelmezett gondolkozását. Egész életén, ötven esztendőn át megingathatatlanul szilárd és tervszerű akarattal törtetett célja felé, hogy a Szépség gyönyörű birodalmát megalkossa és a harmónia örök törvényeivel kormányozza. S most, éppen most, a megvalósulás nagyszerű pillanatában kell az első gixert meghallania! A cél, amire tört, elhomályosul. Az óraszerkezet fönnakad, kerekei közé egy porszem került.

- Le kell szállanod, Nordery, izgatta magát, elhessegetve a szkepszis hideg fuvallatát, mely lelkét megcsapta. Le kell szállanod és azt a porszemet kisöpörmöd!

Öt perc múlva, kiugorva az autóból, sietett mindenekeelőtt a villamos művek középponti termébe, az akkumulátorokhoz. Már a gépek monoton hangjában, berregésében és kopogásában is disszonanciát hallott. Hitte, hogy azoknak a szerkezeteknek mozgását lélek szabályozza és igazítja: a villám, ami ott kering, rohan, futkos és közlekedik, mint öntudatos akarat a rabszolgaeszközök között, kérlelhetetlenül és következetesen kényszerítve mindent, hogy azt az akaratot szolgálja, végrehajtsa, tovább adja és céljához segítse. Alku nincs. A villám mozgató, hajtó, szállító erejének engedelmeskedni kell.

- A gép a villám szolgálja. De a villám viszont az én rabom!

Senki se volt a teremben. És Nordery urnak érezte magát rabszolgájával szemben. Izgalmában minden másról, minden egyébről megfejtkezett. A csavarhoz kapott, mely az áramelosztás regulátorát mozgásba hozza. De abban a pillanatban csontos keze a csavar köré merevült, mintha összetapadt volna azzal. Hatalmas rándulások rázták meg izmos alakját, mely szinte összegörbödött. Arca eltorzult és szeme kidülledt. Látszott, hogy Nordery erőlködik, hogy

kiszabadítsa magát a villamos áram gyilkosan száguldó korbácsainak a szaggatása alól, de a fékevesztett és felbőszült tüzes szikrák rakoncátlanul tépték és úgy rángatták, mintha kinjába gunyosan gyötrelmes halálos táncot járatnának vele. És Nordery, a villám ura, összezsugorodva, tehetetlenül és menthetetlenül ott rángatózott, a csavarba kapaszkodva, a közömbösen berregő, mormogó gépek és szerszámok között, melyek hidegen végezték a gyilkos munkát, mintha a Végzet érzéketlen hóhérlegényei volnának.

A fölszabadult rabszolgák szétmarcangolták a rabszolgatartót.

VI.

Bulfore császárnak igaza volt: Őt csakugyan a tenger nevelte és tanította. A tenger gyermeke volt, tehát hasonlított is hozzá. Nyugodt és érzéketlennek látszó kemény arca mögött viharok lappangtak. Konok volt és szeszélyes. Még akkor is összeszorította a fogát, mikor belül pityergett. A tenger csöndes, nyugodt, szelid, de valahol messze, fölkerelkedik egy lágy fuvalat és a mosolygó tenger egyszerre dühöngő furiává változik. S ha a vihar kitör, hol van az erő, amely azt megfékezze? Bulfore lelkében már akkor összefutottak a felhők, mikor az ünnepen váratlanul fölcsendült a szelid skót dal. Szárnyain magával hozta elébe, fölkorbácsolt képzeletébe a tukumáni rónaságot, vonzó patriarkalizmusának minden szeretetreméltó bájával: a vidáman poharazgató gaucsokkal, akik őszinték és nyitak, mint a rónasik; a daloló szőke skót leányt, akinek szeméből az üdvösség gyönyöre fénylik feléje. És mikor Norderytől megtudta, hogy a szerelem száműzöttjének szomorú sorsa vár rá, a vihar kitört. Fannyt kívánta. Követelte. A szerelem joga ébredt öntudatra a lelkében. Hogy joga van a boldogságra, joga van Fannyra. Ugy érezte hogy a narkozóf-birodalom mesés kincsei semmit sem érnek Fannyhoz képest és Fanny nélkül. Gyermekkorának ködös távolságából, mikor még a tengerparti kis faluban vásárnaponként templomba járt, előtűnedezték a madonna-arcok, amiket a templom falaira festettek, szelid, jóságos, édesbus női fejek, ugyanazzal a mennyei derűvel a kék szemekben, amiket oly későn a Fanny édes arcán látott viszont.

Pillanatok alatt világok cikáztak át mámoros fején, tele a vágy sóvár álmképeivel, amiket lázongó vére indulatosan követelt. Egyszerre tudott és akart vad matróz lenni és gögös császár. Akaratának semmi fékezését nem tűrni el és kemény öklével lesujtani mindenre, ami annak útjában áll. Nem tudta, nem is gondolkozott rajta, hogy roppant ereje tulajdonképpen nem egyéb, mint ingadozó gyöngeség, s hogy annak az érzésnek, aminek nevét se ismerte, a szerelemnek marcangoló körmei között vergődik. A hosszú tengeri ut, mely Argentínáig ringatta ragyogó új hajóját, a Narkissost, nem zökkentette ki ebből a lázas hangulatból. A tengeren otthon volt. A tengert néha anyjának, máskor cimborájának érezte. Csak játszott vele, nem félt tőle. A tenger igazat adott neki. A tenger segítette. A tenger szövetségese volt.

Fölhajózva a Paranán, a Narkissost otthagyta a rosariói kikötőben. Ismerős állomásai voltak mindenütt. A tengerjárók halk és szükséztű nyelvét Tromble épügy értette, mint ő maga. Rosarióból lomha kis iparvasuton még néhány órányira a lukumáni síkságra ért. Senkit se vitt magával, egyedüli kísérelője a pompás kétszörű Lancaster volt, amit a vállára akasztott. A tenger gyermeke a legismeretlenebb vidékeken is gyorsan tájékozódik; Bulfore császár pedig már járt erre. Az apró, árnyékos tanyák között kanyargó ösvényeken könnyedén igazodott el, mintha csak otthon lett volna, a maga világában: a tengeren, ahol a szigeteket, kikötőket, világító tornyokat már sok mérföld távolságból látja, szinte előre látja, a lélek telepátikus erejével.

Mikor a Murdoch-tanya közelébe ért, a rónaságra az alkony méla hangulata szállott le. Köröskörül a ligetek között bujkáló szellő a mezők ezerféle virágillatát keverte össze és hajtotta feléje. A végtelen csöndön keresztülreszlettek a kolompok és csöngettyűk; a róna már félszendergésben pihent, várta az éjszakát. Ebben a napszakban benne van a róna, a mező, a falu és a tanya minden megejtő bűbája és költészete. Az ember elfelejti Párist és Londont, el az egész világot, küzdelmes nyugtalanságával, zsiromgó vásáraival és piacaival, a kikötőket, a vasutakat és a lármás korcsmákat, el még a tengert is, mert a lélek a nyugalom érzésének varázsa alá kerül. Hivja az éjszakát, hogy álmodhasson. Imádkozik. Ösztönszerűen. Magatudatlanul és magafeledten.

A vasuti megállótól, ahol leszállt, a Murdoch-tanya jó egyórai járás; Bulfore császár ráért átgondolni mindent. Amint a gondolatai izgatták, úgy gyorsultak a léptei s a fizikai mozgás gyorsulásával vére mind erősebben dolgozott. Szíve hevesen dobogott. Gondolatai a lábait s lábai gondolatait izgatták. Semmit se akart többé tudni, csak azt az egyet, hogy Fanny az övé. Az övének kell lennie. Fölajánlja neki a trónt, hogy amint ő a szépségek uralkodója, Fanny a szépségek királynője legyen. És Nordery? Aki a tengeri csavargó durva életéből a földkerekség legragyogóbb trónjára emelte őt? Aki neki adta megmérhetetlen kincseit, s a hatalmat, a gyönyörök kimeríthetetlen mámorát, a gazdagság fényét, a jólét pompáját, a narkozóf birodalom egész ragyogó álomvilágát! Mit szól majd Nordery a dologhoz? Hogy mindazt megosztja egy argentinai együgyű kis pásztorleánnyal, akit a fehér birkák közül visz a fehér márvány és a bibor és az arany káprázatába?

Dacosan, ugyszólván elszántan vetette föl fejét, mikor a boglyák és kazlak között, terebélyes fáktól körülárnyékolva és legyezgetve, a nyájas kis tanya elébe bukkant. Bulfore mindjárt megismerte. Szinte érezte Fannyt a közelben. Az utolsó kazalnál, nagy eperfa alatt megállott s a fa derekához támaszkodott és jól szemügyre vette a házat. Semmi kétség, ez az! A palatetős alacsony házikó, a virágos kis kert és a nyílt tornác, mely szinte hívogatja a vendéget. Ez a Murdoch-tanya.

Meghökken. Zavartan nézett körül: hátha mégis tévedett? Ezek a tanyák úgy hasonlítanak egymáshoz! Olyan egyformák! De amit látott, az semmi máshoz sem hasonlít. Az meglepte. Nem ezt várta, ő Fannyt várta, aki leánysága pajkos ártatlanságával, kacagva vagy dalolva fut eléje: Isten hozta, captain! De senki se futott elébe. Hanem a tornácon fiatal nő ült, karján pólyás gyermekét tartva és a kebléhez szorítva. A kis emberhernyó nyilván vacsorázik, amint buksi fejével szinte odatapad az Isten gyönyörű edényéhez: az anyakebelhez. És az asszony? A szoptató anya arcán a megdicsőülés fönsége ragyog, ahogy lesütött pillái alól mosolyogva lesi a kis emberhernyó legelső életnyilvánulásait. A gyermek is mosolyog, az anya is. És a kétféle mosolygásban: Isten mosolyog. Az asszony mellett fiatal férfi ül, meggörnyedve. Bizonyosan a napi robotban fáradt el és most azt piheni ki az otthon édes álmodozásai között. Mindakét karjával a térdére könyököl; fejét lehuzza valami: az édes gond, a felelősségérzet félénk és tétova aggodalma: mi lesz belőle? Két keze összekulcsolódik, mintha imádkoznék... Az egész kép együtt olyan, mint valami szobor, amit az élet vésett ki eleven husból és lélekből. Akár alá lehetne írni: *az első*. Az első gond. Az első tiszta gyönyör. Az első remény. Az első gyermek. Ezt, ezt álmodta ő is, Bulfore Tamás, a magános kalandor, a durva matróz, mikor a kikötők csapszékeiben és örömtanyáin a bujaság állati mámorától megundorodva és kijózanodva a csöndes otthon nyugalmas emberi boldogságáról álmodozott. Ez az a kép, amin magános lelki élete zárkózottságában oly sokszor eltűnődött, de amiről soha, senkivel sem válthatott szót.

Elragadtatva nézte a család képét. Tekintetével simogatta a gyermeket és az apát, de mikor szeme az asszony arcára tévedt, érezte, hogy kicserzett arcára alatt elsápad s egy pillanatra ereiben megáll a vér. Ki ez? Ez a madonna? Hiszen ez Fanny! Az ő ártatlan bájos kis vadvirága, akiért otthagyt a ragyogó trónját. Akiről három év óta álmodzik s akiért eljött, hogy magával vigye és odaültesse maga mellé a trónra, mint a szépség és az ártatlanság ideálját.

Hogyan lehetséges ez? Pedig mentül tovább nézte, annál bizonyosabb lett előtte a kérlelhetetlen valóság. Aztán fölzaklatott agya az izgalom gyors tisztánlátásával mihamar megkonstruálta a váratlan talány megfejtését. Fanny várta őt. Hiába várta. És az élet, a szűk, a sivár próza, a környezet magához rántotta. A gaucs itt van kéznél és a captain olyan messze! A gaucs bizonyos, a captain ellenben kétséges, sőt mégcsak nem is valószínű. És Fanny a bizonyos gaucst választotta, a bizonytalan császár ellenében.

Amint lassanként fölocsudott a keserű meglepetésből, hamar visszanyerte önuralmát. Még kétszer-háromszor megnézte a nyájas idillt, mely az ő álmait sodorta el, aztán nyugodt volt. Megint a dacos, az akaraterős matrózza lett, aki kész szembeszállani a vihar minden istenitéletével; azzal is, ami a lelkét földulta.

A villám lesujtotta, de mikor föltápáskodott, mihamar kiegyenesedett, mint a cser, mely semmiféle viharak meg nem adja magát. Legszebb, legkedvesebb, sőt egyetlen álmától rabolták meg, és ezzel mindenéből kifosztották. Mindenéből? Bulfore császár kifeszítette a mellét. Mit? A narkozóf császár boldogsága és dicsősége, élete és ereje egy argentinai kis parasztlány szeszélyétől függne? Röstelleni kezdte, hogy olyan gyöngy volt és a szerelem lágy víziói közben szinte férfias és uralkodói önértékről mondott le. Fölvetette fejét. Nem, ez a gyöngység Bulfore Tamással csak egyszer történhetett meg, de ismétlődni nem fog! Megcsalatottnak, kijátszottak érezte magát. Irigylte a névtelen idegent, aki Fannyt elrabolta tőle. Ettől a fájdalomtól majdhogynem sirva fakadt. A szégyen, a düh, az elkeseredés, az irigység összekeveredett lelkében. De összeszorította a fogát és dobbantott a lábával: nem, csak azért se! Egy szép, szerelmes ifjú szüzet álmodott. Nos? A narkozóf birodalom válogatott és változatos tündérszépei között egyetlen egy se volna, aki kárpótolhatná? Akinek a karjai között érezhetné, hogy nem vesztett, de nyert a cserén, amit a sors rendezett. A szügies szerelem költői ábrándjai hamarabb kezdtek halaványodni lelkében, erősebb volt a gyermek varázsa. A gögicselő kis Bambino, aki az ő életét folytassa! Aki hozzá hasonlítson. Aki a mámor és az akarat gyermeke legyen... Ha ily megragadó a család érzése itt, az eresz alatt, a tanyán, mennyivel nagyszerűbb lehet ott, a Fluctuana-parti fehér márványpalota cédrusai és platánjai között, ahol a császári pompa dusan földiszítheti. Az apaság vágya erősödött benne a szerelem rovására. Jobban kívánta annak a férfinak a gondját, mint a nő ölelését.

Vivódásai közben már vissza is fordult és majdnem iramodva sietett a vasutállomás felé. Bulfore császár kétségkívül nagy válságon esett át ez alatt az óra alatt s a válság még nem zajlott le teljesen. Még tombolt a vihar. Szerte csapongó gondolataiban még föl-föltört a gyűlölet, a düh és a bosszuvágy. Keze az indulat görcseiben rángatózva szorongatta a vállán függő fegyvert, s olykor keresve, kutatva nézett körül: mi van a közelben, amin bosszuját kitölthetné. A fegyver még jobban ingerelte. Gyilkolni akart, vért látni! Amint egyszer így föltekintett, a feje fölött galamb szállott el. Más körülmények között Bulfore Tamás elmosolyodott volna. Néha a hajón, kikötők vagy szigetek közelében a galambok letelepedtek az öreg Aquilára s olyankor Bulfore gazdag lakomát csapott nekik és órákig elnézegette ártatlan évődéseiket, amint szerelmesen bugtak vagy az eléjük szórt buzán, kenyérmorzsán pörlekedtek. Most minderről megfejtkezett. Nem a szelid galambot látta, hanem az álnok komédiást, aki szelidséget hazudik, hogy gonoszságát ravaszul elleplezze. Ilyen szelidnek és ártatlannak látszott Fanny is. Tán ez a galamb is az álmok császáraját hitegeti, miközben a maga ostoba gaucsaát keresi... Lekapta válláról a fegyvert... célzott... A fegyver eldőrdült s a galamb mint valami kis megsebzett csillag, hullott alá a magasságból.

Bulfore egyszerre lecsillapodott. Szégyelte magát. Hogy a maga gyámoltalanságáért ezen az ártatlan buta kis állaton állott bosszút. Gyávaságnak érezte, amit tett. A szegény galamb pedig még a földön vergődött. Szárnyával csapkodta maga körül a gyöpöt, aztán végignyult élettelenül. Bulfore hozzáietett. Fölemelte a szegény áldozatot és úgy vizsgálta. Még meleg volt, de már nem moccant.

- Szegény állat! - gondolta Bulfore. - Bocsáss meg nekem. Nem én voltam. A végzet volt. Miért kellett az utamba kerülnöd? És miért éppen most? A te ösztönöd és az én gyilkoló vágyam ép itt találkozott. És te lettél az áldozat.

Amint kezében forgatta a galamb hulláját és indulata lassanként megcsöndesedett, a szánalom érzése közben gondolkozott.

- Különös - jutott eszébe. - Mintha efajta galambot láttam volna ott is, a Narkozófák-szigetén, Terrian villái körül... Nem, az lehetetlen. Hogyan kerülne ide épp az a galamb? Onnan? Ide!

Kiterjesztette a holt galamb szárnyát, hogy tollait jobban lássa. És akkor a Bulfore szeme tágra nyílt a meglepetéstől. A galamb egyik szárnya alá kötött összehajtogatott papirost pillantott meg. Bulfore rögtön tisztába volt vele: ez a galamb - postagalamb. Levélhordó. Üzenetet hord. Gyászhirot. Örömhirt. Titkokat. Bizalmas suttogásokat és rejtegetett álmokat, terveket, reményeket és csalódásokat. Hát ez mit hozott magával? Hová hozta? Kinek? Kitől?

Idegesen bontogatta ki a papirost. És aztán gyorsan futotta át, amit rája irtak.

- Drága Niphaea! Nagy örömmel olvastam boldog leveledet, hogy olyan tündérországba jutottál, ahol örökös tavaszban örök nyugalom, csönd, béke és szépség vesz körül. Milyen szerencsés vagy! És mily különös játéka a sorsnak, hogy épp a captain! Mindjárt gondoltam, hogy valami szerencsés fordulat történt, hogy felénk se nézett. De hiszen jobb is így. Én a magam egyszerű világából ugye vágytam másba, sohase és itt, a rónaság békéjében én is boldog vagyok. Nagyon is boldog. Gondjaink nincsenek, vágyaink nincsenek. Gazdaságunk gyarapodik és kis fiunk bölcsője körül álmodozunk. Bárcsak te is megtalálnád, amire vágyakozol és tündérországod a boldogság országa lenne számodra is, mint a captain-nek, aki bizonyára már rég el is felejtett bennünket. - Fanny.

Értett már Bulfore császár mindent. Elárulták. Niphaea árulta el. A Fanny levele bizonyára csak felelet egy másik levélre, amit Niphaea irt neki. Az emberi vágyak keresztül-kasul fonják az emberiség életét és azok folytonos cselszövései között mi valamennyien csak játékszerek vagyunk. Ezt gondolta Bulfore császár és egy pillanatig arra gondolt, hogy fürge hajójával nekivág a tengernek és örökre bucsut mond álmainak, amik megcsalták vagy cserbehagyták. De ez az elenyedés csak percekig tartott. A kék lepke alatt, mely sapkáján ragyogott, fölébredt a matróz, aki az ég, a föld, és a végtelen víz szövetkező dühét is megfékezi vasöklével. És most megfuljon egy vékony női hajszáltól, ami a nyaka körül fonódott? Ő, aki az árboc-kötéllel csak játszott annyi viharban?...

- Nem! Boldog akarok lenni! Tehát boldog leszek!

Keményen, határozottan ejtette ki a szavakat. Megint Bulfore Tamás volt, a tenger gyermeke. Erősnek, hatalmasnak érezte magát: a boldogság császárának, a szépségek urának, akinek akarata előtt a szerencsének is meg kell hajolnia, mint a lojális narkozófáknak, akik a szépség édenkertjében álmodoznak. A kincsekre, amiket Norderytől kapott, közömbösen gondolt. De akarta, hogy megtalálja a szerelmes asszonyt, aki karján az ő gyermekét ringassa és aki úgy nézzen arra a gyermekre, ahogy Fanny nézett a tukumáni estanzia árnyékos eresze alatt.

Késő este volt, mikor a montevideoi kikötőben a Narkissosra lépett. Fölakasztotta puszkáját. Átöltözött. Aztán kilépett a földélezetre. Arcán már semmi se látszott a lelki tusából, amin átesett. A hangja megint úgy recsegett, mint az árboc, mikor a parancsot kiadta.

- Föl a horgonyt!

Egy óra múlva a Narkissos már szántotta a tengert. A kormányrud mellett merev arccal, a végtelenséget nézve, állott Bulfore, a császár. A captain. A sötét éjszakában egy csillagot keresett az égen...

VII.

Azalatt a két hónap alatt, míg Argentínát megjárta, Bulfore császár nagy változáson esett keresztül. A szentimentális szerelem abban a pillanatban eltűnt, amelyben Fannyt meglátta, kebelén az idegen férfi gyermekével. Fanny is idegenné lett ránézve. Ha Fanny most dalolta volna, így, ebben a helyzetben a bájos kis skót dalt: óh, fütttyents, s eljövök... Bulfore kinevette volna. Lebilincselte a család megható képe a tukumáni estanzia eresze alatt, de a csoportozat azt a hatást tette rá, hogy zseniálisan komponált szobrot néz. A szerelem szenvedelme kilobbant, mintha tűzijáték lett volna. Helyén csak hamvadó üszök parázslott: a boldogság hallgatag, szótlán, epedő vágya.

Az átalakulás nem ment könnyen. Bulfore hajóját a tenger gyöngéden ringatta, de lelkét a válság ugyancsak hánytá-vetette, sőt meg is tépázta. Az olyan lélek, mely eddig a gyöngéd érzelmeket még hirtől sem ösmerte, mint Bulfore, a válság szeszélyes viharában úgy hányódik, mint a pehely a forgószélben. Bizonyára nem lehet olyan vihart elképzelni a tengeren, amelyik Bulforet leverné vagy összetörné, amelyik viaskodásában meg is ingathatná. Ugy szorította a kormánykereket, mintha a tenger furiáit fojtogatná csontos öklével. De a szerelem rózsaszínű sziluettjei tréfát üztek vele; ködképeken, felhőkön és sugarakon táncoltatták lelkét és ez a hóbortos tánc összekuszálta érzéseit. Akarta, el akarta üzni Fanny emlékét, de eszébe jutott az áruló galamb és ez dühre ingerelte. A boldogságért való sóvár vágya megnövekedett, de arcát előntötte a vér, mikor a Nordery kérlelhetlen szava visszacsengett fülébe: nem szabad!

Szerencsére elég ideje volt, hogy a zürzavarban rendet teremtsen. A tenger, nevelő dajkája ölében ringott, aki az édesanya megbocsájtó derűjével és a tanítómester meleg bátorításával mosolygott rá. Sőt susogott is neki, szakadatlanul enyelegve és kedveskedően és Bulfore hallgatta, mit susog.

- Bolond vagy. Árulót keresel, akin bosszut állhass, ahelyett, hogy kárpótlást keresnél. Dühösen gondolsz a szép szőke Niphaeára, aki pedig szebb Fannynál, okosabb is, sőt... talán szerelmesebb is. Szerelmes? Niphaea? kérdezte, fönnakadva a saját gondolatában vagy a tenger susogásában Bulfore. Szerelmes? De a tenger tovább susogott: Hát már annyira megzavarodott a lelked szeme, hogy semmit se látsz tisztán? Te úgy látod, hogy Niphaea elárult téged Fannynak. Mit árult el? Hogy császárrá lettél? Hát nem igaz? Hát kellett azt elárulni? Hiszen magad akartál vele eldicsekedni Fannynak. Gőgösen és fenhéjázóan, mintha azzal is meghódítani vagy elkápráztatni akarnád. Hát akkor miért irta azt a levelet Niphaea - Fannynak? Hm. Miért! Miért írhatta? Vajjon nem inkább panasz volt-e az a levél? Hogy a távolság milyen óriásivá nőtt a captain és Fanny... vagyis még nagyobbá Bulfore császár és a szőke, szép Niphaea között. Bizonyos, hogy Niphaeának nem a Fanny bánata fájt. Mindenki csak a maga szerelmi fájdalmát érzi, a másét nem. Pláne a vetélytársét! Miért dalolta volna Niphaea azt a dalt? Szebben dalolta Fannynál. Talán Fannyhoz akarta dalolni a Bulfore szívé? Ostobaság! Senkise hódít - másnak...

Igy susogott a tenger, hosszasán, vég nélkül, mind olyan édes találgatásokat, föltevéseket és következtetéseket, amiket Bulfore császár szívesen hallgatott. Az öntudatlan erők, amik lelkünket ösztökélik, sokkal hatalmasabbak azoknál, amiket öntudatosan az akarat mozgat. S a szerelem a legnagyobb erő. A szerelemnek nincs magyarázata. A szerelem az élet legnagyobb csodája. Nem tudjuk, hogy támad és nem tudjuk, hogy hal meg. Zavar és biztonság. Hit és vágy. Tudat és érzés keveréke. Szeretem. Miért? Ki tudja! Nem is akarom tudni. Szeretem,

mert - szeretem. Kivánom. Miért? Mert kivánom. A szerelem nem ítélet, hanem kegyelem. A szerelemnek nincs indokolása.

Napokon és álmatlan éjszakákon át hallgatta ezeket az édes suttogásokat Bulfore császár. A hold és a csillagos ég a tenger pártjára állt, s beleizgatta Bulforet azokba az álmokba, amikben sóvár vágya a szerelmet és a boldogságot elképzelte, s amiket mindinkább, néha, sőt legtöbbször akarata ellenére is, a Niphaea gyöngéd alakjához fűzött. Olykor azt hitte, hogy a Niphaea szépségében a Fanny szépségét kívánja. De vére hevesen tiltakozott. Elűzte Fannyt. Idegenkedve fordult el tőle, hogy annál szenvedelmesebben ölelhesse a Niphaea ártatlan szépségét.

Mire a boldogság szigetéhez ért, már szerelmes volt Niphaeába, noha erről nem akart magának beszámolni. Csak azt érezte, hogy Niphaea az övé, hogy Niphaea nem lehet a másé. Hogy boldog akar lenni. Niphaeával, senki mással.

Éjjel indult el és éjjel érkezett vissza. Mig Somnaville-ig főlhajózott, hideg szemével körülsimogatta a parti tájékokat, amik megbujtak az éjszaka homályában, mintha álombirodalma szépségeit rejtegetnék és féltő gonddal oltalmaznák. Ismergette és a legváltózatossabb érzésekkel köszöntgette a házakat, fasorokat és erdőket. Hosszasan, még messziről is merően bámulta a Niphaea bizarr kis kastélyát, a szemével szinte bontogatva annak tetőzetét, mintha a zsindely alá akarna bujni, hogy meglássa a szép szőke álmképet. A Nordery házának láttára elkomolyodott. A ház sötét volt, egyetlen halvány sugár sem színesítette vagy élénkítette.

Lassan, elgondolkozva sétált föl rezidenciája márványlépcsőin, föl a loggiáig s olt mindjárt a kerevetre dőlt. Lebámult az alatt sötétlő parkba és eszébe jutott az első este itt... Mikor a táncoló fehér liliomok karjai között azt az első éjszakát végigreszkette, az ismeretlen és érthetetlen gyönyörök szilaj mámorát szürcsölve és habzsolva, mintha az élve minden kelyhét egyszerre ki akarta volna üríteni. Akkor olyasmit érzett, hogy az egész világ az övé. És most? Most semmi se az övé.

- Niphaea...

A kedves név fölizgatta és megnyugtatta. Már mindennek az ő nevét adta. A fehér liliomok nem jöttek elő. De elősuhant a meleg éjjeli szellő és fáradt szemére leborította az álom fátyolát, amelyen keresztül álmában is a Niphaea szép szőke alakját látta. Feléje nyújtotta sóvárgó karját. És álmodott.

*

Künn reggelizett, függő kertje egyik nyílt teraszán. A lépcső közelében a szolgálattevő testőr állott. Bulfore császár intett neki.

- Derbizol urat kéretem.

- Fölség, Terrian grófja már félóra óta vár odalenn.

- Kéretem.

A testőr tisztelgett és távozott. Három perc múlva már Derbizol szálás alakja föltűnt a lépcsőn. A császár elébe sietett.

- Jöjjön, jöjjön, kedves Derbizol. Már alig várom.

- Fölséged igazán nagyon kegyes! Mindenekelőtt az összes narkozófák lelkes örömét van szerencsém kifejezni szerencsés hazaérkezése alkalmából.

- Köszönöm, kedves Derbizol. Nem tart velem?

Székkal kínálta és az asztalra mutatott, amelyen ugyancsak változatos reggeli csemegék sokasága volt fölhalmozva. Derbizol könnyedén meghajolt, de a kezével udvariasan elhárító mozdulatot tett.

- Köszönöm, fõlség, már reggeliztem. Különb is fontosabb ügyek miatt vagyok bátor...

- No, no, tréfált a császár. - Egyszerre ilyen komolyan kezdi?

Derbizol egy csöpp hajlandóságot sem mutatott arra, hogy a császár vidám hangját folytassa. Nagyon is komoly, szinte tartózkodó maradt.

- Nagyon komoly dolgok, fõlség.

- Ne ijesztgessen! Akkor talán Nordery urat is idekéretnők...

Derbizol lehajtotta fejét.

- Az Alapító meghalt, fõlség.

Mint a harang kondulása, úgy hangzott a szava, de Bulfore császár elszédült belé, mintha azt a harangot mindenestõl a fejéhez vágták volna. A megrettenés elsõ pillanatában riadtan kapta szemét a kancellárra. Fõlpattant a helyérõl, de támoynogni kezdett, újra le kellett ülnie.

- Derbizol... Mit beszél? Nordery... Az Alapító.

De a kancellár komoran és halkán ismételte:

- Az Alapító meghalt.

Aztán ugyanazon a mély, színezés nélkül való monoton hangon beszélte el, kapkodott szavakkal, amit az Alapító haláláról tudott. Ő maga is keveset tudott. Már halva találták a villamos művek termében, egy csavarba kapaszkodva...

Akármi csontlelkünek látszott is, Bulfore, a matróz, a császári trónon sem felejtette el, hogy ifjúsága küzdelmes éveit az öreg Norderyvel csavarogta el és ő tette azokat kedvesekké. A kerek világon, melyet tíz évig együtt jártak, Nordery volt az egyetlen ember, aki õt szeretni látszott. Szeretnie kellett bizonyosan, máskülönb nem bizta volna rá nagyszerű álombirodalmát. Nem tette volna császárrá a világ legszebb trónján.

A császár gondolatokba mélyedt. Majd izgatottan nagyot fújt.

- Nordery nem volt olyan gyerekes, hogy ne tudott volna a villamos gépekkel bánni.

Derbizol félénken tapogatózott:

- Fõlséged öngyilkosságra gondol...

- Igen. Arra gondolok.

A kancellár hosszasan, fürkészõen nézte a császár kemény arcát. Semmit se olvashatott le róla.

- Hát ezt a titkot a szegény Nordery még énrám se bizta. Magam nem hiszem, elõtem hihetetlen, hogy az a bölcs, aki a világon mindennel annyira tisztában volt, eldobta volna az életet, melyet annyira szeretett! Sokkal energikusabb lélek volt. Talán már az is méltatlanság, hogy ez eszünkbe jutott. Azonban nem tagadhatom el, hogy írásai, amiket hátrahagyott...

- Írásai? Hiszen gyûlölte a papirost.

- Nem is irt egyebet. De életelveit, uralkodása, törekvése, tapasztalata szabályait mégis megörökítette egyetlen könyvében, melynek utolsó lapján nagyon különös sorokat találtam. Az Alapító utolsó kézvonásai ezek: „Minden intézmény és szervezet csak addig teljesítheti

rendeltetését hibátlanul, amíg az vezeti, aki megalkotta. Ha az Istennek egyszer eszébe jutna, hogy a világot a helyettesére bizza, naprendszerének nagyszerű konstrukciója három nap alatt összeomlana, vagy - széttölnék.” És azután könyvében nincsen is egyéb, csak sírkövének fölrata, melyet maga fogalmazott meg.

- Különös... - jegyezte meg szórakozottan Bulfore császár. Kényelmetlenül érezte magát. Mintha ezek a szigorú szentenciák voltaképpen őt vádolnák...

- Igen, nagyon különös. Kényszeríti az embert, hogy a legváltozatosabb föltevésekben és találgatásokban keressen rá magyarázatot. Megbánta volna, amit tett? Megbánta volna, hogy a földgömb legragyogóbb birodalmát, hogy a földi édenkertet megalapította és megteremtette? Vagy azt, hogy életét teljesen másoknak áldozta föl? Hogy annyi lemondással és magaföláldozással olyan altruisztikus hősiesség örök példájává tett, amilyen nincs más a világtörténelemben? Érthetetlen!

Hosszu hallgatás következett. Egyik se merte kimondani, de mindakettő azt érezte, hogy a fejéből és a szívéből valami hiányzik. Mintha röpülőgépen szálltak volna, amiből lehullott az iránytű. A vihar felhői látszanak a végtelenségben és ők nem tudják, merre járnak, merre forduljanak.

Bulfore császár hamarabb összeszedte magát.

- Magam részéről, - szólt és a kancellár szeme közé nézett, - csak azt a konzekvenciát vonom le, hogy új kormányzási szellemet kell inaugurálnunk. Az Alapító se képzelhette, hogy az ő axiómái örökérvényűek. Az idők és a viszonyok változnak.

Derbizol helybenhagyóan bólintott.

- Már meg is változtak.

- Hogy érti azt?

- Fölség, két hónap alatt itt minden átalakult. A birodalomban új faktorok léptek föl és szereztek befolyást.

A császár meglepődött.

- Új faktorok? Kik azok? Hiszen itt voltak a hivatott, a törvényes faktorok valamennyien. Verdibál, Rüberid, Studián... Az államtanács.

A kancellár kicsinylően bólogatott.

- Itt voltak. De itt volt Cruce, a pap és Mercador, a gyémántos is.

- Micsoda nevek! Sose hallottam hirüket.

- A Ferrara hajótöröttjei. Rüberid hozta őket.

Bulfore fölpattant.

- Rüberidnek tudnia kellett, hogy ide senkise jöhet az én engedelmem nélkül. Hogyan merészelt Rüberid? A törvények ellenére!

- Törvény! A hajótörötteknek nincs törvény. Mit csináltunk volna velük?

- De éppen pap! Éppen kereskedő! Nos, és mit csinálnak az új faktorok?

Derbizol ur homlokán a gond redői mutatkoztak.

- Fölség, az a két ember meg tudta hódítani a birodalom összes népét! Kikövetelték, kieroszakolták, hogy Crucenak templomot építsünk.

A császár megbocsájtóan mosolygott.

- Ez még nem látszik olyan veszedelmesnek. De nem is magyarázza meg a nagy hatást, amelyet ön szerint a lakosságra tett. Ahhoz mégis kell valami különös tehetség, vagy egyéb különös faktor.

- Van is, fölség. Minden embernek van a világon valami a lelkében, amit senkivel sem közöl. Valami vágy, terv, emlék vagy egyéb teher, ami nyomja, amit szeretne lerázni vagy megosztani. És nincs kivel. Az ember az ilyesmit csak az Istenre meri bízni. S ha őrá nem bízhatja, inkább magával cipeli, ha lázongva, ha roskadozva is. Nos, hát Cruce-ra rábizza mindenki a maga titkos tarisznyáját. Neki mindent megsugnak. És Cruce eltemeti, elássa, elrejtí a szomoru málhát. Ad helyette biztatást, bátorítást, jó tanácsot, s mindenki örül a szerencsés cserének. Már olyan híre van, hogy mindenki teljes bizalommal fordul hozzá. A nép szentnek tartja és imádja.

A császár megcsóválta fejét.

- És Rüberid?

- Rüberid egyelőre boldog. A Holdarisz hercegnő karjai között.

- Hálistennek! Legalább valaki mégis boldog.

- Ami azt illeti, neki is megvan a maga baja.

- Ugyan mi baja lehet a legszebb nő férjének?

A kancellár úgy tett, mintha röstellkednék. A császári audiencián nem igen szoktak pletykálni. Mentegetőzve dörzsölte össze kezeit és a szemét forgatta.

- Én igazán nem tudom, fölség. Nem is tartoznak rám ezek a kicsinyes pletykák. Csak úgy beszélnek... azt mondják... azt hallottam... Hogy Holdarisz hercegnő tulajdonképpen másról álmodozott - leánykorában. Nagyobbról, magasabbról, mint Rüberid. Rüberidről más nő álmodozott.

A császár nevetett.

- Hát az inkább a más nőnek a baja, nem a Rüberidé. Különben maradjunk csak a magunk dolgánál. Tehát Cruce-val számolnunk kell.

- És Mercador-ral is.

- A kereskedővel?

- Az nemcsak kereskedő, az ezermester, aki máris fölforgatta a verdibáli völgy egyszerű, kedves, csöndes életét.

- Mivel?

- Annak az embernek egész raktára van a legválogatottabb luxus-cikkekből, amiktől a nők megbolondulnak. Mercador nemcsak kereskedő, hanem a drágakövek ötvöse is. Talán még Cruce-nál is veszedelmesebb.

- Na, ha csak ennyi...

Derbizol neheztelni látszott.

- Hát így elmondva talán jelentéktelennek látszik. De odakünn, ahol a tömeg megzavarodik, sőt megbolondul...

- Ugyan mitől?

Derbizol habozott. De meggondolta magát.

- Alighogy megszálltak a szigeten, Mercador pompás diadémot ötvöztött Holdarisz hercegnőnek hála fejében, amint mondta, hogy megmentették. A diadém közepén a kék arany lepke, vakító briliánsokkal...

- Attól bolondultak meg?

- Attól. A narkozófák életének főfő varázsa, hogy minden külső diszt a természettől kértek, virágot, falevelet, madártollat, egyszerre eloszlott. Mindenki diadémre vágyott. Kék arany lepkére, briliánsokkal. Minden nő irigyen nézett Holdariszra. Mindegyik hozzá akart hasonlítani.

- És Mercador csinált nekik?

- Csinált. Nemcsak diadémot, karkötőt, gyűrűt, násfát is. És itt, ahol azelőtt csak virágot láttunk, most ékszeres boltok sétálnak a mezőkön. És az ékszer-láz még mindig növekedik. Hová vezet ez?

A császár nem látta olyan félelmesnek a tünetet.

- Divat, - legyintett a kezével. - Majd elmulik. Azután jön a helyére másik.

- Csakhogy akkorra már a Szépség álombirodalma, Nordery ideális országa, örökre eltűnt, fölség.

Bulfore császár gondolkozóba esett.

- Idejében be kellett volna ezeket az aggodalmakat jelenteni az Államtanácsnak, - szólt csöndesen.

- Bejelentettük. Az Államtanács több titkos ülésben foglalkozott a jelenségekkel.

- És?

- És meghozta a maga határozatait és javaslatait. Az Államtanácsnak az a véleménye, hogy a dolgot maga Nordery, maga az Alapító hibázta el s tévedése természetes következményeit itt hagyta nekünk.

A császár fölháborodva tiltakozott.

- Hallatlan! Nordery itt hagy nekünk ajándékba egy álomországot, a szépségek minden ragyogó kincsével és a boldogság minden nagyszerűen konstruált föltételével és szervezetével. És akkor azok, akik mindenüket neki köszönhetik, még őt merészelik kárhóztatni! Ez már mégis csak türhetetlen!

Derbizol csillapitgatta.

- Hja, fölség, a tömeg nem ismeri a hálát. Az Alapító csakugyan tévedett, mikor megismertette a narkozófákkal a tömegélet csábító izgalmait. Ha a Szépség ártatlan alvajáróinak birodalmát akarta megalkotni, akkor nem kellett volna lelki alkoholistává tennie őket. Mig egyéni életet éltek, csak a maguk gyöngességét érezték, most, hogy a koronázás ünnepén megkóstolták a tömegéletet, most az összesség roppant erejét érzik. Azelőtt mindenki külön élt, ma minduntalan összeverődnek. Szónokolnak, tanácskoznak, vitáznak.

- És ékszerekért versengenek. Egyszóval megbolondultak.

A kancellár kifeszítette mellét.

- Mentül jobban megbolondulnak a kormányozottak, annál bölcsőbbeknek kell a kormányozóknak lenniök, - szolt majdnem ünnepies pátosszal. - Felség, a birodalom kizökkent a Szépség kerékvágásából, amelybe Nordery vezette, mi majd visszazökkentjük.

- Igen, igen, - helyeselt a császár hevesen. - Nordery is ugyanezt mondta; kényszeríteni kell az embereket, hogy boldogok legyenek. Azt hiszem, ahány becsületes Caesar volt a világon, mind ezt akarta.

Derbizol szinte hizott a meglegedéstől. A kielégített hiuság önbecsérzete sugárzott róla. Ő is becsületes Caesarnak akart - látszani.

- Hát kényszerítjük. Nordery nagyszerű alkotását semmiesetre sem engedjük összedölni. Az Államtanácsnak is ez a véleménye.

- Örülök, hogy ugyanaz a véleményünk. És javaslatai?...

Derbizol kissé akadozni látszott.

- Kétségtelen, hogy az embereknek bizonyos új ambíciói támadtak. Javaslataink ezzel számot vetettek.

- Nagyon helyesen. Ez megfelel előbbi elveinknek is: mindent megadunk nekik, amit megkívánnak. Mindent, ami örömet szerez nekik. Tehát?...

- Az Alapító volt a Kékpillangó-Rend főmestere és a kék lepkék tiszteletének főpapja. De a változott viszonyoknak megfelelően a két állást külön kellene választani.

- Különválasztjuk, kedves Derbizol.

- A főmesteri állásra a verdibáli nagyherceg, a főpapéra Cruce volna a legalkalmasabb. Ez tulajdonképpen ugysis őt illeti, mint egyházi személyt. Rüberid pedig átvehetné a verdibáli gyárak és bányák igazgatását. Mindenki megkapná a magáét.

A császár ajkán, lopva, gunyos mosoly suhant el. De észrevétlen elsuhant. Összeráncolta homlokát.

- És az Államtanács... és ön is azt hiszi, hogy mindezzel aztán a megnyugvás járna?

Derbizol lelkesen bólongatott.

- Biztos, fölség! Teljesen biztos. Legalább mi erősen hisszük. Föltéve, hogy többi javaslataink is kedvező fogadtatásra találnak Fölségednél.

- Még egyéb is van?

- Van. Sőt a legfontosabb hátra van. Az Államtanács kívánsága és véleménye és javaslata az, hogy fölségednek meg kell nősiülnie.

Bulfore császár alig birta elpalástolni belső mosolygását.

- Hiszen ez nagyszerű! - gondolta magában. - A derék narkozófák mintha csak legforróbb és legtitkosabb vágyaimat lenék!

- A császári család tekintélye, nimbusza... indokolta javaslatát a kancellár. - Az udvari élet... fényes környezet... ünnepek... kitüntetések.

- Persze, persze... helyeselt a császár; míg képzeletével a jövő rózsás álmoképei játszottak.

Derbizol ugyancsak nekibátorodott.

- A Solina hercegnő szépsége... megvesztegető kedvessége...

A császár zavartan nézett a kancellárra.

- Mit akar ezzel mondani?

- Fölség, az Államtanács szigorúan ragaszkodik hozzá, hogy császárnéja Solina hercegnő legyen, a verdibáli nagyherceg nagyobbik leánya. A legszebb nő a narkozóf birodalomban.

Bulfore császárnak egyszerre nagyon rövid lett a lélekzetvétele.

- Ah! Ah!

Szórakozottan dobolt az asztalon ujjával. A kancellár leste a szavát. De a császár hallgatott. Gondolataiban összehasonlította Solina hercegnőt Niphaeával. Solina lázas szenvedelmet ígért, de Bulfore szelid odaadásra vágyott, mint minden férfi, aki tulságosan erős. Arra gondolt, hogy Solina talán meg tudná őrjíteni őt és talán maga is meg tudna örülni a szerelmes ölelés paroxizmusában... De neki nem örület kell, hanem az epedés édes aléltsága... A tenger is kedvesebben játszik a gyöngé csónakkal, mint a hatalmas hajókkal.

- Tehát... próbálkozott a kancellár.

A császár fölállott.

- Kedves Derbizol, - szólt kissé fagyosan. - Fölhatalmazom, hogy az előterjesztett javaslatok értelmében megtehesse a szükséges intézkedéseket.

Derbizol meghajolt.

- Parancsára, fölség.

- Házasságom kérdését kivéve, - tette utána hirtelen Bulfore császár. - Ez ugyanis teljesen a magam egyéni ügye, amelyben határozni az Államtanács nem illetékes. De ha ön, kedves Derbizol, szíveséget kíván nekem tenni, úgy arra kérem, ejtse utba a Niphaea villáját és bizalmasan kérdezze meg tőle, vajjon nem akar-e a narkozófák császárnéja lenni?

A császár már elégedetten mosolygott, a kancellár pedig sápadtan hüledezett. Ez a megoldás eszébe sem jutott. A boldogság szigetén a közvélemény a császárnői trónra eleddig mindig hallgatólagos kérdéssel tette meg jelölését: Solina-e vagy Holdarisz? Mikor Holdarisz Rüberid nejevé lett, megkapták a feleletet: Holdarisz nem. Tehát csak Solináról lehet szó. És az Államtanács kimondta azt a szót. Az Államtanácsok általában sohase mondanak új szót, mindig csak olyat, amit mások már régen kimondtak. De az Államtanács úgy tesz, mintha ő mondta volna ki elsőnek. Maga se hiszi, de azt a szerepet játssza, mintha hinné. Kényszerít mindenkit, hogy higgye el. És a kancellár az első, aki el is hiszi.

És akkor fölrobban a bomba. Az új szót a császár mondja ki: Niphaea.

VIII.

Alkonyat felé Auriast, az ezüstgyárak egyik üzemvezetője, odalenn, a közös raktárakban járt, hogy a háztartásához szükséges élelmiszereket és szövetneműeket megrendelje. Fölfelé ballagva Verdibál dombjainak, Auriastnak már messziről föltűnt, hogy a Damajanti-tárna körül, melynek közelében a Mercador Efraim filigrán kis márványházikója szerényen meghúzódott, nagy csoportosulás van. Ismerőseket látott, akik az Efraim kapujában nagyon élénken beszélgettek, mintha csak vitatkoznának, a másik oldalon pedig egy autó áll, mintha valakit várna. Az autón csak a gépész ült, akit Auriast jól ismert, ellenben a csoportban ott látta Mercadort és Solina hercegnőt. Florestellt, a költőt, Rüberidet és Holdariszt, akikkel életében sohasem beszélt, mert csak messziről szokta őket éljenezni, kötelessége szerint. Természetes, hogy Auriast a soffőrhöz sompolygott, hogy megtudja, mi történt, mert ahol az emberek összefutnak, valaminek történnie kellett, vagy pedig valami történni fog.

- Mi az? Talán megint koronáznak?

- Semmi, semmi, - nyugtatta meg Auriast-t a soffőr. - Csak úgy látszik. A lepkék megöregedtek. A lepkéket megunták.

És félfüllel maga is odahallgatott, mit beszélnek a Mercador kapujában. A szót Florestell vitte. Arca kipirult és lelkesülten nézett Solinára.

- Igen, szavalta szokásos páthoszával, - Mercador valóban nagyszerűen eltalálta. Mercador valóban a szépség művésze. Megalkotta legszebb remekművét és azt földiszította Solinával.

Solina kissé elpirult.

- Te költő vagy. Mindent szebbnek látsz.

- A diadémodat még csak láthatja az ember szebbnek a valóságnál, de téged, Solina, sohase láthat olyan szépnek, amilyen vagy.

Holdarisz neheztelve fordult Florestellhez.

- Te tehát a kolibri pártjára állsz.

- Én mindig a szépség pártján vagyok.

- Azelőtt a lepkék tetszettek.

Florestell ravaszul hunyorgatott.

- A te homlokodon meg a lepke szép.

- De a Solina homlokán szebb a kolibri? Mi?

A kérdést egyenesen tették föl, kitérni nem lehetett. Felelni kell, melyik szebb; a kék lepke-e, vagy a kolibri. Florestell beleizzadt, hogyan térjen ki, hogy se Solinát, se Holdariszt ne bántsa meg. Amint kitalálhatjuk, a vita a kék lepke és a kolibri között merült föl. Akkor, amikor az Államtanács határozatának híre terjedt, hogy Solina császárné lesz. Mercador pompás diadémot ajánlott föl Solinának. Persze, az első hódolat dicsőségét nem engedhette át másnak! A diadém közepén tigrispinty ragyogott, gyémántszemekkel és aranylábakkal, százszínű tollazata a drágakövek vakító fényével és tarkaságával, rubin, smaragd, zafir és topáz művészi mozaikjából. Valóban, egy csöpp csodáltnivaló se volt benne, hogy a Holdarisz szerény kék lepkéje egyszerre elhalványodott a Solina pompás kolibrija mellett. Csak most, mikor a Holdarisz homlokán a kék aranylepke és a Solina homlokán a tigrispinty ragyogott, tűnt föl

igazában a nagy rangkülönbség, ami a két ékszer művészi szépsége és értéke között van. Az ilyen rangkülönbség nem áll meg az ékszernél. Átcsap a női szépségre is.

Az emberek egyszerre két pártra szakadtak: kék lepke-e, vagy kolibri? Florestell, hogy megmeneküljön. Mercadorra háritotta a felelősséget; döntse el ő a kérdést. Ő a leghivatottabb. Mercador, a szerző, szerényen tiltakozott.

- Én nem ítélek a magam alkotásairól. Nekem mind a kettő egyforma kedves.

- De mégis... erőszakoskodott Florestell. - Ha választanod kellene? A lepkék-e vagy a kolibri. Rüberid nevetett.

- Azt akarod mondani, hogy Solina-e vagy Holdarisz?

Mercador kapott a szón. Meglátta a menekülés egérutját.

- Késő! Rüberid már választott: Holdarisz! És a császár is választott: Solina!

Nevettek hozzá mindnyájan. Egyik hangosan nevetett, a másik alattomban mosolygott. A soffőr is, az ut másik oldalán és Auriast is, aki félkönyökkel az autóra támaszkodott. De Solina hamarosan elfojtotta a nevetését. Rüberidet nézte, akiről nem tudott lemondani és Holdariszt, aki elcsábította tőle. Félrefordult és halkán odasugta a Holdarisz fülébe.

- Telhetetlen!

Holdarisz fülig pirult. És viasszagott.

- Irigy.

Senkise hallotta, de mindenki látta. És mindenki megsejtett valamit. Ez a két testvér előbb Rüberidért versengett. Most a császárért verseng. Vagy a trónért. És fölteszik a kérdést:

- Kék lepke-e, vagy tigrispinty?

Szerencsére az erdő felől Verdibal nagyherceg sétált lefelé, karonfogva Derbizol urral, a kancellárral. Csöndesen beszélgettek és közeledtek a vitázó csoporthoz. Florestell vérszemet kapott. Sürgette Mercadort.

- Nos, hát halljuk. Neked melyik?

Mercador a szeme közé nevetett.

- Hát, ha mindenáron tudni akarod: mind a kettő.

A gyémántok mestere ez egyszer akarata ellenére is őszinte volt. Neki mindegy. Ha a lepkék győznek, akkor kék arany lepkéket fog emaillozni. Ha a tigrispinty győz, akkor aranykolibriket. Az üzlet mindenképpen biztos.

Köszöntötték az érkezőket. De Verdibal herceg is, Derbizol is csak a fejével biccentett. Nagyon elmélyedtek a beszélgetésbe. A csoportbeliek elhallgattak. Fontos állami ügyek, bizonyosan! S a fontos államügyek előtt az avatatlanok lélekzete elakad. Derbizol az autóba szállt. Kezet nyújtott, bucsuzóra a hercegnek.

- Gondolja meg, herceg, - szólt, miközben megszorította a herceg kezét és sokatmondó pillantással hosszasan a szemébe nézett. - Gondolja meg! Az állam érdeke! A jövő!

A verdibáli nagyherceg, a nagy, kemény germán mérnök fagyos nyersségével röviden felelt.

- Már meggondoltam. Az ember nem alkuszik az - elveire.

Gögösen bólintott hozzá és megfordult. Leányaihoz sietett. Derbizol intett a soffőrnek.

- Terrianba át! Cruce-hoz!

Az autó elrobogott vele s két perc múlva átsiklott a negyedik hidon és megállott a Cruce háza előtt. Derbizol meghökkent. A Cruce háza előtt újabb csoportosulást talált. A pap körül Studian, a tudós, Pitton, a testőrség parancsnoka és még egy férfi állott, akiben Derbizol a vízvezeték igazgatóját vélte felismerni. Világos, hogy beszélgettek vagy ép tanácskoztak. És világos, hogy olyasmiről, amit nem kívántak a kancellárral közölni. Azzal a csönddel fogadták, ami akkor áll be a társaságban, mikor elhallgatnak. Mikor valaki váratlanul megjelenik, akit ép emlegettek. Az ilyen elhallgatás a lelkek zavarát leplezi. Derbizol úgy tett, mintha nem venné észre. Nagylelkűen kisegítette őket.

- Milyen élénk társasélet! - nevetett. - Most hagytam ott Mercadornál az egyik társaságot és itt találom a másikat! Mennyi fontos téma foroghat a boldog narkozófák - nyelvén!

Pitton jóízűen nevetett.

- Hogyne! A császár hazaérkezett! És a harc kitört.

- Harc? - ijedt meg Derbizol a féltréfás szóra. - Harc?

- No igen. A kék lepkék és a tigrispinty harca. Az egész sziget arról beszél.

- Máris?

- Már régen - felelte Studian. - Előttünk különben mindig is nyilvánvaló volt, hogy itt tudományos tévedésről van szó.

- Tévedésről?

Cruce idegesen megfordult, azután odament a kancellárhoz. A megmenekülés óta nagyon megváltozott. Arccsontjai eltűntek, kigömbölyödött.

- Igen, a lepkékre nézve is tévedtek. Nem a kék pillangók védik a sziget termését, hanem a madarak. A kék pillangók a virágon élösködnek, a férget a tigrispintyek pusztítják. A kolibrik. A madarak.

Derbizol szigorú hangon felelt neki, majdnem korholva.

- Ilyesmit nem lehet, nem szabad csak úgy, könnyedén a tömeg közé dobni! A tradícióknak kimélettartozunk.

Pitton összeszorította a fogát. Katonaembernek nem célszerű ujat huzni a politikusokkal. Cruce elmosolyodott.

- Nem kellett odadobni. Régen ott van. Csak épp most robbant ki.

- És honnan?

Studian is mosolygott.

- A császár menyasszonya is a tigrispinty pártjára állott.

Derbizol kedvetlenül legyintett. Ő azt hitte, hogy ezt az államtitkot csak ő tudja. Meg az Államtanács.

- Menyasszony! Párt! Hogy honnan szedik elő ezeket a pletykákat! Cruce! Önnel némi bizalmas beszélőnivalóm volna.

Cruce a háza ajtajára mutatott.

- Talán bemennénk? - Aztán vendégeihez fordult: - Bocsánat! A kancellár ur...

A vendégek erre csöndesen eloldalogtak és bizonyára új társaságot kerestek. Ellenben Cruce bevezette a nagyragu látogatót és széssel, kerevettel kínálta. A kancellár azonban állva maradt. Sürgös volt a dolga, nem ér rá leülni.

- Fontos megbízatás, Cruce. A császár önt szemelte ki a birodalom egyik legfontosabb hivatalára. Ön lesz az Alapító utóda: a kék lepkék tiszteletének főpapja.

Cruce nagyon komoly ember volt. Mosolyogni még senkise látta. Gyanakodva sandított Derbizol kancellárra. A bőkezű ember mindig gyanus.

- Én csak a magam hitének a papja lehetek.

- Természetesen. Az ön hitét nem is bántja senki sem. A kék lepkék azonban az államéi. Itt állami hivatalról van szó. Függetlenül a hitétől.

Cruce elgondolkozott. Aztán megszegte a fejét.

- Nem lehet. Nem tehetem.

A kancellár hüledezett. Nem lehet? Hát még ez is? Akit a tengeren szedtünk föl, kegyelemből! Azt se tudjuk, kicsoda. És dölyfösen visszadobja a neki nyújtott kitüntetést: nem kell! Derbizol bizonyos tekintetben úgy érezte, hogy megsértették. Szemében harag gyult ki.

- Cruce!... Ön merészel?

- Én merészelek. Nekem megvan a magam hite. Attól el nem térhetek.

- És az?

- Én azt hiszem, hogy ezt a birodalmat képzelgésre építették, nem reális igazságokra. Eleve kizárták belőle a hitet, holott a hit mindenütt ott van, ahol ember van. Az emberi lélek még öntudatlanul is megalkotja a maga hitét. Aztán kizárták a szerelmet. Pedig ahol férfi és nő találkozik, ott már ott van a szerelem is. És az üzlet!...

- Nekünk nincs szükségünk üzletre - vágott közbe indulatosan a kancellár. - Mindenkinek megvan mindene, amit szeme-szája kíván.

- Elhiszem. De az üzletnek van szükségé önökre, mert annak meg semmi sincs. És ezért az üzletet sehonnan sem lehet kizárni. Belopakodik a kulcslyukon.

- Nálunk nincsen kulcslyuk.

- Hát akkor csinál magának kulcslyukat. Sőt ablakot és ajtót, sőt kaput is.

Derbizol már tisztában volt vele, hogy ezzel az emberrel nem boldogul. A mániákust nem lehet kapacitálni és a fanatikust nem lehet - lekenyerezni. S Cruce mind a kettő volt: a következetesség mániákusa és hitének fanatikusa.

- Tehát: nem? Tehát ez az utolsó szava?

- Ez.

Derbizol az autóba vetette magát és vágatott - Niphaeához. Mindenütt kudarcot vallott. Niphaeánál győzni fog. A szép szőke leányt nem lepte meg a nagyur látogatása.

- Virágok tündérlánya, szépséges Niphaea! A császár üzent.

Niphaea megbólintotta szőke fejcskáját.

- A császár nagyon kegyes.

- Azt kérde tőled: akarsz-e császárné lenni?

Niphaea buzavirágkék szeme tágra nyílt.

- Én?

- Te. A császár téged választott. Akarsz-e császárné lenni?

Niphaea lehajtotta fejét.

- Nem akarok.

- Nem akarsz császárné lenni? A narkozóf birodalom legelső asszonya? Aki előtt mindenki meghajol? Akit mindenki irigyel?

- Nem.

Niphaea csak rázta a fejét. Minden kérdésre csak az az egyetlen szava volt:

- Nem. Nem. Nem.

Rüberidet már föl sem kereste a kancellár. Ha Verdibál herceg nem reflektál a Kéklepke-Rend főmesteri állására, akkor Rüberid ugye ülhet a helyére. A kancellár megsemmisültnek érezte magát. Lehorgasztotta fejét, úgy lépett a császár elébe; maga a kudarc szobra. Még a császár biztatta őt, holott a dolog rendje éppen megfordítva lett volna.

- Tegyen még egy utolsó kísérletet, kedves Derbizol. A kitartó akarat többnyire célt is ér.

- Amint fölséged parancsolja.

És Derbizol megint nyakába vette a szigetet. Fühöz-fához kapkodott, amint a banális nyelv mondja. Autója napokig folyton száguldozott. Hol itt, hol ott termett, mint az európai politikus, akit kabinet-alakítással biztak meg. Hogy nevetett volna a bölcs Nordery, ha látta volna! Ő, aki a maga akaratával oldotta meg a problémákat! De a politika már ott szövögette a bürokrácia bárgyu hálóját a Szépség álombirodalmában és formulákon törte a fejét. A narkozófák nevetve néztek a Derbizol autója után. És a csoportok mindig szaporodtak. A suttogás úgy huzódott a kancellár nyomában, mint a menyasszony után a fehér fátyol. S ahol suttoznak, ott baj van.

A boldogság álmvándorait egyetlen kérdés izgatta:

- A kék aranylepkék-e, vagy a kolibri?

Terrian földmives népe rendületlenül tartott ki a kék aranylepkék mellett. Terrian hitt a kék lepkékben s ezt a hitét a Cruce szenvedelmes beszédei sem ingatták meg. A tradíció és a hit tusára kelt, de a tradíció erősebb volt. Viszont Verdibal gyárai és bányái harsányan visszhangzottak a tigrispinty jelszavától. Solina fejedelmi szép fejét és alakját már előre ott látták a császári trónon és azonosították a homlokán ragyogó diadémával: a tarka ékköves és tarkatollu kolibrivel.

A politika győzött. Megszülettek a pártok. Az ellenfelek. A koronázás emlékei elmosódtak. A Szépség törvényeire senki se gondolt.

- A kék aranylepkék! - kiáltozták Terrian lankáin.

- A kolibri! - mormolta komoran Verdibal.

És a Derbizol autója csak száguldott. Verdibal nagyhercegtől Rüberidhez. Niphaeától Studianhoz, Pittonhoz, Crucehez. Még Florestellnek is akadt közölni valója. De körülötte, előtte, utána, fölötte, alatta szakadatlanul hullámozott a suttogás, mintha a kancellár autóját az a suttogás rángatta volna jobbra-balra.

- Kék lepke-e, vagy kolibri?

Végre is a szegény Derbizol beroskadt a császárhoz.

- Minden hiába, fölséges császár!

- Nem szabad kétségbeesnünk, Derbizol. Egy kis nehézség. Egy kis akadály...

A kancellár a homlokát törölgette.

- Nem arról van szó, fölség.

- Hát miről?

- Itt minden megbukott, amit alkottunk. Senkise akarja folytatni, föntartani Nordery nagyszerű művét.

- Nem hiszem. A szépség álmvilágában kell annyi vonzóerőnek lenni.

Derbizol szarkasztikusan mosolygott.

- A szépség álmvilágában Cruce egyáltalán nem hisz. Verdibal herceg a leányát, Solina hercegnőt akarja a szépség álmvilágának a trónján látni. És Holdarisz hercegnő Rüberidet. Mercador aranyat keres. Studian hirnevet s hogy ezt elérje, megtagadja a tudományt, amit eddig hirdetett. Tigrispinty kell neki, nem a kék aranylepke. Florestell utána kullog; már verset irt a kolibri magasztalására. Minden fölbomlott. A szépség rajongói már nem dalolnak, hanem sutognak.

Keserű hangulata némikép a császárt is megejtette.

- És Niphaea?... - kérdezte félénken.

- Niphaea?... Niphaea nem akar császárné lenni.

A császár kétszer-háromszor végigsétált a termen. Lépései mindig izgatottabbak lettek. Néha majdnem dobbantott. Majd megállott Derbizol előtt. Mellén összefonta karját.

- Mindennek valami különleges okának kell lenni, Derbizol. Valami titkos indítéknak, amit velem nem közölnek. Hiszen a kérdés oly egyszerű.

Derbizol alig birta visszafojtani bosszankodását.

- Ami komplikált, az sohasem egyszerű, fölség. És itt a kérdések szövevényei vannak előttünk.

A császár merően bámult Derbizolra. Mit akar ez az ember? Bizalma megingott; nem hitt többé a kancellárnak. A kudarc minden varázst szétrombol s Bulfore császár tisztában volt vele, hogy Derbizol kudarcot vallott.

- Mondja, Derbizol - szólalt meg egyszerre váratlanul. - Hol van a Nordery sirja? Szeretném egyszer meglátogatni.

- Azt csak Niphaea tudja, fölség.

- Niphaea?

- Igen, Niphaea. Az Alapító kívánsága szerint.

A császár láthatóan megdöbbsent.

- Különös... - szólt és mély gondolatokba merült.

- Igen, különös, - visszhangozta tompán a kancellár. És ő is elhallgatott.

Szanaszét kóvályogtak gondolataik. A multon és a jövőn. Az ismeretlen valóságokon és a lehető és lehetetlen eshetőségeken. A császár Derbizolt kárhoztatta s a kancellár a császárt. Egyik se gondolt arra, hogy az emberi lelkek tengere más, mint az oceánok tengere. Ezt a matrózökölt megzabolázhatja, meg is pofozhatja, de amaszt csak a fény sugaraival lehet kormányozni. Aki a lelket akarja kormányozni, annak a lelkében benne kell lángolnia a tömegek lelkében égő fények teljes összességének, ami a legfőbb kormányozó erő, ami mindenkit meghódolásra készítet: az erkölcsi és szellemi fölénynek. Ez megvolt Norderyben s ezzel álombirodalmában urrá tudta tenni a Szépséget. Mihelyt Nordery elmúlt, vele tűnt el a szuggesztíó varázsa is. Föltámadt az ősemler ősztlőne: a küzdelem és a harc vágya. És Nordery, aki megfékezhetle volna, nincs többle. Nordery hitt a maga hívatásában és művében, Bulfore csak ahhoz ragaszkodott, amit a szerencse vagy a végzet az ölélbe dobott. Nordery a teremtés keze volt. Bulfore csak az akaraté. Bulfore csak a maga öklében bizott, Derbizol a maga furfangjában. De a szerelmes császár ökle már nem ököl s a furfang nem erő, csak az erő látszata. Az erő megküzd az ellenséges erővel; a furfang összeesik, ha igazi erővel kerül szembe. Derbizol már az erő miniatürje, már a tigrispinty előtt összeesett. A kolibri csufondárosan ugrált széles vállán. Bulfore még küzdött. Erősebb volt Derbizolnál, nem akarta magát megadni. Már tudta, hogy egyedül maradt. Hogy nincsen nagyobb elhagyatottság a világon, mint a császáré. Mindenki föltött áll és mégis mindenkit irigyelnie kell. Már nem sokat törődött a császári trónnal, de Niphaeára gondolt és napsütött arca lángba borult.

A császár fölriadt. Keményen, elszántan, dacosan vetette föl fejét. Dölyfösen vetette oda a kancellárnak a parancsot.

- Össze kell hívni az Államtanácsot.

IX.

A megbolygatott hangyazsombék nem költői metafora; a hangyazsombék mindenütt megvan és mindenütt egyforma: mindenütt nyüzsög, ahol a tömeg fölizgatódik. Ezer püspök együtt ugyanolyan lélektani törvények szerint nyüzsög, mint ezer gyári munkás. Az egyik éppolyan megbolygatott hangyazsombék, mint a másik. Csak a gyári hangyazsombékot a napibér kérdése bolygatja meg, a püspököt a - párbér.

A narkozóf hangyazsombékot a kék aranylepke és a tigrispinty vitája bolygatta meg. A narkozóf hangyazsombékban ártatlan, szelid, álmodó virágok nyüzsögtek, de a törvényszerűség alól ők sem tettek kivételt. A gyönyörűen kezelt és tiszszerezen termő gazdaságok, a zakatoló gépek, lármás műhelyek, gyárak és bányák megzsibbadtak, mert a lélek, ami mozgatta, az ember, magukra hagyta őket. Az emberek odakünn ögyelegtek és izgatottan vitatkoztak. Keresték egymást, hogy összeveszhessenek. A csoportosulás rendes napi szórakozássá, foglalkozássá, sőt hivatássá lett. Minduntalan összeverődtek. És amint találkoztak, az első szó az volt, amit váltottak:

- Aranylepke-e vagy kolibri?

A szokásos köszöntés teljesen kikopott a divatból. Kolibri-e vagy kék aranylepke? Senki se akart másról beszélni, de erről mindenki. A bölcs Nordery nem ismert volna szelid álombirodalmára, melyért életét áldozta. Kirekesztette és távol tartotta tőle az izgalom minden legkisebb elemét, hogy a boldogság édes álmait még a szellő sugása se zavarja. A kontinensek embertelenségeit és fonákságait egyszerűen kitörölte a narkozóf állam háztartásából és ideológiájából. És most egyszerre minden itt terem: a pártoskodás, a harag és a gyűlölet, az irigység és a hatalomvágy, a hiuság és a bosszu. Honnan került elő ez a tömérdek ördög, amiből egy is elég volna arra, hogy a csalódott lélek naiv optimizmusából kiábrándítson?

Bulfore lázongó elkeseredéssel, értelmetlenül nézte a fölfordulást. Egyedül Derbizol értette. Egyedül ő tudta, hogy az ember még a mennyországba is magával cipeli az emberi pszichét. De Derbizolban megvolt hozzá a szükséges cinizmus. A kancellár magányában nagyokat nevetett és rángatta a vállát.

- Hát ha elkezdjük, játsszuk végig a komédiát.

És Derbizol, a néhai politikai ágens, pompásan játszott.

Az Államtanács már kora délelőtt összeült a somnavillei trónteremben. A törvény értelmében a kancellár elnökölt. Az ovális alaku, hatalmas palisander-asztal körül komoran ültek az Államtanács tagjai, mint a vészbírák, akik az álmok gyönyörű birodalmának sorsát fogják eldönteni.

- Kolibri-e, vagy kék aranylepke? Melyik hát a sziget jótevője, gényusza, szimbóluma.

Ezt kell a mai Államtanácsnak eldöntenie.

A kevésbé fontos ügyeket vették elő hamarább. A császár házasságának kérdését nagyon elegánsan és teljes egyetértéssel intézték el. Az Államtanácsban a verdibáli nagyherceg is jelen volt, a házasság részleteinek a feszegetése ránézve kényes is lehetett és senki sem akart ildomtalan lenni. Az Államtanács egyhangú véleménye az volt, hogy semmi ok sem forog fenn arra, hogy előbbi határozatán változtasson, mert a birodalom érdekei azóta mitsem változtak.

A diplomácia virágnyelvén ez annyit tesz, hogy a császár engedelmeskedjék. Vegye nőül Solina hercegnőt, különben meggyülik a baja az Államtanáccsal és a lojális narkozófákkal.

Azután került sorra a sziget jelvény- és életkérdése. Mindjárt az első fel- és közbeszólásból nyilvánvalóvá lett, hogy itt a vélemények jelentékenyen eltérnek, sőt, hogy a kérdés már a szenvedelmeket is fölszította. Izgatott, gunyos és ideges aposztrófok érték egymást. Derbizol kancellár olyan hatalmasan rázta a csengőt, mint bármely európai parlament elnöke. Hogy az izgalmat csillapítsa, Studian alapos vizsgálat alá vette a kék aranylepkék és a kolibri számtalan fajának teljes biológiáját, különösen kiterjeszkedve a tigrispinty családfájára. Mindenki beismerte, hogy Studian előadása magas tudományos nivóra emelkedett. Hogy nagy készültséggel és az adatok óriás halmazával világította meg a kérdés lényegét. Azonban Studian déltájban kezdte előadását és estefelé még úgy áradt a szó belőle, mint a zuhatag, ami soha se szándékozik megállni.

Az Államtanács tagjai mélán bóbiskoltak, titokban dühöngtek és a fogaikat csikorgatták. De Studian minderről semmi legkisebb tudomást se vett és rendületlenül folytatta előadását.

Bulfore császár nem tudta mire vélni, mi történik tulajdonképpen körülötte. Titkos alagutján a föld alatt, átment a Nordery palotájába és beült az alapító boszorkánymasinái közé. Összekapcsolta és összehangolta a villám százféle szerkezetét és aztán nézett, látott, hallgatott. Mindent látott és hallott, ami a válság eme kritikus óráiban a szigeten történik. Bosszantotta az Államtanács unalmas fecsegése és azt gondolta, hogy ilyen körülmények között határozott cselekvésre volna szükség. De az Államtanács fontos cselekvésnek tartotta bizonyára a Studian hideg magyarázatait és a Florestell csipős közbeszólásait.

Bulfore Terrian és Verdibal felé irányította teleszkópjait és telefotográfiai lencséit. S előtte, a sötét szobában kifeszített fehér vásznon megjelent Terrian és Verdibal, a Fluctuana mindkét virágos partja, a rajta nyüzsgő és megbolygatott hangyazsombékokkal. Terrian hü maradt virágos, gazdag tarlói kék aranylepkéjéhez. Ezer meg ezer ember sereglett össze a gazdasági gépek tágas garázsában, mely most üresen állott, mert a gépek odakünn dolgoznak a mezőn. Egyedül Cruce nem jelent meg a gyűlésen, de ott volt Holdarisz hercegnő, homlokán a kék arany lepkéből való diadémmal; és Rüberid, az ünnep lovagja, hevesen szónokolt, lelkesen védve a méltatlanul megtámadott kék pillangókat. A kezek ökölbe szorultak, a szemek villogtak, sőt fenyegettek és szidalmaztak.

Verdibal ligetei között ugyanaz a kép mutatkozott a Damajanti tárna körül, a Mercador háza közelében. Csak az alakok mások. Itt Mereador az izgató szónok és Solina hercegnő diadéján nem az aranylepké, hanem az aranykolibri ragyog, a tigrispinty tarka színompájával. Szónokolnak, hadonásznak és ordítanak Terrianban is, Verdibalban is, egyformán. Csak Terrianban azt ordítják:

- Éljen a kék aranylepké! Le a kolibrivel!

Viszont Verdibalban a ligetek az ellenkező jelszótól zugnak, morognak, visszhangzanak:

- Éljen a kolibri! Le a kék arany lepkével!

Várták az Államtanács döntését. De a tömeg semmit se hallott és semmit se látott Studian tudományából és egyre türelmetlenebbé lett. Valaki Terrianban elkiáltotta magát:

- Gyerünk a császárhoz!

Az alkony már félhomályba borította az álmatag világot s a félhomály az izgalom legveszedelmesebb tanácsadója és szövetségese. Ha ilyenkor valaki elkiáltja magát, a tömeg megbolondul. És Terrianban nagyot kiáltottak. A terriani tömeg megindult a császári rezidencia felé. A

hangyazsombékok úgy nyüzsögtek és hömpölyögtek, mintha a Fluctuana habjaival versenyez-
nének. Mikor ezt Verdibalban észrevették, ott is nagyot kiáltottak.

- Gyerünk az Államtanácshoz!

Mind a két tömeg a császári rezidenciához özönlött. A császárt akarták látni. A császárt szidalmazták. És éljenezték a kék aranylepkét, a tigrispintyet és olykor egyik párton Solinát, a másikon Holdariszt, s még kissé bátortalanul Rüberidet és Mercadort. Csak Bulfore császárt nem éltette senki sem.

A tömeg hangulata mind rakoncátlanabbá lett. A császári palotánál már végképpen fölbomlott a rend és féket vesztett minden indulat. Fölrohantak a lépcsőkön és átkutatták a fehér márványtermeket.

- Hol van a császár?

A császár seholse volt. Pedig ők mindenáron el akarták ordítani mindazt, amit reggeltől fogva forraltak. Mindegy hogy kinek, csak elordítsák. A verdibálik küldöttséget indítottak a trón-palotába, az Államtanácshoz. Derbizon kancellár fölfüggesztette a tanácskozást és beszédet intézett a tömeghez.

- Az Államtanács a legmelegebb rokonszenvvel kíséri a narkozófák mozgalmát. Keresi a helyes és igazságos megoldás formáját s most éppen Studian világítja meg a kérdést a tudomány fáklyájával, mely minden kételkedést el fog oszlatni.

El se nevette magát, míg üres szólamait elszavalta.

A tömeg éljenzett. A tömeg mindig mást hall, mint amit mondanak neki. De Solina hercegnőt nem az izgatta. Solina hercegnő azt akarta tudni: császárné lesz-e belőle? És Holdarisz azt, hogy császár lesz-e Rüberid?

- Vissza a császári palotához! Bevárjuk a döntést!

Kétoldalt megszállották a császári palota szárnyait. Diana oldalán a verdibálik kolibri-pártja, Aphrodite körül a terrianiak pillangó-pártja. Farkasszemet néztek. Gyalázták és csufondárosan ingerelték egymást. Hadonásztak. A lobogó düh szavait, amik háborgó lelkük mélyéből kitörtek, meg sem értették, de megértették a gyűlöletet, ami arcukat eltorzította. Az álmodó szelid narkozófák furiákká és romboló szörnyekké torzultak a gonosz tömegindulatok gőzé-
ben. Auriast ordított és kinyújtott izmos karján megfeszültek az inak. Keze ökölbe szorult. Az ökölnek ütni kell. És Auriast ütött. Fölemelt öklével lesújtott a gyanutlan, a mithoszi szépségében ott álló gyönyörű Diana-szoborra... És Diana megingott.

A következő pillanatban egyszerre halotti csönd lett. A meglepetés csöndje ez. Diana szobra lezuhant... S alóla, a talapzat kockájából csengve és csillogva omlott elő az aranypénz és széjjelgurult a lépcsőkön. Az izgatott tömeg megrohanta és tépve, dulakodva, mohón kapkodta föl a guruló és vigyorgó sárga ördögöket. Zürzavar lett urrá, melyből zagyva ordítás tört elő. Verekedtek és civakodtak s az arany gyorsan tűnt el a zsebekben. Aztán Aphroditére került a sor. Mercador taszította meg. Aphrodite sem fukarkodott. A szobor alól is épugy ömlött az arany. A dühödt tömeg vérszemet kapott. Egymásután dőltek össze a kockák, a lépcső és az oszlopok márványkockái. A rombolás általánossá lett s az arany csengett, bongott. A pénzért, az aranyért való sóvár lihegésben fuldokolt minden tüdő. Mindenki résztvett az örületben és a fosztogatásban. Mámorosan daloltak, kacagtak és kurjongattak.

Bulfore halálsápadt volt. Elkezeredetten tépte le arcáról a villamos készülékeket; határtalan undort érzett. Reszkető kézzel rántotta föl az asztalfiókot. Ott heverték az Alapító fegyverei: a remekművű gyilkok, amikben hat halál lakik. Nem válogatott. Csak azt nézte, melyik van

megtöltve. Revolvert vágott a zsebébe, aztán fölugrott és rohant ki, az éjszakába. A Fluctuana tulsó partjáról áthallatszott a dühöngő tömeg ujjongása. Már nem egymásra agyarkodtak. A zsákmány közös örömeiben elfelejtették a tigrispintyet is, az aranylepkét is. Az arany lázától káprázó szemükben új fény lobogott: a ragadozó ujember vad pénzsomja. Ugy dulták, rombolták a császári palota remekművé csodáit, mintha az övék volna, vagy mintha gyűlölt ellenségtől prédálnák.

Üvöltöttek a lelkesedéstől és csörgették a rabolt aranyat s tréfálva játsztak a palota szétmálló márványkockáival. Az álomemberek egy óra alatt bestiákká változtak. Muzsákkal és angyalokkal enyeleghettek volna, de nekik heteira kellett: arany.

És a tömegörület eszeveszett kavargása, a rombolás és rablás diadalmas ordítása közben az Államtanács méltóságos nyugodtan vitázott azon, hogy a sziget férgeit tulajdonképpen a kék aranylepké pusztítja-e, vagy a kolibri. A tarkatollu tigrispinty. Nem Bizáncz halhatatlan, hanem a homojuzion.

Bulfore császár már tudta, hogy minden összedőlt. Nem a nagyszerű birodalom, nem a korona elvesztése bántotta, hanem a csalódás. A magányosságot, az elhagyatottságot azelőtt, míg a tengert járta, sohasem érezte. Most életében először érezte az egyedülvalóság kínos gyötrelmeit és depresszióját.

- Mindennek ez a vége, ami szép! Minden hiába! Az ember fogalmának két véglete van: Nordery és a tömeg. Az egyik mindent hisz, a másik semmit sem. Az álmok királya alkot és föláldozza magát, hogy a többinek legyen mit rabolni és rombolni.

Odakünn az éjjeli szellő megsimitotta égő homlokát. A Fluctuana partján meglátott egy csónakot a cölöphöz láncolva. Eloldotta. Beleült. Evezőlapátjai megfeszültek. Némán suhant alá a folyón. Néhány perc múlva a Niphaea parkja alatt kötött ki. Nem is sietett, rohant föl a házba. Niphaea otthon volt. Bizarr kis palotája halljában ült. Hallgatta az éj meséit és Somnaville felé bámult az ablakon át.

- A császár... - rebegette meglepetten. És a császár elébe sietett.

- Nem, nem a császár, - tiltakozott Bulfore. - A császár már megkapta válaszodat. A császár otthon maradt. Ide csak Bulfore jött. A bölcs Nordery bajtársa. A matróz A...

Niphaea elpirult.

- De fölség...

- Igazad van, Niphaea. Ki ülne szívesen az ingadozó trónra.

- Ingadozó?

- Már nem is ingadozik. Már összedőlt.

Niphaea gyönyörű arca csodálkozva meredt Bulforera.

- Mit beszél!

Bulfore Somnaville felé mutatott.

- A császári rezidencia már romokban hever, Niphaea. Én csak azért jöttem, hogy mindezt elmondjam Norderynek. Hogy elbucsuzzam tőle. És... tőled. Niphaea! Hol van a Nordery sirja? A kancellár azt mondta, egyedül te tudod.

Niphaea láthatóan tusakodott.

- Oda akar menni?

- Oda.

- Elkísérhetem?

Most meg Bulfore bámult a leányra.

- De... én nem jövök vissza többé.

- Jöjjön.

Átvezette a palota tulsó oldalára, kis rejtett zugba Bulforet. Sülyesztőt nyitott meg, éppen olyat, aminőt a császár kék lepketermében és a Nordery palotájában láttunk. Bulforenak mindez föl se tűnt. Maga se tudta, merre jár az esze.

Niphaea kis kézi lámpással ment elől és világított. Nagy, tágas folyosóra szálltak le, a föld alá. Bulforenak ez oly ismerős volt. Mintha csak azon a folyosón járna, amelyiken annyit sétált Norderyhez és vissza.

Száz lépésnyire mehettek. A szilárd betonfalakon árnyék suhant el a lámpa fényében. A saját árnyékuk volt, de oly idegennek látszott! Niphaea megállt. Bulfore is. A leány magasra emelte a lámpát s a falból kiugró párkányra állította. Majd a falra mutatott, csöndes, halk szóval figyelmeztette Bulforet.

- Itt van.

Művészien faragott s babérlomboktól körített, sötétszürke márványlap fődte a falat. Rajta arany betűk csillantak meg a lámpa pislogó sugaraiban. Bulfore izgatottan olvasta:

- Itt álmodik tovább Nordery, a fáradt öreg csavargó, aki kereste a *Szép-et*, de épugy nem találta meg, mint a többi.

Bulfore megilletődött lelkében az érzelmek összetorlódtak. A szokatlan epitafium keserű szarkazmusában benne volt az élet teljes hiábavalósága, csalódása és reménytelensége, amit a lélek tálán csak itt, a sirkő alatt, vagy fönn, az elköltözés pillanatában ismer meg. Bulforera gunyosan nevetni látszott a sirkő: majd te is megtudod! És Bulfore visszanevetett. Mormolva ismételte a sírfölirotot.

- Kereste a szépet! És nem találta meg! Én is kerestem. És megtaláltam - a legszebbet. Hogy annál gyötrelmesebb legyen az elvesztése!

Kinos gyönyörrel nézte a Niphaea gyönyörű arcát. Szeme tétován átsiklott a Nordery sirkővére. S mintha a tétovázásból erőszakosan kiragadná magát, fölrántotta vállát. Kezében megvillant a halál szerszáma... A revolvért halántékának szögezte... Egy pillanat... és...

És abban a pillanatban éles, fájdalmas sikoltás hangzott föl.

- Tamás!...

S a Bulfore öngyilkos keze tehetetlenül lehanyatlott. Abban a sikoltásban a kétségbeesés és a rémület, a fájdalom és a gyönyör, a tiltakozás és az esdeklés együtt szólalt meg: a szerelmes leány kitörő, mindent felejtő, rajongó szive.

- Tamás!

Anyja halála óta Bulfore most először hallotta a maga nevét. Arról az édes ajakról, amelyről annyit álmodott! Niphaea kis fehér keze görcsösen markolta meg lehanyatló karját, mintha a halál démonával kelne birokra. A másik kezével átkulcsolta a Bulfore vállát. Szeme a rajongás lázában égett és a Bulfore szemét kereste.

- Szeretlek!

Bulfore hitetlenül és megrettenve nézett rá.

- Szeretsz? Te? Niphaea!

- Mindig szerettelek. Mindig téged szerettelek.

- És aztán azt üzented, hogy nem akarsz...

Niphaea sirt is, nevetett is.

- Mit nekem a te császári koronád! Mit nekem a te trónod! Minek nekem az az egész álmovár! Nekem te kellesz. Egyes egyedül csak te. Senki más. Semmi más. Bulfore! Szerelmem! Jöjj velem. Hagyjunk itt mindent. Dobjuk el az egész világot. Én új világot adok neked. És te új világot adsz nekem. Nem leszel a boldogság császára, de boldog leszel. Bulfore! Szerelmem! Jöjj!

Szerette-e Niphaea Bulforet? Most, ebben a pillanatban imádta. A válság halálos pillanatában a szerelmet hazudni nem lehet. Képzelné sem lehet. Az ilyen pillanatokban a szív, a női szív: az igazság evangéliuma. De nem is töprenkedtek rajta. Mind a kettő érezte, hitte, tudta, hogy szereti egymást. Bulfore csakugyan kereste a *Szép*-et, a szerelmet, az ideált. És most... most megtalálta. Niphaea soha sem kereste. Leánylélke ébredésének legelső pillanatától kezdve ott találta szívében a Bulfore képét és alakját. Azt az ábrándos, szelíd, méla lelket három kép töltötte be: az édes anyáé, a Norderyé, vagyis az apjáé és a Bulforeé, a férfiasság, az erő, a szerelem képe. A három együtt: az egyetlen abszolút szeretet, az emberi jóság és a férfiúi erő. Érdemes érte - aludni.

Átkarolták egymást és a szerelem, a boldogság vágyának csálthatatlan ösztönével siettek előre a sötét folyosón, amit a Niphaea lámpája csak pislogva világított be. Fölöttük, a sziget kincsei között tombolt a képzelte boldogság álmokergető föllázadt helotáinak mámoros üvöltése, romboló dühe és örülete. A széjjelomló márványpaloták kockái dübörögtek és az arany csengett, mintha ördögök civakodnának. De ők mindebből semmit se hallottak. Nem az összeomló világ széthulló romjainak halálos dalát, ők csak a való boldogság halk szimfóniáját hallották, azt az egyetlen szót, amit a szívük lelkendezve dobogott: szeretlek! Menekültek valami elől. Itt akarták hagyni azt a valamit: a csalódást. Niphaeát a Bulfore szíve vonszolta magával és Bulforet a Niphaeáé.

Az alagut végéhez értek. Rugóra járó ajtó pattant föl előttük s föltárult az öböl, a tündérsziget pitvara. Minden aludt. De a csendes, néma víz hátán szilárdan és méltóságosan állott aranyos tornyocskáival és susogó kerekeivel a Narkissos. Födélzetén komoran, mintha éppen őket várta volna, tisztelegve kezét sapkájához emelte Tromble, az öreg kormányos. Bizalmasan intett Bulforének.

- Ide, ide, captain! Csakhogy itt van, megint!

Bulfore és Niphaea összemosolygott. A hajóra siettek. A zsilip sziklakapuja kitárult. Tromble megeresztette a gőzt és a Narkissos hosszú, éles füttyülés közben siklott az oceanra. Bulfore a födélzeten állott, átkarolva gyönyörű szerelmesét. És Niphaea odaadóan simult hozzá, átölelte, és szemükben a boldogság előre érzett boldog mámora ragyogott. A tenger kitárta lelkét és karjába zárta gyermekeit. A végtelenség ölében ringottak: fölöttük a végtelen mennyboltozat, rohanó csillagvilágaival, alattuk a végtelen víz, rajta a boldogság és a szerelem gályája. Nem hátra néztek, az elvesztett paradicsomra, hanem előre, a messziségbe, aminek homályló és sugárzó ölelkezésében azt az életet látták, amit Nordery álmodott és hiába keresett, s amit ők egymásban föltaláltak.

Otthon voltak. De Tromble is otthon érezte magát. A végtelenség épügy lelkesítette, mint az abszint. Büszkén nézett a tengerre, a csillagos égre, Bulforera és Niphaeára, mintha minden az övé volna. Földobta a levegőbe kék aranylepkés matrózsapkáját s rekedten és részegen nagyot bődült:

- Hurrah! Captain! Hurrah! Éljen az Isten!

Vége.